

Ungdom i 60-erne

Bodil Vind

Ungdom i 1960-erne

Bodil Vind

Version 1.1
Egen udgivelse
2017

Copyright

©Bodil Vind, 2017

Egen udgivelse
bodil.vind@gmail.com

Intro

Hvorfor er det lige at jeg synes at 60erne er vigtige?

Da jeg skrev om min barndom i 50erne, havde jeg besluttet at jeg ville slutte ved overgangen til 60erne.

Det jeg dengang ville beskrive, var en del af min familiehistorie og nogle af de erindringer jeg havde om hvordan det var at være barn i en borgerlig byfamilie i den pæne ende af fødekæden i 1950ernes Danmark. Men da jeg var nået frem til 1960, virkede det så indlysende lige at tage et år - godt og vel – mere med. Og da jeg først havde stukket tæerne ind i 60er universet, blev det svært at slippe det igen.

Det blev ved med at tumle i mit hoved, og jeg fik lyst til at skrive noget om, hvordan det var at være ung i det årti, som jeg befandt mig i fra mit 15. til mit 25. år.

1960erne var vigtige år – både på verdensplan og i mit private univers.

Men når jeg kigger tilbage og forsøger at få hold på, hvorfor det årti var så vigtigt, får jeg fornemmelsen af at kigge ind i et kaleidoskop, som, hver gang jeg tager fat på det og ryster det lidt, viser nye strukturer og mønstre.

Og måske er det netop denne mangfoldighed af mønstre og former, som gør disse år så vigtige.

60erne er oprør og opgør med gamle normer. Det er kold krig og storpolitiske kriser, men det er også modstand og demonstrationer mod krig og "Make love not War". Det er borgerretsdemonstrationer og bevidsthed om den dybe uretfærdighed ved raceadskillelse og diskrimination. Det er kamp for kvinders ligestilling i hjemmet og på arbejdspladsen. Det er opmærksomhed på børns vilkår, på deres ret til at være børn og til at blive hørt. Det er studenteroprør og krav om

medbestemmelse på uddannelsesstederne. Det er hippiekultur og åbne parforhold og fri sex og afstandtagen fra kirke, konge og fædreland. Det er solidaritet med arbejderklassen og den politiske venstrefløj. Det er langt hår og indiske kjortler og diskussioner om man er til pot eller bajere. Det er en rivende teknologisk udvikling og første mand i rummet og første mand på månen og Beatles på grammofonen.

Det er tro på fremtiden og på at vi kan gøre det bedre end generationerne før os.

Det er først og fremmest fedt at være ung!

Jeg er selvfølgelig fuldstændig klar over, at de store issues i 60erne havde deres rødder i årtierne før, og at de strømninger, der prægede dem, fortsatte i de følgende årtier.

Jeg er også yderst - grænsende til det pinagtige - klar over, at vi var idealistiske, overoptimistiske og til tider grænseløst naive, og at vi langt fra nåede alle de mål vi satte os. Hvilket i øvrigt alt taget i betragtning er meget godt.

Og at man i høj grad kan diskutere om verden, i de årtier der er gået siden, er blevet et bedre sted at være.

Men så alligevel, alligevel, alligevel – noget fik vi sat skub i.

Når mine børnebørn i de kommende år vil begynde at se sig om i den verden, der omgiver dem, vil de ikke undre sig over at USA har haft en sort præsident i 8 år. Eller at der ved sidste præsidentvalg var en kvindelig kandidat til præsidentposten. Også selv om hun ikke vandt (og alternativet er en omværende katastrofe).

De vil erfare at Danmark har haft sin første kvindelige statsminister. Og at der er flere kvindelige læger, præster og psykologer end mandlige.

Og de har med selvfølgelighed set deres fædre lave mad, skifte bleer og støvsuge.

8 af mine børnebørn er endda vokset op i en boform, der har sit udspring i 60ernes kollektiver – bofællesskaber.

Når jeg taler med min professorsøn kan jeg høre at vilkårene for de studerende er helt anderledes end de var dengang. Med krav om medbestemmelse og et selvfølgeligt medejerskab til universitetet og studiet.

Når jeg taler med min datter og svigerdatter, som arbejder med børn og børns vilkår, ser jeg et helt andet syn på børn og børns rettigheder, end det der prægede skolen og børneinstitutionerne og samfundet i almindelighed i min ungdom. Og også det, som en selvfølgelighed.

Jo, vi fik sat noget i gang. Også selv om meget løb ud i sandet, eller blev til noget andet end det, vi ønskede.

Og selv om man som sagt kan diskutere om verden som helhed er blevet et bedre sted at være.

Men selvfølgelig bliver det, jeg kan og vil fortælle mine efterkommere om 60erne, min personlige variant af, hvordan det var at være mellem 15 og 25 i et univers fyldt med indre og ydre brydninger.

60erne var vigtige for mig, fordi det var i krydsfeltet mellem min udvikling fra barn til voksen og mødet med de tanker og idealer, som jeg stødte på i den verden jeg bevægede mig ud i, at de holdninger, meninger og idealer, som blev styrende for hele resten af mit liv, blev dannet og udviklede sig.

Og hvad var det så der skete i mit liv i de magiske 60ere.

60erne var gymnasiet og studentereksamen. Et skelsættende og gyldent år i USA.

Den første forlovelse. Og ophævelsen af samme.

Det var at flytte hjemmefra for alvor. Kollegiet som blev en vigtig del af mit liv i 6 år. Fester og diskussioner og voksende social og politisk bevidsthed. Demonstrationer for eller imod. Universitetet hvor jeg tog

livtag med psykologien i teori og praksis. Den anden forlovelse med følgende kirkebryllup. Udmeldelse af folkekirken. Studenteroprør og besættelse af psykologisk laboratorium.

Langt hår og orangefarvede kjoler i indisk bomuld. "Hair" på Gladsaxe teter og "Alices Restaurant" i biografen.

Og årtiet slutter med to epokegørende hændelser – en mindre og en større.

Den mindre er at Far lader sig pensionere og mine forældre flytter til Grenå – mit barndomshjem, som jeg har kendt siden mit 3. år eksisterer ikke længere.

Den store begivenhed er at jeg 30. september 1969 bliver mor for første gang. Og fra da af drejer mit liv sig om en helt ny krumtap.

Noget om Gymnasiet.

At starte på Katedralskolen var som at komme ind i en helt ny verden.

Jeg elskede gymnasiet fra den første dag til den sidste. Jeg havde nok ikke været klar over, hvor meget jeg havde følt mig presset af kombinationen "nr 1 i klassen" og "stadsskoleinspektørens datter " før presset lettede og jeg hverken var det ene eller det andet.

Det var som at svæve.

Jeg kendte ingen i min nye klasse, men fik hurtigt et par gode veninder og trivedes godt i kammeratgruppen.

Jeg brugte mere tid og kræfter på at forelske mig og snakke om og jagte drenge end på lektier og skoleaktiviteter - jeg var 15 år.

Det var jo altså ikke altid at det der med drengene lykkedes, så da jeg havde forset mig på en krølhåret 2.g-er, måtte jeg til min storesøster og have et par ekspertråd om, hvordan man kunne få lidt skred i tingene.

Mette var ikke fedtet med rådgivningen og i den følgende tid skete der en tydelig udvikling i sagerne. En klar indikator var, at den krølhårede ved et møde i elevrådet, som vi begge var medlemmer af, skænkede te op for mig - i sukkerskålen. Det kunne kun ses som et godt tegn.

Desværre skete der det, at jeg parallelt med denne udvikling, fik kastet blikket på en 3.g-er med sørgmodige øjne og pæne tænder, og nåede til den overbevisning, at min fremtid nok mere lå der.

Det hele blev temmelig kompliceret ved Gymnasiets julefest, hvor jeg fik fin øjenkontakt med de nu ikke helt så sørgmodige 3.g øjne, men ikke kunne gøre noget ved det, fordi den krølhårede 2.g-er åbenbart havde besluttet at det skulle være vores aften og ikke veg fra min side.

Det hele endte med at jeg forlod festen før kl. 11 og travede hjem hvor jeg – som det senere er blevet beskrevet i familiehistorien - rev døren op til

stuen hvor familien var forsamlet og konfronterede min søster med spørgsmålet : "Og hvordan slipper man så af med dem igen!"

En anden erindring. Nogle uger tidligere.

Jeg er på vej hjem fra skole. Det er blevet sent, for vi har haft korprøve, vi er begyndt at øve julesalmer, som vi skal synge ved de koncerter, som vi skal holde i nogle af de små landsbykirker op til jul. Jeg glæder mig helt vildt til de koncerter, for de ældre medlemmer af koret har fortalt hvor hyggeligt det er, og hvor mange der kommer for at høre os synge. Efter korprøven er vi nogle stykker, der er blevet hængende uden for skolen. Vi har snakket og grinet og pjattet, så længe at det er begyndt at mørkne, da jeg begynder at gå hjem over Stændertorvet .

Det er markedsdag, så jeg skal krydse mig frem mellem boderne. Mange af dem sælger gran og juledekorationer og halmbukke, for det er den første december og en af de sidste markedsdage inden jul. De fleste boder er så småt ved at pakke sammen, men jeg standser op ved en af dem, der stadig er åbne, og køber 5 små røde juletulipaner til min mor. De skal plantes i den lille aflange kobberskål, som jeg engang har foræret hende, og som altid bliver pyntet med små tulipaner til jul.

Og jeg ved, at når jeg kommer hjem, har Mor fundet julepynten frem, og vi skal hænge hyggenisser op og finde de andre juleting frem, og efter aftensmaden skal vi sidde i stearinlysenes skær og synge julesalmer. Og så kommer en tanke til mig. Så tydelig som stod den skrevet i luften foran mig.

"Mon jeg nogensinde kan blive mere glad end jeg er i dag?"

1960 blev til 1961 - et af de mest spændende år i mit liv og derudover også det mest veldokumenterede, eftersom det er det eneste år i mit liv, hvor jeg har ført dagbog. Indimellem noget sporadisk og indimellem så indforstået og privat at det er svært at få hoved og hale i, hvad der egentlig er foregået. Men alligevel - en slags dokumentation er den – selv om den tydeligvis handler mere om mit indre liv end om hvad der sker i verden omkring mig. Nå, sådan ville de fleste 16-17åriges dagbøger vel se ud.

Jeg havde fået min første rigtige, officielle kæreste. Sådan en som kom med hjem og spiste middag og deltog i familielivet. Han hed Sven og var bedste ven med Mettes kæreste Henning. Hvordan vi egentlig blev kærester står lidt hen i det uvisse, men på en eller anden måde var det blevet i hvert fald sådan halvofficielt.

Sven var 4 år ældre end mig. Han var blevet student året før og læste jura. Han var tæt ved 20, på vej til at flytte hjemmefra og klar til et fast forhold. Jeg var knap 16 og absolut ikke klar til noget som helst, der kunne forhindre mig i at forelske mig til højre og venstre. Men ellers var det hyggeligt nok.

Sven var en sød fyr og mine forældre kunne godt lide ham. Blandt andet fordi han ligesom Henning kunne spille bridge, så når de to potentielle svigesønner var på besøg, spillede de bridge med svigerforældrene, mens Mette og jeg serverede te og snitter eller sad og fnisede i en krog.

Vældig hyggeligt, men måske ikke det oplagte udgangspunkt for et mere lidenskabeligt kærlighedsforhold.

Det var også sjovt når vi alle 4 gik i biografen eller til fest hos nogle af Mettes og Hennings venner, men selvfølgelig gik det ikke i længden. Jeg måtte vikle mig ud af forholdet – vistnok med den forklaring, at jeg ikke kunne have en fast kæreste når jeg var på vej til et år i USA. I hvert fald skiltes vi så meget som venner, at vi stadig skrev sammen, største delen af det år jeg var væk.

USA

Det var selvfølgelig noget af det, der fyldte meget i den første halvdel af 1961. At jeg skulle til forskellige prøver og interviews for at blive godkendt som kandidat til et år i USA, og derefter spændingen omkring selve godkendelsen og hvor og hos hvem jeg skulle bo.

Men i det daglige befandt jeg mig godt i skolen og blandt klassekammeraterne, og da sommerferien kom, var det en mærkelig fornemmelse at vide, at jeg ikke ville se dem hele det næste år, og derefter skulle gå en klasse under dem. Selv om de sidste godkendelser og tildeling af værtsfamilie først ville ske i juli var jeg på det tidspunkt – via de uformelle informationer jeg havde fået - temmelig sikker på, at jeg nok skulle komme afsted. Og jeg glædede mig selvfølgelig vildt til at skulle til Amerika.

Der er bevaret en hel del korrespondance mellem min far og både American Field Service og familien Kaufman, som jeg kom til at bo hos. Far skrev altid kladder til sine breve, med høj spids skrift og på et omhyggeligt og lidt stift skoleengelsk. Hans breve er yderst formelle og ganske upersonlige, selv om der et par gange sniger sig en bemærkning ind om, at han forventer at de passer godt på mig. Det kan egentlig her bagefter undre mig at mine forældre hverken over for mig eller så vidt jeg ved over for andre, ytrede betænkeligheder ved at sende mig så langt væk i så lang tid.

For Amerika var virkelig langt væk den gang, og den eneste kommunikation jeg havde med mine forældre i det år, jeg var afsted, var et ugentligt brev, som regel skrevet af min mor, som jeg så besvarede ca. hver 14. dag.

Jeg kan heller ikke huske at de gav mig særlige påbud eller advarsler med på vejen. Jeg tror at de havde fuld tillid til at jeg ville opføre mig ordentligt og fornuftigt og at de mennesker der skulle tage sig af mig ville være ansvarlige. De kunne vel egentlig heller ikke gøre så meget andet.

Men så var der lige en sommerferie.

Men inden jeg skulle rejse, var der en sommerferie, og den var også ganske mindeværdig. Den kom til at stå i de tyske spejderes tegn.

Det kræver nok lidt forklaring.

Lige i nærheden af vores sommerhus lå et stort græsareal, der stødte op til skoven og som flere gange var blevet brugt til spejderlejr.

Og den sommer lå der altså en gruppe tyske spejdere. Fru Eldrup havde på en eller anden måde været med til formidle kontakt til dem, så derfor havde vi en naturlig adgang til spejderlejren. Og det var bestemt ikke uinteressant. Det var ikke så meget de 20 -30 kortbuktede storknæede drenge, der tiltrak sig vores opmærksomhed. Men med dem var en lille gruppe ledere – 6 unge mænd i 18-20 års alderen. Slet ikke uinteressant.

Vores første kontakt med dem førte til at de spurgte, om vi kunne samle en lille gruppe lokale sommehusbørn og deltage i en natøvelse, som gik ud på, at vi skulle overlister vagten og stjæle deres bannere.

Det var det rene skæg og ballade. Da vi først havde fået overlistet den stakkels lille vagt og derefter trøstet ham, da han selvfølgelig var ved at dø af skræk, var resten den rene barneleg. Bogstavelig talt. Og dagen efter gik vi så i triumf over og afleverede bannerne og drak forsoningssaftevand med spejderne. Og derefter var der så skabt kontakt og de unge ledere kunne invitere os til dans på Havlund.

Fedt nok. Det lykkedes selvfølgelig Marianne og mig at få pisket et eller andet firkantsdrama op med de to mest attraktive af de unge mænd, og i hvert fald havde jeg endnu en jeg skulle skrive breve til fra Amerika, da de var taget afsted. Denne gang var det en tysk dreng med bedrøvede øjne og en far der var død i krigen, som, i hvert fald for en tid, havde fundet vej til mit hjerte – eller i hvert fald min medfølelse.

Jeg kan huske at det undrede mig lidt at mine ellers så rummelige forældre ytrede lidt modvilje mod vores kontakt med de unge tyskere. Ikke noget med forbud – men lidt mere forbehold end jeg var vant til. Nu bagefter kan jeg godt se, at i deres optik var krigen og besættelsen ikke så langt væk,

kun 16 år, og faktisk havde den ældste leder, en flink fyr i 45 års alderen ved navn Walter, været med til at flyve ind over den danske grænse d. 9. april.

Så måske var forbeholdene ikke så mærkelige og faktisk var det også en af de meget få gange vores far gav os en ordentlig omgang skældud, da vi kom hjem og havde været ude hele natten uden at have givet besked om det først. Far hævede sjældent stemmen, men Mor havde været urolig og bekymret for os, og det tolererede Far ikke. Hensynet til Mor kom før alt andet.

Stadig på vej til USA - med Seven Seas.

I løbet af sommeren blev det afklaret, at jeg skulle sejle til USA. Egentlig var det blevet stillet mig i udsigt, at jeg skulle flyve – og det lød jo mægtig spændende for en, der som de fleste dengang, aldrig havde været på vingerne før, men det viste sig nu, at sejlturen var den store gevinst i lotteriet.

Men først skulle vi hjem og pakke og så kørte Far og Mor mig til toget i København, hvor jeg kom på et AFS særtog til Rotterdam.

Det var mærkeligt og spændende at vinke farvel og vide, at det ville vare et helt år, inden jeg ville se min familie og mine venner igen – og det gik vist efterhånden op for mig, at jeg i det store og hele ikke anede, hvad det var jeg rejste ud til.

Umiddelbart kendte jeg ikke nogen af dem, jeg skulle rejse sammen med, men jeg var så heldig at komme i kupe med en pige fra min skole, som jeg ganske vist aldrig havde snakket med før, men som dog var en slags kendt ansigt. Kirsten viste sig at være en fantastisk sød og sjov pige. Vi klamrede os til hinanden som et par forladede abeunger, og var uadskillelige på hele turen over Atlanten.

Men det varede nu ikke længe før hele kupeen – vi var vel en syv otte stykker - var blevet som en stor familie, og udvekslede livshistorier, madpakker, dårlige vittigheder og fantasier om fremtiden på de mange timers togtur.

I Rotterdam fik vi et måltid mad og så blev vi, sammen med omkring 2000 andre unge, gennet ombord på det gode skib Seven Seas.

Set med nutidige øjne var det godt nok noget af en plimsoller. Skibet skulle efter sigende have haft Titanic som forbillede – men det var unægtelig en betydelig mindre luksuriøs udgave af en oceandamper. Men heldigvis altså også betydelig mere sødygtig. Foreløbig havde den i hvert fald overlevet en verdenskrig og et par årtier mere.

Og for os, der aldrig havde set Titanic eller for den sags skyld andre oceandampere, var den fantastisk. Med saloner i rødt plys og lettere

afskallet guldbelægning. Med udendørs swimmingpool, som fik vand ind direkte fra det store Atlanterhav, og med lange gange forbundet med trapper hvor kahytterne lå, og hvor man sagtens kunne gå vild, så det, især de første aftener, kunne tage halve timer at finde sin kahyt og sin køje.

Og der skulle vi altså opholde os i 10 dage. Med stop først i Le Havre og derefter i Southampton hvor de sidste passagerer kom om bord.

Spørg lige om det var sjovt! Vi var omkring 2000 unge fra mindst en snes forskellige lande, under opsyn af en flok chaperoner, unge studerende – vistnok alle tidligere AFSere, som skulle holde opsyn med og passe på os og forberede os på det, der ventede os.

Det var fantastisk.

Egentlig kan jeg godt her de mange år efter undre mig over, hvor pænt vi opførte os. Selvfølgelig var der masser af skæg og ballade. Vi snakkede, flirtede, badede i det iskolde vand i svømmepølen. Dansede i salonerne om aftenen og optrådte for hinanden med vore hjemlandes vemodige sange. Danskerne bidrag var absolut ikke det mest inspirerende. Oprigtig talt faldt vores uddrag af højskolesangbogen noget til jorden sammenlignet med spaniernes sang og dans.

Men der var så vidt jeg ved hverken alvorlige konflikter, druk eller skørlevned af nogen slags på turen.

Selvfølgelig vidste vi allesammen, at hvis vi overskred de regler, der var blevet opstillet for os, var konsekvensen en returbillet så snart vi nåede New York.

Og hvem ville vel risikere det for en smule druk eller skørlevned.

Jeg holdt mest sammen med en lille gruppe danskere, først og fremmest Kirsten og en tredie pige Dorte, som egentlig hed Marianne, som faldt lige i hak med os. Og så nogle af de drenge, vi havde mødt på togturen. Men det var selvfølgelig spændede at lære nogle af de andre unge at kende. Skibet var en babelsk forvirring af alle mulige tungemål, men efterhånden vænnede vi os mere eller mindre til at snakke engelsk, selv om det faktisk var ret praktisk at kunne udveksle kommentarer om dansepartnere eller dem, man lige havde en flirt kørende med, uden at det kunne forstås af de implicerede.

Jeg nåede selvfølgelig at falde – i hvert fald lidt- for en italiensk dreng med verdens længste øjenvipper og dårligste engelsk, en proces som blev fulgt på nærmeste hold og løbende kommenteret af mine to slyngveninder. Ikke så mærkeligt at det aldrig rigtig blev til noget.

Ud over den underholdning vi selv fandt på, var der daglige "sessions" hvor vi blev forberedt på mødet med den amerikanske kultur. Men enten glemte jeg at høre efter, eller også kan intet forberede en 16 årig på, hvordan det er at møde og skulle tilpasse sig en kultur, som ihvert fald på nogle punkter er vidt forskellig fra og stiller nogle helt andre krav, end den man er vokset op i.

Det var jeg nødt til at erfare mig frem til.

Jeg kommer til at tænke på en pakistansk dreng ved navn Rahim som vi lærte at kende på båden. Han var forfærdelig sød og vanvittig genert især over for piger. Jeg tror stort set aldrig at han havde snakket med en pige før, og han kunne kun med besvær se direkte på os – stod altid lidt med siden til og kiggede ned i jorden. Sådan lige med et hurtigt blik op engang imellem, så man kunne se, hvor smukke hans øjne var. Han var klædt i den traditionelle dragt med vide lange bukser, tætsiddende lang jakke og en lille skråhue. Meget smukt, men ikke særlig praktisk, når man skulle sole sig eller bade – hvad han så heller ikke gjorde. Han blev nærmest vores maskot og vi gjorde virkelig vores bedste for at lære ham at omgås piger.

Da vi et år senere var på vej hjem med "Seven Seas", stod jeg og en tysk pige og snakkede ved rælingen, da en dreng masede sig ind imellem os bagfra og slog en arm om hver af os med et tyggegummignaskende "Hi girls".

Det var Rahim.

I cowboybukser, schooljacket og baseballkasket. Og sneakers.

Konstant tyggegummityggende og ligeså konstant flirtende med alt af hunkøn. Han havde i sandhed taget den amerikanske kultur til sig. Jeg har sommetider tænkt på hvad hans vist nok ret traditionelle familie, egentlig har syntes om den metamorfose. Forhåbentlig har de ikke lige stået med en brud og et arrangeret bryllup i baglommen.

USA -

Modtagelsen

Det var fantastisk at sejle ind i New Yorks havn. At se Frihedsgudinden stå med hævet fakkel i det tidlige morgenlys og tage imod os. Det var stemningsfuldt og betagende – og vi reagerede, som teenagere til alle tider vil reagere – med hujen og råben og euforiske dansescener, som endte med at adskillige af de mere dristige sprang i swimmingpoolen, med alt tøjet på.

Selve ankomsten husker jeg mest som et kaos af tårevædet afsked, maveknugende spænding og bagage der hele tiden var på nippet til at blive væk.

Jeg var en af dem, der skulle afhentes i NY af min familie, og som derfor blev kørt til AFS hovedkvarter. Og så var det bare at vente og håbe, at den familie, der om lidt dukkede op, var en man kunne holde ud at være sammen med det næste år. Jeg tror ikke at nogen af os havde megen appetit på den tørre sandwich, som vi fik til at fordrive ventetiden med.

Jeg blev hentet af Mrs Kaufman, som jeg hurtigt kom til at kalde Mom, Janice, den ældste pige i familien, som var jævnaldrende med mig og en ung mand, ved navn Sam.

Jeg kunne ikke lige finde ud af, hvem han egentlig var, men senere – en hel del senere - gik det op for mig, at han af familien blev opfattet som et passende parti for Janice. Janice var tydeligvis meget betaget af ham. Og selv om han var flyttet hjemmefra og startet på college, var han en kær og hyppig gæst i hjemmet. Den eneste, der ikke rigtig var med på ideen om et fastere forhold, var vistnok Sam selv.

I hvert fald blev det i det år, jeg kendte dem, ikke rigtig til noget med Sam og Janice. Og jeg nåede i løbet af de første måneder at komme grundigt i unåde hos Janice fordi Sam et par gange inviterede mig ud.

Men det er en helt anden historie.

Nå, men grunden til at det var dette udvalg af familien, der kom for at

hente mig, var, at Mr. Kauman – senere omtalt som Dad – havde mistet sin eneste bror et par dage før.

Det var jo vældig sørgeligt, men gav mig en enestående lejlighed til at lære familien og de nærmeste venner at kende.

Familien var ortodoks jødisk, og i følge deres traditioner, blev der holdt 7 vågenætter, "shiva", over den døde. Det betød i praksis at familie og venner samledes i den afdødes hus – og selv om anledningen var nok så sørgelig, så hyggede de unge sig i den særlige del af huset hvor de holdt til. Som jeg husker det var stemningen egentlig mere munter end sørgmodig. Også selv om den afdødes to sønner var til stede. Måske var det i virkeligheden en meget god måde at tackle situationen på – at være tæt sammen med venner og familie i de første vanskelige dage. Og for mig blev det som sagt en rigtig god anledning til at lære de unge i familien og vennekredsen at kende.

Når jeg tænker på mit år i USA husker jeg det mest som en stemning eller måske en række af stemninger. Der dukker en masse billeder op, af steder, ansigter og situationer. Der skete så meget både omkring mig og i mig, at det er svært at få et overblik.

Alting var nyt og jeg blev på en måde også en ny person eller en person med nogle sider og evner som jeg ikke anede at jeg havde. På godt og ondt.

Det er i hvert fald fuldstændig umuligt for mig at nedfælde en kronologisk beretning om året 1961 til 62 – også selv om jeg har min dagbog. Det jeg kan samle sammen er nogle erindringstråde, der trækker sig gennem året, nogle emner eller temaer, som nok er blevet betydelig mere tydelige for mig bagefter, end de var, da jeg var midt i det.

Min amerikanske familie. Og noget om nye regler.

Det jeg på forhånd vidste om min amerikanske familie var, at de var jøder, at faren var hjertespecialist, moren læreruddannet men hjemmegående, og at der var tre børn, Janice på 16, Judith på 13 og Neil på 11. Og hunden Babette, en fransk silkepuddel i miniformat.

Jeg havde også fået tilsendt et billede af hele familien – pænt opmarcherede på en sofa med hunden i midten.

At de var jøder, sagde mig egentlig ikke rigtig noget. Jeg vidste faktisk ikke, om jeg nogensinde havde mødt en jøde før, og min viden om jøder begrænsede sig til de rædselsberetninger, jeg havde læst om de store jødeforfølgelser under 2. verdenskrig, Anne Franks dagbog, og de beretninger jeg havde læst og hørt om, hvordan modige danskere, med fare for eget liv, havde hjulpet jøder over sundet til Sverige under krigen.

Det sidste viste sig i øvrigt at være et stærkt kort at have på hånden i det jødiske samfund, som jeg blev en del af. Så snart folk hørte, at jeg var dansker, begyndte de at rose og fremhæve danskerne for deres enestående mod og hjælpsomhed.

Egentlig gjorde det mig lidt forlegen – jeg havde jo sådan set ikke rigtig nogen andel i det – men jeg lærte mig at anlægge en passende beskeden og helt modig mine og tage mod rosen. Lidt ekstra goodwill i et fremmed land og en fremmed kultur er vel aldrig at foragte.

Det var som sagt ikke noget problem for mig at familien var jødisk – jeg havde aldrig været særlig stærk i min kristne tro alligevel, og de lagde intet pres på mig for at gå hverken med i synagogen eller i kirke. Om det var et problem for dem at få en lidettroende kristen i huset var en anden sag – men de tog det pænt, når jeg for eksempel blandede servicet til kød med det til mælk, så det hele måtte 24 timer i opvaskeren. Der var også et lidt kildent spørgsmål om, hvorvidt jeg skulle date jødiske eller kristne drenge, men det valgte de efter nogen diskussion frem og tilbage at forholde sig neutralt til. Deres egne piger måtte kun date jødiske drenge – vel ud fra det synspunkt at man ikke ville risikere pludselig en dag at skulle forholde sig til en vantro svigersøn. Jeg tænkte ikke så meget over det – tog det bare som en af de mange nye husregler, som jeg måtte forholde mig til.

De særlige jødiske traditioner fandt jeg spændende, men egentlig ikke mere fremmedartede end så meget andet, jeg stødte på. Jeg havde aldrig før vidst, hvordan man fejrede en jødisk påske eller Chanukah, men jeg havde på den anden side heller aldrig fejret Halloween eller Valentines dag eller jul den 25 december. Så jeg tog det som det kom, og kunne godt lide fredag aftenne med deres særlige ritualer, fordi det var tidspunkter hvor familien var samlet og hyggede sig med god mad og god tid.

Men der var selvfølgelig nogle ting, jeg studsede over. Som for eksempel hvorfor mine forældre, som var ivrige golfspillere, ikke spillede på den golfbane, der stødte op til vores baghave. Det var, fortalte min Mommy mig, fordi golfbanen hørte til en klub, der kun var for kristne, og som de altså ikke kunne være medlem af. Til gengæld blev jeg det første ikke jødiske medlem af deres egen, meget eksklusive country club, hvor de tog ud for at spille golf og børnene badede og mødtes med deres venner om sommeren.

Noget andet jeg bemærkede var, at de eneste farvede jeg så i vores nabolag, var den lille gruppe mænd og kvinder, der hver morgen kom med bussen nede fra byen og fordelte sig rundt i kvarterets huse for at gøre rent, passe børn og slå græs. Gruppen inkluderede vores egen hushjælp Rose, en lille venlig rund kvinde, som altid smilede sødt til mig, og kaldte mig "Danish miss", fordi hun havde svært ved at sige mit navn og åbenbart syntes, at det var for familiært at kalde mig "Bo" som de andre gjorde, eller "Honey" som min Daddy kaldte mig.

Ved en enkelt lejlighed besøgte jeg, sammen med Mommy, Rose og hendes familie, vistnok fordi hendes mand var syg og Mommy kom med en lille "nødhjælpsspakke". De boede i en hyggelig lejlighed i et absolut pænt, omend ikke eksklusivt, kvarter. Helt på højde med en dansk arbejder- eller funktionær familie – men altså i et kvarter udelukkende beboet af farvede.

Så der var nogle brudlinier i det samfund, som familien var en del af, som, selv om jeg ikke mærkede dem til daglig, ikke var til at undgå at få øje på.

Grundlæggende følte jeg mig godt modtaget af min amerikanske familie – og jeg kom til at holde meget af dem. De var åbne og venlige og gik lige fra starten ind for at behandle mig som en af deres egne. Og jeg var langt væk hjemmefra og havde brug for en familie som jeg kunne føle mig tryk ved. Så jeg gled glad og gerne ind som det 4. barn i familien.

Men selvfølgelig var det ikke ukompliceret at blive omplantet til en ny familie med et andet sprog, en anden kulturbaggrund og en anden livsstil end den, jeg var vant til.

I virkeligheden var det hverken sproget eller kulturen der voldte mig kvaler. Det der ind i mellem kunne gøre mig forvirret og ked af det var, at de amerikanske forældre stillede krav til og kritiserede deres børn på en

måde, som jeg slet ikke var vant til. I den bedste mening - ingen tvivl om det - men altså alligevel.

Min Daddy, som var en venlig og humoristisk mand og en omsorgsfuld far, gik meget op i at hans børn klarede sig godt i skolen, så de kunne komme på det rigtige college og få den bedst mulige uddannelse. Hans forældre var flygtede polske jøder, som i øvrigt efter over 40 år i USA aldrig havde lært et brugbart engelsk. Så Maurice havde måttet kæmpe sig frem til den position han havde som velhavende og højt estimeret hjertespecialist, og han forlangte af sine børn at de udnyttede de muligheder, han havde givet dem. Jeg holdt meget af min Daddy og jeg kunne ikke lide når han skældte ud på sine børn. Jeg kan huske at han engang gav Judith en ordentlig omgang, fordi han havde fået at vide fra skolen, at hun snakkede for meget i timerne. Judi blev selvfølgelig lidt ked af det, og til sidst gav jeg mig til at tude, fordi jeg syntes at det var synd for hende. Hele seancen endte med, at jeg skulle trøstes, og jeg tror faktisk at min Daddy derefter lagde en dæmper på sig selv, i hvert fald når jeg var til stede, og jeg kan ikke huske, at han nogensinde skældte mig ud eller blot irettesatte mig.

Min Mommy, Betty, var selvfølgelig den der tog sig mest af os i det daglige, og selv om hun var en yderst omsorgsfuld mor og vældig sød over for mig, fornemmede jeg, at der var nogle spændinger mellem hende og hendes børn, at hun tit var meget kritisk og virkede utilfreds med dem. Pigerne altså, Neil forgudede og forkælede hun ud over alle grænser. Jeg var ikke vant til kritiske forældre, og det gjorde mig indimellem lidt utryk.

Undervejs tror jeg nok at jeg fandt ud af hvad der var Bettys problem.

Hun havde simpelthen valgt en forkert mand. Eller rettere en mand med det forkerte genetiske udstyr.

Betty var en smuk kvinde og havde været en skønhed i sine unge dage. Både hun og Daddy fortalte med stolthed, at hun var blevet kåret som skønhedsdronning på det college, hvor de havde mødt hinanden.

Og at Maurice havde følt sig bæret da hun valgte ham, var der ingen tvivl om.

Hun havde valgt en mand, som var charmerende, sød og venlig og meget forelsket i hende. Derudover var han lynende intelligent, myreflittig og fast

besluttet på at blive til noget. Altså med de bedst mulige fremtidsudsigter,

Og i en alder af 45 havde han leveret varen. 3 børn, et stort hus, to store biler. En levestandard et godt stykke over gennemsnittet. En omgangskreds, der stort set bestod af velhavende jøder som dem selv. Medlemskab af en af delstatens dyreste countryklubber. En solid børneopsparing, der kunne bære alle tre børn gennem college og universitet.

Men så var der det med generne.

Daddy var ikke nogen smuk mand. Han var undersætsig, med tendens til overvægt. Han var pilskaldet, men med usædvanlig kraftig hårvækst på arme og ben, og i sine unge dage havde han været meget plaget af acne. Hans ansigtstræk var venlige og sympatiske men langt fra harmoniske. Der var, når sandheden skal frem, noget lidt griseagtigt over ham.

Og alt det havde selvfølgelig ikke gjort noget, hvis ikke det var fordi han havde videregivet disse træk til afkommet. Eller som min meget lidt diplomatiske bedstemor – på Bettys side- udtrykte det. "Maurice har fuldstændig spoleret Bettys pigers udseende".

Så pigerne levede ikke op til de gængse skønhedsidealiser og deres mors (og bedstemors) forventninger.

Og deraf Bettys utilfredshed med dem, som blandt andet gav sig udtryk i en konstant fiksering på deres vægt.

Pigerne var ikke tykke. De var tætbyggede som deres far og havde måske også lidt rigeligt på sidebenene, men ikke noget jeg syntes var noget man behøvede at gå op i. Men det gjorde de altså. Konstant. Eller rettere Mommy og Janice gjorde – Judi var ikke rigtig til at få til at samarbejde om diæter og væggtab.

Janice var på alder med mig. Skulle ligesom jeg gå på sidste år – senior year – i skolen og skulle altså være den, som jeg mest naturligt skulle knytte mig til. Vi var da også, i perioder, rigtig gode venner og fortrolige. Janice var utvivlsomt intelligent, ambitiøs og flittig. Hun brugte megen tid på at læse lektier sammen med en lille gruppe ligesindede piger og havde ambitioner om at blive optaget på et af de prestigefyldte østkystuniversiteter.

Så der var ikke noget der, som forældrene kunne sætte en finger på.

Men hun var ikke populær. Hun blev sjældent inviteret på "date" og kun med husvenner som Sam eller sønner af nogen fra forældrenes vennekreds. Nærmest som en slags vennetjeneste, betroede hun mig engang i et mismodigt øjeblik.

Hun ville aldrig blive en skønhed som sin mor. Jan havde arvet sin mors smukke øjne og kraftige hår, men ellers var hun faldet ganske meget efter sin far.

Det var nu nok hverken hendes lidt for kraftige statur eller sporene efter acne, der skræmte potentielle bejlere bort, men mere den aura af muthed og utilnærmelighed som hun var tilbøjelig til at omgive sig med. Sikkert på grund af sin indre utilfredshed med sig selv.

Over for mig var hun som sagt sød i perioder og vi opnåede en høj grad af fortrolighed, men indimellem kunne hun slå om og blive sur og afvisende og kritisere mig for alt det jeg gjorde forkert, stort og småt. Og der var såmænd nok at tage fat på – jeg stødte især i starten konstant ind i normer og regler, som jeg ikke anede eksisterede.

Som en gang Sam kom på besøg. Jeg var egentlig gået tidligt i seng med ondt i halsen. Men da jeg hørte Sams stemme ude fra køkkenet tænkte jeg, at jeg ville gå ud og sige Hej. Jeg kendte Sam ganske godt. Jeg vidste at Jan konstant håbede på, at han ville begynde at vise lidt mere end venskabelig interesse for hende. Selv betragtede jeg ham som en flink fyr og god ven .

Så jeg dappede ud i køkkenert hvor familien var samlet med Sam som midtpunkt. Jeg var i bare tæer, med natteuglet hår og verdens mest tækkelige og usexede pyjamas, bestående af to ikke matchende dele, som jeg begge havde arvet fra Jan, som jo altså var et halvt hoved mindre og 10 kilo tungere end jeg.

Så jeg var absolut ikke nogen trussel for Sams hjertefred og Jans fremtidsudsigter.

Og alligevel fik jeg nogle rasende blikke fra Jan og et par diskrete hentydninger fra Mom om at gå tilbage i seng. Jeg forstod hverken det ene eller det andet, med slog mig ned på gulvet og deltog i den almindelige

hyggesnak. Bagefter stod jeg så til verdens største møgfald fra Jan og en alvorlig reprimande fra Mom.

Det viste sig at den regel jeg havde overtrådt var: "A young girl should always look her best"

Altså at man ikke skulle vise sig offentligt – ikke engang i familiens eller nære venners kreds - uden klædelig påklædning, perfekt hår og passende make up. Underforstået vistnok fordi man aldrig kunne vide, om ens potentielle kommende ægtefælle pludselig ville dukke op – og så skulle chancen jo nødvendig forspildes, fordi man havde sjusket med sit udseende.

Nå, så vidste jeg det. Men faktisk sagde Sam på et senere tidspunkt til mig, at han havde syntes at jeg så sød ud med mine bare tæer og mit uglede hår, selv om han medgav at pyjamassen var temmelig grim. Men det fortalte jeg aldrig Jan.

Judith, eller som hun foretrak at blive kaldt, Judi, var sin søsters absolutte modsætning. Hun var den af børnene, der lignede Maurice mest. Hun havde det store sorte krøllede hår, som han påstod at have haft i sin ungdom og hans små blå øjne og uregelmæssige træk. Som hos hende blev forskønnet af en fin klar hud og et indtagende smil. For Judi var næsten altid i godt humør. Hvis altså hun ikke lige var edderspændt rasende. Men aldrig sur og muggen. Hun lyste af tilfredshed med livet og sig selv og tog sig ikke noget videre af sin mors og især mormors kritiske holdning.

En dag hvor Grandma var på besøg, og udseende og vægt endnu engang var tema for samtalen, sagde den meget lidt diplomatiske mormor, som åbenbart syntes at det var svært at komme igennem med de rette synspunkter over for Judi : "Ved du hvad Judi, du er ikke særlig køn". Hvortil den 13årige replicerede: "Nej, men jeg har noget, der er farligere end skønhed". Det lukkede for en tid munden på Grandma, og hensatte mig i et langvarigt, ukontrollabelt fniseanfald.

Og Judi havde ret. Hun var måske ikke skønhedsdronning materiale, men hun var supercharmerende og superpopulær og havde alle de venner af begge køn, som hun kunne overkomme.

Judi var som 13 årig lige begyndt at "date" og vi tilbragte mange hyggelige stunder, som regel i min seng, med at udveksle noter om de mere eller mindre håbløse – eller attraktive – drenge, som vi gik ud med. Jeg holdt

meget af Judi og nød at have en lillesøster, som syntes at jeg var vældig verdensklog, fordi jeg var 3 år ældre og fra noget så fremmed og eksotisk som Europa.

Neil, familiens yngste var en sød, lidt genert dreng, kun knap 12 år og stadig meget barn. Han var lidt forbeholden over for mig i starten, dels havde jeg overtaget hans værelse, så han måtte flytte ned i det tidligere pigeværelse – dels syntes han vist, at 3 store søstre var mindst en for mange. Men med tiden blev vi rigtig gode venner. Når jeg gik tur med hunden, hvilket jeg var den eneste i familien, der kunne finde på, tog han gerne sin cykel og kørte med, mens han viste mig alle de tricks han kunne på cyklen. Og så betroede han mig mange ting, som jeg ikke tror han talte med sine forældre om.

Judi og Neil var tæt knyttet til hinanden, der var kun godt et år imellem dem og da jeg ankom til familien var de på "Hebrew camp" en sommerlejr for jødiske børn, hvor der kun blev snakket hebræisk. Det var tredje år i træk, de var afsted og det betød, at de som de eneste i familien talte flydende hebræisk. Det var forældrene naturligvis meget stolte af, selv om det altså medførte at de to unger kunne føre samtaler ved middagsbordet, som ingen andre forstod et ord af. Det havde de temmelig megen privat morskab ud af, og når Daddy forlangte at få at vide, hvad de snakkede om, er jeg ikke sikker på, at det var en helt ordret oversættelse, de leverede.

Jeg opdagede hurtigt at den nære familie var del af et større familienetværk, som alle boede i samme bydel, inden for få hundrede meter fra hinanden. Ud over den rædsomme mormor, boede begge Bettys yngre søstre i nærheden med mænd og børn. Børnene var ret små, og i årets løb blev jeg fast babysitter i begge familier.

Derudover var der så Maurices brors enke og hendes tre børn, to næsten voksne sønner og en 9 årig pige. Som vi var sammen med mindst en gang om ugen.

Jeg holdt meget af den store familie og ikke mindst de mange børn, der myldrede rundt ved familiesammenkomster, og jeg tror nok at det lykkedes mig at få status som en ganske afholdt "stor kusine".

Maurices forældre boede længere borte og skulle altid hentes og bringes, fordi ingen af dem kørte bil. De virkede små og gamle, og havde i virkeligheden ikke megen kontakt med deres børnebørn, primært fordi de

kun talte meget lidt engelsk, og børnene til gengæld ikke forstod deres jiddish.

Jiddish ligner tysk mere end noget andet sprog, så jeg kunne bruge mit skoletysk og kommunikerede faktisk udmærket med de to gamle, og grandma K. klappede mine hænder og fik tårer i øjnene og kaldte mig "Ein schönes Kind". De var faktisk forfærdelig søde og noget nemmere at omgås end den totalt amerikaniserede og livskraftige mormor, som førte sig frem med lyserødt farvet hår, briller med simlisen og mange forudfattede meninger.

Skolen. Andrew Warde var navnet.

Det var selvfølgelig i familien at jeg havde min base, det sted hvor jeg først og fremmest skulle slå mine midlertidige rødder, men da sommerferien var forbi og skolen startede – en 6 ugers tid efter at jeg var ankommet- blev det der, jeg kom til at tilbringe en stor del af min tid, der jeg fandt og dyrkede en stor del af mit sociale liv og der, jeg fandt mine største udfordringer.

Det startede med en udfordring.

På den første dag i skolen da elever og personale var samlet i den store aula for at blive budt velkommen af rektor, trak han mig til side og hviskede til mig, at han da regnede med at jeg ville introducere mig selv og sige lidt om min baggrund og mine forventninger. Og lidt om Danmark.

OK. Det havde jeg ikke lige set komme. Foran mig stod 1600 elever og et par hundrede lærere og andet personale. Små 2000 mennesker som jeg aldrig havde set før, på et sted hvor jeg aldrig havde været før og som forventede, at jeg skulle sige noget på et sprog som jeg kun delvis beherskede, om noget jeg ikke var forberedt på.

Det var som en mellemting mellem at blive kastet på bålet og blive dypet i en spand isvand.

Men der var ingen vej udenom. Noget fik jeg sagt, jeg har absolut ingen erindring om hvad, men bagefter blev der klappet voldsomt af mig. Og så var isen ligesom brudt og alle vidste, hvem jeg var.

Og jeg kan med fuldstændig sikkerhed sige, at jeg aldrig har lidt af nogen form for sceneskræk siden. Det må have virket som en eller anden form for chokterapi.

Og jeg fik god træning i de følgende måneder. Som udvekslingsstudent blev det forventet af mig, at jeg stillede op til foredrag, paneldiskussioner eller mere uformelt samvær i alt fra Rotaryklubber til børnehaveklasse. Jeg ved ikke hvor mange kvindeforeninger, skoler, ungdomsforeninger og forskellige sekteriske klubber jeg besøgte, men i den sidste halvdel af mit ophold var jeg nok ude at optræde mindst en gang om ugen – ofte mere.

Jeg syntes for det meste at det var sjovt. Det værste var selvfølgelig, når tilhørerne stillede spørgsmål som jeg absolut ikke havde nogen forudsætninger for at besvare. Naturligvis var det i orden at sige, at det var noget jeg ikke vidste noget om, men som regel klarede jeg det ved at give et kvalificeret gæt. Og da dette var før internettets tid, havde jeg fuld tillid til, at den nysgerrige tilhører ville have glemt mit svar inden han nåede hjem, eller i hvert fald inden han nåede at undersøge sandhedsværdien nøjere. Googling var gud være lovet ikke en mulighed.

Egentlig havde jeg et lidt ambivalent forhold til skolen. Skolen var det sted hvor jeg fandt og udviklede mit sociale netværk. Der var der jeg fandt mine venner og fik mit eget liv uafhængigt af familien. Hvilket alle 16årige som bekendt har brug for.

Men det var også i skolen at jeg mødte nogle udfordringer, som indimellem var ved at tage pippet fra mig. For første gang i mit liv blev jeg stillet over for nogle faglige krav, som jeg havde svært ved at klare.

Set i bakspejlet synes jeg egentlig også at kravene til mig var lige i overkanten af det rimelige.

Jeg gik i sidste klasse "senior class" og forventedes altså at tage min afsluttende eksamen ved årets afslutning. For at "graduate" få min eksamen, skulle jeg tage et vist antal fag på højt niveau - og bestå i alle fag.

Jeg tog – efter rektors råd - engelsk, speech – som vel nærmest kan oversættes ved retorik eller talekunst, PAD som dækkede over Problems of American Democracy, nærmest en slags samfundsfag, amerikansk historie, gymnastik og musik. Og det forventedes altså af mig, at jeg klarede disse

fag på samme vilkår som alle andre – selv om engelsk stadig var et fremmedsprog for mig, og at jeg var temmelig forudsætningsløs i PAD og Amerikansk Historie i forhold til de andre elever.

Dette oveni at jeg var i gang med at tilpasse mig en ny skolekultur og et skolesystem, som blandt andet bød på den udfordring, at man ikke var i en fast klasse men mødte et nyt hold elever i hvert fag. Så det altså var over hundrede nye ansigter jeg var omgivet af i løbet af en skoledag. Og dertil kom så at jeg som nævnt med rektors velsignelse blev taget ud skolen for at deltage i et eller andet arrangement, sommetider flere gange om ugen.

Det var ikke lige de bedste vilkår for et tilfredsstillende eksamensresultat.

Mine største problemer havde jeg i Amerikansk Historie.

Vores lærer var en lille, ung, tungt bemalet kvinde, som med terrieragtig stædighed gik op i, at jeg tog alle de tests som hun gav klassen på ugentlig basis, og at jeg fik karakter for dem som fortjent. Hvis jeg missede en test stod hun parat til at fange mig, så jeg kunne tage den efter skoletid, og det kom aldrig på tale at jeg kunne få lidt ekstra forberedelsestid, hvis jeg f.eks. havde været væk fra skolen et par dage. Det resulterede selvfølgelig i, at jeg indimellem klarede prøverne så dårligt, at hun truede med at jeg ville dumpe i faget, og dermed ikke kunne få min afsluttende eksamen.

Det var ikke toner, jeg var vant til at høre, og jeg blev både flov og ulykkelig. Så ulykkelig at min Mommy opdagede det og tog en lang og trøstende snak med mig. Trøsten bestod i at hun sagde, at jeg nok skulle klare det, hvis jeg tog mig sammen og arbejdede hårdt. Og det gjorde jeg så. Og bestod også i Amerikansk Historie.

Set i bakspejlet ville jeg ønske, at hun havde sagt, at den pågældende lærer kunne rende og hoppe. Og at jeg ikke skulle bruge det elendige eksamensbevis til en pind. Jeg skulle hjem og gå i gymnasiet og tage min studentereksamen, og det var det.

I de andre fag havde jeg ikke så mange problemer. Jeg syntes at PAD var et mærkeligt fag. De eneste problemer, der blev snakket om var truslen fra kommunismen. Vi havde en bog der beskrev forskellen på kapitalismen (de gode) og kommunismen (de onde) og den tyggede vi så langhalm på uge efter uge hele året, stort set uden at beskæftige os med det, der rent faktisk skete ude i verden. Det var kedeligt, men ikke særlig svært.

Speech var også et fag som jeg aldrig havde oplevet magen til. Det bestod af, at vi skulle skrive små essays eller historier eller digte som vi så skulle læse op eller deklamere for hinanden. Og der kom jeg hurtigt på hjemmebane. Jeg havde altid holdt meget af at skrive, og jeg havde efter min ilddåb i aulaen intet besvær med at stille mig op foran en klasse med 20 venligtsindede individer og læse et essay op. Ingen problemer der.

Engelsk var klart mit bedste fag. Jeg var vild med min lærer Mr. Bell. Han var ung, med et magert skarpskåret ansigt, levende grå øjne og en elegant Elvis pandekrølle. Vi blev perlevenner lige fra starten, da han fandt ud af, at jeg faktisk havde læst alle Shakespeares hovedværker, de fleste af dem på engelsk.

Mr Bell var en passioneret Shakespearefan og han kunne ene mand opføre både Hamlet, Romeo og Julie og Julius Cæsar, foran os i klassen så vi nærmest sad åndeløse – jeg gjorde i hvert fald. Det var også ham, der sørgede for at jeg flere gange i årets løb blev inviteret med forskellige klasser til Stratford uden for New York og der fik set mange af Shakespeares skuespil på en næsten autentisk scene.

Men det var ikke bare Shakespeare vi dyrkede i engelsk. Mr Bell fik mig også i gang med at læse engelsk guldalderlitteratur: Thomas Hardy, Brontë søstrene og Jane Austen. En genre som jeg aldrig er holdt op med at elske. Og så den moderne amerikanske litteratur: 1984, Catcher in the Rye, To Kill a Mockingbird.

Jo, mr Bell havde mange strenge at spille på og var nok den mest inspirerende lærer jeg nogensinde har haft. Og jeg havde ikke noget imod at være hans yndlingselev og kunne stolt komme hjem og fremvise det ene A+ efter det andet .

Om musik er der ikke meget af sige. Jeg sang i kor – andet krævedes ikke af mig. Og jeg elskede det. Især da vi indøvede og sang Carmina Burana og udvalgte dele af Messias. Det var ugens bedste timer. Måske også fordi det var de timer, der mest lignede noget, jeg kendte hjemmefra.

Ok, gymnastikken skal også lige have et ord med på vejen. Jeg blev aldrig nogen stor gymnast. Jeg var lang og tynd og blev let svimmel ved hurtige bevægelser. Jeg havde en elendig koordinationsevne, hypermobile led og tendens til astma. Og absolut intet boldøje. Og så syntes jeg i øvrigt at sportslig aktivitet ud over gå- cykel- og svømmeture var dybt

kedsommeligt og et spild af tid. Så er det sagt. Så det var ikke med den store entusiasme at jeg gik ind til Psych. Ed. som det hed.

Og det blev altså ikke bedre af, at vi fra første time blev stillet op på række foran lærerinden og beordret til at bøje armene og holde dem i vandret stilling, for så, mens vi trak albuerne bagud, i takt at messe: "We must, we must, we must develop our bust."

Det var svært at holde masken. Om øvelsen virkede, skal jeg ikke kunne sige. Lærerinden så ganske vist ud som om hun havde overdrevet brugen af den betydeligt, for hun havde en barm som en flodpram. På mig virkede det i hvert fald ikke. Jeg kom aldrig længere end til en A-skål. Men det var måske fordi jeg ikke tog det alvorligt nok.

Og nu vi er ved emnet. En dag efter en gymnastiktime hviskede en af mine klassekammerater til mig: "Du har en yndig figur! Men du har brug for en bedre BH". Ok da så, under hendes kyndige vejledning fik jeg købt en BH i den stil som bl. a. Marilyn Monroe havde lanceret i slutningen af 50'erne. Af et fastvævet, stift materiale og i en facon der fik ens brystparti til at ligne en affyringsrampe med to skydeklare torpedoer. Ifølge den medfølgende reklame skulle den være enestående god til at løfte og støtte. Ja altså hvis man havde noget at løfte og støtte. Hvis man som jeg var beskedent udstyret fra naturens hånd, dannedes der mellem den naturlige anatomi og torpedoen et ikke ubetydeligt hulrum. Det kunne, rådgav min veninde mig om, fyldes ud med vat eller kleenexer, men jeg erfarede snart at fyldet havde det med at løsrive sig og arbejde sig ned omkring maveregionen.

Så hulrummet var at foretrække. Det havde blot den alvorlige ulempe, at hvis man for eksempel kom til at danse lidt for tæt med en dreng kunne den ene eller begge torpedospidser pludselig krænge sig indad med et lille men hørligt "plop". Ikke godt, og meget distraherende i en intim situation. Man kunne afhjælpe miseren ved ligesom tilfældigt at slå overarmen ind mod siden af BHen, hvorefter den ville antage sin oprindelige facon – med endnu et muntert lille "plop".

Det varede ikke så længe, inden jeg vendte tilbage til de bløde bomulds BHer jeg havde med hjemmefra.

Venner.

Men tilbage til skolen.

Den vigtigste del af skolen var som sagt det sociale liv, der udfoldede sig der. Hvor jeg traf jævnaldrende og havde mulighed for at finde venner.

I begyndelsen var det temmelig kaotisk. Det var let nok at komme i kontakt med de andre elever på skolen. De var som de fleste amerikanere jeg mødte, åbne, venlige, interesserede og indimellem skamløst nysgerrige.

Det var temmelig overvældende. Jeg fik mange flere tilbud om kontakt, end jeg kunne overkomme, og kunsten blev at finde ud af hvem af de mange elever, som jeg hver dag havde kontakt med, jeg kunne falde i hak med og som kunne blive "rigtige venner". Jeg skriver det i gåseøjne – for rigtige venner kan være så mange ting, det blev jeg meget klar over i løbet af de første måneder i min amerikanske skole.

Men med tiden udskrystalliserede der sig ud af de mange overfladiske kontakter nogle venskaber, som i hvert fald var så stabile at de varede skoleåret ud.

Der var LeeAnn og hendes slæng. De var skolens kønneste og mest populære piger. Selvsikre, overlegne, højrøstede, overfladiske – og ufattelig morsomme at være sammen med.

En af gruppens yndlingsaktiviteter var at køre rundt i en af de åbne sportsvogne, som de åbenbart havde adgang til, men fuld musik på anlægget og hornet i bund. Når vi måtte standse for rødt lys, sprang alle ud af bilen, og dansede rundt om den, indtil der var grønt lys igen. Og de forargede bilister, som kom med sure kommentarer, fordi vi var for længe om at komme ind i bilen og over krydset, kunne vi selvfølgelig ikke tage os af. Vi ejede verden.

Jeg var fuldstændig klar over, at jeg kun var blevet en del af denne gruppe, fordi jeg var udlænding og dermed spændende og eksotisk – og at det var dem, der suverænt bestemte, hvornår jeg blev inviteret ind i gruppen, og hvornår jeg var udenfor. Det generede mig ikke. Jeg kunne godt lide dem og syntes at de var sjove at være sammen med, men jeg havde egentlig ikke noget ønske om at være en af dem, og jeg havde andre venner, som jeg følte mig langt mere knyttet til.

Der var deres absolutte modstykke, Carol, som i øvrigt også var en

usædvanlig køn pige, men stilfærdig, omsorgsfuld og hensyntagende. Hun havde en fantastisk sød familie, som jeg holdt meget af at komme hos. Hos dem, især hos Carols mor, fandt jeg noget af den ubetingede varme og accept og det nærvær, som jeg sommetider kunne savne i det Kaufmannske hjem. Carols mor syntes at jeg var smuk og fantastisk. Og at Carol var smuk og fantastisk. Og at hendes svært overvægtige lillesøster var smuk og fantastisk. Og hvis man havde fået en dårlig karakter, kunne der findes 100 gode grunde til det. Det var i hvert fald aldrig ens egen skyld.

Det var så let at være sammen med familien Brown. Jeg holdt blandt andet jul hos dem, og det lykkedes dem at omgive mig med så megen varme og omsorg, at jeg stort set klarede mig igennem uden hjemve.

Der var Joanne. Som var en af "stjernerne" på årgangen. Køn og intelligent og meget aktiv i alle mulige skoleaktiviteter. Alle kendte Joanne. Og alligevel tog hun sig fra dag 1 tid til at tage sig af mig, og hun hjalp mig med at finde rundt i alt det, der foregik på skolen og vælge de aktiviteter, der passede til mig. Hun blev en rigtig god veninde, selv om det mest var i skoletiden vi mødtes. Vi var tit til "Lektietime" sammen, og så blev der hvisket og grinet mere end læst lektier.

Mine allerbedste venner var Pam og Mike.

Pam lærte jeg at kende, fordi vi sang i kor sammen. Hun havde den mest fantastiske stemme. Sang fuldstændig som Vera Lynn – som ingen i dag vel aner hvem er, men hun var Englands mest berømte sangerinde under 2. verdenskrig, og havde en utrolig smuk og klangfuld stemme. Og Pam kunne altså med lethed konkurrere med hende, og når Pam sang "Danny Boy" – som heller ingen vel kender i dag – var der ikke et øje tørt.

Hvordan det nu end gik til, så fandt Pam og jeg hurtigt hinanden, og Pam var gode venner med Mike – som jeg havde Speech sammen med, og som jeg havde lagt mærke til, fordi han havde skrevet et meget smukt digt. Han havde lagt mærke til mig, og kontaktede mig, fordi han godt kunne lide et essay, jeg havde skrevet, og så var vort lille trekløver etableret.

Vi tilbragte mange, mange eftermiddage og weekender sammen. Og vi snakkede om alt mellem himmel og jord. Fra udenrigspolitik og racediskrimination over religion og til kærestesorg. Vi snakkede meget om kærestesorg. Mike var konstant ulykkelig forelsket i en eller anden.

Genstanden for hans hede følelser blev regelmæssigt skiftet ud. Hjertekvalen var konstant. Det var det, hans smukke digte handlede om. Pam var nøgtern og snusfornuftig og havde en uforlignelig knastør humor, og hun havde åbenbart lang tids erfaring med at bringe Mike ud af hans ordrige og velformulerede jamren over sit manglende kærlighedsliv. De var sjove og kloge og gode at snakke med og nok nogle af de bedste venner, jeg nogensinde har haft.

Der var selvfølgelig andre, mange andre. Drengene jeg gik ud med, pigerne jeg tog på shoppingture og til stranden med. Deres ansigter og navne flimrer forbi mig som reflekser i vand, når jeg forsøger at huske og fastholde dem. Jeg ved, at de var der. Det er det, der er tilbage. Det er 56 år siden.

Noget om at være amerikansk teenager – og noget om dating.

Når jeg nu tænker tilbage på mit år i USA, kan jeg godt undre mig over, hvor let jeg skiftede rolle fra dansk gymnasieelev til amerikansk teenager. Jeg gik med læggede nederdele og hvide ankelsokker i hyttesko. Tyggede tyggegummi, talte i telefon i timevis med mine veninder og sagde "Oh, My God!" ved enhver given lejlighed. Jeg tilpassede mig helhjertet og temmelig ukritisk.

Alt i alt tror jeg, at det var godt, at jeg kom afsted, da jeg var 16 år og ikke 18 eller 20. I hvert fald ville min oplevelse have været en helt anden. Nu kom jeg med et åbent sind, parat til at følge gældende regler og normer og uden noget ønske om selv at påvirke mine nye omgivelser. Jeg vidste i virkeligheden ikke meget om det land jeg kom til, og jeg havde følgelig meget få fordomme eller negative forventninger til det.

Den kolde krig var under optrapning, men det var nok i det store og hele gået hen over hovedet på mig. Og selv da jeg var på vej til USA var det for mig en meget fjern problemstilling. Jeg læste da i et vist omfang aviser, og så også nyheder i fjernsynet i ny og næ, men min viden om verden var stadig betinget af, hvor meget de voksne i mine omgivelser gik op i det, der skete og hvor meget, de formidlede til mig.

Og hverken mine forældre eller lærere i Danmark havde åbenbart taget den

kolde krig frygtelig alvorligt. Jeg havde været moderat optaget af at russerne sendte en mand ud i rummet – og lidt skuffet over at han kun var 1.57 høj - i hvert fald i følge avisernes beskrivelser af "helten". Og helt ærligt - en helt på lidt over halvanden meter? Og at det på en eller anden skulle bringe en tredje verdenskrig nærmere, havde jeg i hvert fald absolut ingen forståelse for.

Kommunismen og den trussel den udgjorde var derimod et varmt emne i USA. Også blandt de unge. "Vil du helst være rød eller død" var et af de spørgsmål jeg, til min udelte forbløffelse, blev stillet over for af mine jævnaldrende amerikanske venner. Øh, altså om jeg hellere ville være død end kommunist?

Det var nu ikke så svært at svare på. Jeg kendte, så vidt jeg vidste, kun to kommunister. Den ene var den rare syerske inde ved siden af, som sommetider havde passet mig, da jeg var lille, den anden et rødkægget postbud, som ganske vist havde ry for at være noget sendrægtig med postomdelingen, men ellers ikke på nogen måde kunne virke truende for verdensfreden. Så ud fra disse to eksempler, var der ingen grund til at foretrække døden frem for kommunismen. Men jeg fik jo nok på fornemmelsen, at der lå noget andet og mere bag spørgsmålet. Og at kommunister i USA og for den sags skyld også i USSR måtte være af en anden og farligere race end de danske.

Men mine amerikanske forældre og deres omgangskreds virkede nu heller ikke som om de troede, at en atomkrig hang lige over deres hoveder. Sikkert blandt andet fordi de som gode demokrater gik ud fra, at den nyvalgte præsident Kennedy nok skulle klare skærene og sætte russerne på plads, hvor de hørte hjemme. Altså uden at udløse en atomkrig. Selv om det havde været tæt på i Svinebugten.

Jeg kan huske min Daddys noget sarkastiske bemærkninger, da han kom hjem efter et besøg i synagogen og kunne fortælle, at den lokale rabbiner var begyndt at bygge et atomsikkert beskyttelsesrum bag ved sit hus.

Jeg tror nok at Maurice og en del andre fra menigheden syntes, at ville det have klædt deres åndelige overhoved bedre, hvis han havde sat sin lid til de højere magters evne til skabe fred på jord, i stedet for at grave sig ned i sin baghave.

Der blev selvfølgelig talt om politik i mit amerikanske hjem, men at vi

faktisk gennemlevede en alvorlig storpolitisk krise, gik temmelig meget hen over hovedet på mig. Berlinmuren blev bygget kort tid efter at jeg var kommet til USA, men jeg tænkte mere på hvad det kunne betyde for min tyske sommerflirt, som jeg stadig skrev sammen med, og Gisela, som jeg havde lært at kende på skibet, end på hvilke storpolitiske konsekvenser, det kunne have.

Men sådan er det vel, når man er 16 år.

Kennedy var Hot News. Et sted mellem superhelt og filmstjerne. Med sin smukke kone i Chanel dragt og en lille fiks pilleæskehat og de to bedårende børn, var han stof til utallige avis- og ugebladsartikler og en lind strøm af fjernsynsindslag.

"My Daddy is the president, hvad does your Daddy do?" lød en populær sang med reference til den 4 årige Caroline Kennedy. Nuttet ikke? Lidt for meget sommetider.

Jeg blev amerikansk teenager med liv og sjæl og dermed også en del af det livsvigtige, komplicerede og altoverskyggende datingsystem.

Jeg fandt hurtigt ud af, at det vigtigste i en 16 årig amerikansk piges liv var, hvor mange dates hun fik eller, som opsummering af dette, hvor populær hun var. Hvis man var populær, lå verden for ens fødder, var man ikke populær, eller måske endda lidt "sær" og anderledes, kunne high school tiden være en barsk affære.

Reglerne omkring dating var indviklede. Der var egentlig to slags dates. Grundmodellen for den ene var: Dreng inviterer pige, som regel til en biograftur efterfulgt af en burger på HoJoes (Howard Johnsons – en forløber for McDonalds). Dreng betaler og sørger for transport.

Bagvedliggende regler. En pige kan ikke sige nej til en dreng, uden at have en virkelig god grund. Dette antagelig for at beskytte hans skrøbelige maskuline ego. Det er helt uakceptabelt at sige nej til en dreng og bagefter lave aftaler med en anden. Hvis man begiver sig ud i det, er det mest forsvarligt at henlægge sin biotur og burgerindtagelse til en anden delstat.

Ved første date er det muligt, men ikke nødvendigt, at holde lidt i hånden under filmen. Ikke andet.

Ved afsked et hurtigt knus eller et håndtryk. Sandsynligheden for at en af forældrene står bag køkkengardinet og kigger er stor. Det skal tages med i betragtning. Ved andet date, fingerfletning under filmen. En arm om skuldrene hos HoJo, og måske et meget forsigtigt kindkys til afsked. Stadig under skyldig hensyntagen til den lurende forælder.

Ved tredje date begynder spillereglerne at ændre sig. Især hvis det er inden for kort tid. Nu er man ved at blive et par, og der kan blive tale om noget mere kys og kram i biografen og måske endda en lille køretur efter HoJo, der giver mulighed for lidt mere privatliv.

Går man ud en 4. gang med den samme, må man alvorligt overveje om man vil "go steady" eller "go exclusive" altså holde op med at date andre og blive en slags kærester. Og så træder nogle helt nye spilleregler i kraft.

Jeg kom aldrig længere end til 2 eller måske 3 dates med den samme og det kom aldrig på tale, at det skulle være mere fast.

Det tror jeg nok var en lettelse for mine forældre. Noget af det første min Mommy havde snakket med mig om, var som nævnt, at de var meget i tvivl om hvorvidt jeg skulle date jødiske eller kristne drenge. Hvad jeg troede at mine danske forældre ville foretrække. Jeg kunne med stor sikkerhed berolige hende med, at mine danske forældre ville være fuldstændig ligeglade, så længe det bare var nogle ordentlige drenge, jeg gik ud med.

Janice og Judith måtte jo som princip kun gå ud med jødiske drenge, men det blev nu aldrig et problem, for Janice datede i det hele taget næsten ikke, og for Judith var udvalget rigelig stort. Der var en massiv overvægt af jødiske elever på Andrew Warde skolen, hele det kvarter vi boede i var overvejende jødisk, og drengene i country clubben var også alle af jødisk herkomst. Så Judi behøvede ikke at føle sig snydt.

Jeg var, må jeg sige, ikke udelt begejstret for hele dating ideen. Selvfølgelig var det, især i starten, sjovt at blive inviteret i biografen og budt på burgere og milk shakes, især hvis HoJo var godt besøgt, og man mødte nogle af vennerne fra skolen der. Men sommetider var det oprigtigt talt en kedsommelig affære med en halvdårlig film, en dreng med klamme håndflader og en fedtet burger i en halvtom HoJo, hvor samtalen hele tiden var lige ved at gå i stå, fordi vi overhovedet ikke havde noget at tale om.

En mindeværdig aften havde min Mom af en eller anden grund arrangeret en date med en søn af en af hendes veninder. Det startede egentlig meget godt. Vi var inde at se "West Side Story" og jeg var helt høj bagefter af den romantiske historie, den fantastiske musik og de storslåede dansescener. Men turen bagefter – det var for en gangs skyld til et pizzeria - var til gengældt noget af en nedtur. I stedet for at diskutere den storslåede film, tilbragte ugersvenden hele resten af den endeløse aften med at underholde mig med sine hudproblemer og de forskellige lidelsesfulde kure, han havde gennemgået for dem.

Aldrig har acne fyldt så meget i min bevidsthed, og aldrig har jeg skullet tage mig så meget sammen for at sige pænt tak for en dejlig aften og ja, det var da muligt at vi skulle ses en anden gang, men jeg havde ret travlt for tiden.....Det var selvfølgelig synd for fyren, at han havde så store problemer med sin hud, men jeg har nu aldrig helt tilgivet ham at jeg, hver gang jeg genser eller genhører "West Side Story" kommer til at tænke på betændte bumser og smertefulde kure imod dem.

Så efterhånden begyndte jeg at bruge den undskyldning at jeg helst skulle være hjemme fredag aften, hvilket i øvrigt var sandt, men dog kunne fraviges, og at lave aftaler om babysitning lørdag aften. Jeg ville oprigtig talt hellere være sammen med familien eller hygge mig med nogle af mine søde babysitterbørn end gå på ligegyldige dates. Selv om det altså trak ned på popularitetsregnskabet.

Den anden form for dates var i mine øjne helt uforståelig og urimelig. Det handlede om, at man ikke kunne gå til en fest på skolen, eller en picnic eller anden sammenkomst, uden at være inviteret af en dreng – eller for drengenes vedkommende uden at finde en pige som ville følges med dem.

Jeg var vant til at gå til skolefester og andre arrangementer sammen med en flok veninder eller for den sags skyld alene, og så se hvad der dukkede op. Men her var der ikke blot risikoen for at man ikke blev inviteret med, der var også den åbenlyse ulempe, at man hang på den sammen fyr hele aftenen. Der var absolut ikke plads til improvisation, men mindre ens date syntes at det var i orden at man dansede med andre – og disse andres dates også gav grønt lys. Et klodset og indviklet system efter min mening.

Nå, det hele skulle stå sin prøve i optakten til årets største skolefest "The

Prom". Prom var en fest for hele skolen, men det var afgangsklasserne der var i centrum. Prom lå i foråret og det var juniorerne, altså næstsidste klasse, der skulle arrangere den. Og festen skulle have et tema. På Andrew Warde i 1962 var temaet "La Vie en Rose" og juniorerne knoklede lige fra begyndelsen af skoleåret med at gøre festen så flot og mindeværdig som muligt.

For the Prom var på en måde højdepunktet i skoletiden, i hvert fald hvad fester angik, og ville for de fleste være noget man snakkede om i mange år efter.

Så det var selvfølgelig dødsens vigtigt at blive inviteret af den rigtige dreng til festen. Der skulle kåres en "Konge og Dronning" alias det smukkeste og mest populære par. Og alle parrene skulle fotograferes af en professionel fotograf, så man havde et smukt minde for resten af livet. Så det var virkelig, virkelig vigtigt, at det ikke var et alt for håbløst eksemplar, man kom til at dele foto med.

Min første prioritet, Lee, kom desværre ikke på tale. Han skulle invitere sin bedste vens lillesøster, til gengæld for at vennen inviterede Lees lillesøster. Et arrangement der automatisk sikrede de to unge damer en pæn og pålidelig partner.

Ærgerligt. Men rygterne ville vide at min andenprioritet, John, stod på spring og gerne ville invitere mig. Desværre var John en lidt genert og tilbageholdende dreng, så der gik nogle dage hvor der ligesom ikke rigtig var skred i tingene. Så nåede et nyt rygte mine ører, at Joe, som jeg kendte fra "Home room", den klasse man samledes i om morgenen, ville invitere mig.

Det satte mit nervesystem i alarmberedskab. Jeg ville under ingen omstændigheder tilbringe mit Prom med Joe.

Der var sådan set ikke noget i vejen med Joe, bortset fra at han havde for korte ben, et for stort mellemrum mellem fortænderne og usandsynlig dårlig ånde. Joe var af italiensk afstamning, og jeg tror nok, at hans mor havde et lidt for afslappet forhold til hvidløg.

Men altså, Joe var ikke Prom materiale.

Så resultatet blev, at jeg en hel dag måtte tilbringe alle mine pauser

halvvejs inde i mit skab ude på gangen, med en strategisk anbragt udsigtspost, der kunne advare mig, hvis Joe eller John nærmede sig, så jeg kunne springe henholdsvis ind i eller ud af skabet. Det var ubeskrivelig nervepirrende.

Endelig, efter sidste time, da jeg med jagede blikke til alle sider var på vej ud til skolebussen, fik John snøvlet sig sammen til at kontakte mig og spørge om jeg ville følges med ham til Prom. Jeg spillede behørigt glad overrasket og sagde ja med et indre lettelsens suk. Jeg havde ikke klaret en dag til i skabet.

Og jeg kunne derefter på høfligste vis lade Joe vide – gennem en mellemmand – eller kvinde - at jeg desværre var optaget.

Langt langt værre gik det for Janice. Hun blev simpelthen ikke inviteret, og kom således ikke med til sit eget Prom. Det var en katastrofe af fuldstændig uoverskuelige dimensioner.

Der var et par dage, hvor Mommy blev mere og mere stram i masken, og hvor Janice tydeligvis brugte megen energi på at lade som ingenting, og alle vi andre gik på listesko, men da fristen for tilmelding var overskredet, måtte vi alle konfrontere den kendsgerning, at Jan ikke skulle med til festen.

Det var så ubeskrivelig synd for hende. Og jeg var den sidste i verden, der kunne trøste hende. Hun havde i forvejen et jalousiproblem i forhold til mig, og det var helt sikkert blevet tilspidset af situationen.

Det helt groteske var, i hvert fald set i min optik, at Mommy, som en slags plaster på såret, forærede Jan en tur til New York, hvor hun skulle have sine ben vokset. Jeg kunne da dårligt forestille mig en værre måde at tilbringe en dag på, som skulle være en slags trøst, end på en klinik hvor en dame – eller måske en mand - trækker de små hår af ens ben ved hjælp af voks strimler. Av for S..... Men hvis Janice var glad for arrangementet kunne vi andre selvfølgelig også være det.

Det tog en hel dag at blive klar til den store fest. Vi havde fået nye kjoler – det helt store skrud – shocking pink til mig og grønt til Judi. Og så skulle der bades, barberes ben og armhuler, sættes hår, lakeres negle og lægges make up, og de fine små håndledsbuketter, som vore kavalierer havde sendt, skulle justeres og sættes fast. Vores allestedsnærværende mormor

kom for at hjælpe og rådgive, hvilket nærmest udmøntede sig i en sønderlemmende kritik af alt fra hår til sko, og kommentarer om hvor meget smukkere hun selv og ikke mindst Betty havde været i vores alder.

Nå, jeg syntes nu selv, at jeg så ret godt ud da jeg blev hentet af John, som ankom i hvid smokingjakke og med rigelig Brylcreme i håret, og vi havde en fin aften, selv om vi ikke blev kåret til noget som helst og oprigtig talt så temmelig åndede ud på det foto, som den storsmilende og storsvedende fotograf fik taget af os.

Og vi dansede twist den halve nat, for twist var det, man dansede, selv om det egentlig ikke var særlig foreneligt med hel- eller trekvartlange silkekjoler og hvide smokingjakker og slips.

Jeg mødte selvfølgelig mange drenge i USA. Nogle blev jeg gode venner med, nogle datede jeg, et par stykker blev jeg lidt småforelsket i. Men der var en som kom til at spille en meget større rolle i mit liv, end den ret sparsomme kontakt vi rent faktisk havde, egentlig berettigede til.

Marc og Martin Luther King - og en racist.

Marc hed egentlig Marshall, men med den typiske amerikanske hang til at kalde folk noget andet end det, de hedder, blev han altså kaldt Marc. Han gik ikke på Andrew Warde – men på New Haven, i et andet skoledistrikt.

Jeg lærte ham at kende, fordi han havde været et halvt år i Schweitz med AFS, og nu var med i en gruppe af tidligere og nuværende AFS ere fra området, som mødtes et par gange om måneden.

Marc var et af de smukkeste mennesker, jeg havde set. Og det mest charmerende. Han var firskåren og atletisk. Havde en hudfarve som mørk chokolade og verdens gladeste brune øjne. Og så havde han et grin, der afslørede dobbelt så mange og dobbelt så hvide tænder, som andre mennesker er udstyret med.

Jeg faldt selvfølgelig for ham med et brag, han var intelligent, spændende at snakke med og havde en smittende humor. Han er faktisk det menneske der har bragt mig tættest på at dø af grin.

Vi mødtes når vi kunne, til AFS møderne, til sportsbegivenheder, hvor begge vore skoler var involverede og hos en fælles veninde, Lynn, som

beredvilligt formidlede kontakt mellem os.

Vi blev rigtig gode venner og lidt mere end det.

Det lå så at sige i kortene at vi på et tidspunkt skulle begynde at "date" rigtigt, hvilket selvfølgelig ville betyde at vores forhold ville blive almindelig kendt. Og det var fint med mig. Jeg ville være stolt af at gå ud med Marc.

Et absolut højdepunkt i det vi oplevede sammen, var da der engang sidst på efteråret var fest på skolen. Det må have været Halloween, for det blev stillet som et krav, at man skulle møde op i udklædning.

Samme aften var der en lille sammenkomst med middag i AFSklubben, og da det jo gav mig en mulighed for at møde Marc, meddelte jeg, at ikke kunne komme med til festen på skolen. Både mine venner og skolens rektor pressede mig lidt, syntes at jeg skulle deltage, og det endte med at aftalen var, at jeg eventuelt kunne komme senere og gerne måtte tage en ven -en date- med.

AFS middagen ebbede lidt hurtigt ud – nogle af de andre var også inviteret til andre arrangementer, så det endte med at Marc og jeg besluttede at køre hen på min skole og deltage i festen der.

Da vi holdt på parkeringspladsen og begyndte at gå hen mod indgangen, blev vi mødt af en af skolens midaldrende lærerinder, med skæve similibriller og farvet hår og i en eksalteret sindstilstand. "I kan ikke komme ind" skingrede hun. "Man skal være udklædt". Jeg prøvede at forklare hende, at vi havde været til middag et andet sted og derfor ikke kunne være klædt ud, og at jeg var inviteret af selveste rektor – og så videre. Men hun blev ved sit. "You will spoil all the fun". Hvordan det så ellers skulle gå til.

Nå, men mens jeg stod og argumenterede, begyndte Marc stille og roligt at klæde sig af. Skolejakken, strømper og sko, skjorten og t- shirten, jeansene. På dette tidspunkt opdagede lærerinden, hvad der foregik og skreg : "No, No, No, what are you doing ?" "I am dressing up" meddelte Marc tørt "Like Adam". På dette tidspunkt stod han blot iført boxershorts og da han tog fat i elastikken og gjorde mine til at ville trække dem ned, udstødte lærerinden et skrig som en panikslagen pattegris og slog begge hænder for ansigtet, som om hun ville holde sig for både øjne og ører på en

gang og løb, stadig hujende som en sirene ind på skolen og forsvandt.

Marc begyndte sindigt at trække sit tøj på igen. Jeg hang mere end halvdød af grin hen over bilens køler og troede virkelig, at min sidste time var kommet.

Men da Marc var blevet klædt på og jeg var vendt tilbage til livet, gik vi til fest og havde en fin aften, selv om jeg med korte mellemrum brød sammen af grin ved tanken om scenen på parkeringspladsen, og dermed måske forspildte chancen for en virkelig romantisk oplevelse.

Men den aften blev også begyndelsen til enden for mit og Marcs forhold – som aldrig rigtig nåede at blive til et forhold,

En ugestid senere havde vi igen været til møde i AFSgruppen og det faldt naturligt at Marc kørte mig hjem. Vi skiltes uden for huset med et lille, meget høvisk, knus, og da jeg kom ind stod min Mommy ved vinduet. Hun vendte sig om og sagde: "Hvem var den farvede dreng, der kørte dig hjem?"

Jeg kan ikke huske hvad jeg svarede, men i det øjeblik vidste jeg, at det aldrig kunne blive til noget mellem mig og Marc. At vi ikke kunne date, at vi knap nok kunne være venner.

Det var for kompliceret. Min familie var selv som jøder udsat for diskrimination, og ville ikke kunne acceptere at skulle stå model til, og måske forsvare, at deres hvide plejedatter gik ud med en farvet dreng. Ingen af de piger jeg kendte gik ud med farvede drenge, og det havde været indviklet nok at skulle forholde sig til om jeg skulle gå ud med jødiske eller kristne drenge.

Jeg følte det som en dyb, dyb uretfærdighed, men jeg vidste også, at jeg ikke magtede at tage den konflikt med familien, og måske risikere at både min AFSkontaktperson og mine forældre i Danmark skulle involveres.

Alt det vidste jeg i et splitsekund da Mommy sagde "farvede".

Jeg var ulykkelig og vred, ikke på min familie, for jeg forstod godt deres position, men på verden, samfundet, USA eller Vorherre eller hvem det nu var, der havde opfundet den åndssvage regel om, at en hvid pige fra Danmark og en smuk sort dreng ikke kunne være gode venner og lidt

kærester, uden at der blev ballade.

Jeg mødtes selvfølgelig stadig med Marc i de sammenhænge, hvor vi plejede at mødes, og vi fik også snakket om, hvad det var der gjorde at vi ikke kunne ses mere privat.

Han var nok mindst lige så vred og ulykkelig som jeg. Som den populære og udadvendte dreng han var, og opvokset i et velhavende og beskyttet miljø, havde han nok aldrig rigtig mødt racediskrimination før. Og nu kom han til at opleve det på grund af en lille forelsket dansk pige.

Nogle måneder senere, helt præcis to dage efter min 17 års fødselsdag, inviterede min Daddy mig med til et møde som han havde været med til at arrangere, hvor Martin Luther King skulle tale.

Jeg blev totalt betaget af den venlige, runde mand og hans fantastiske udstråling. Han holdt en tale som lignede den berømte "I Have a Dream" tale meget, og den gik lige ind i sjælen på mig.

For han talte jo om Marc – og om millioner af andre.

Jeg blev af min Daddy præsenteret for Dr. King og han talte venligt til mig – selv om jeg var nærmest mundlam af betagelse. "Jeg har trykket en stor mand i hånden" skrev jeg samme aften i min dagbog. Og jeg vidste at jeg aldrig ville glemme det.

Det hører med til historien, at jeg nogle måneder senere var på en bustur rundt i den østlige del af USA som afslutning på mit Amerika ophold.

På et tidspunkt nåede vi ned til sydstaterne og jeg og en tysk pige blev indkvarteret hos en familie, hvor manden var indædt racist. Ren Ku Klux Klan.

Han omtale konsekvent de sorte som "svinene" og da han åbenbart fik en fornemmelse af, at hans synspunkter ikke helt vandt genklang hos os, tog han os med ud på en biltur, hvor han fremviste nogle af de steder, hvor "svinene" holdt til, og forklarede os hvor dumme, dovne og arbejdssky de var – at de bare hang ud på gadehjørnerne uden at bestille noget. At han selv havde tid til at køre rundt og vise dem frem blev ikke kommenteret.

Vi sagde ikke ret meget. Havde fået instrukser om ikke at diskutere politik

og racespørgsmål med vore værtsfamilier, men om aftenen, da vi var gået i seng i det lille værelse vi havde fået tildelt, forbandede Inga og jeg ham og hans fordomme på tre sprog og jeg svor for mig selv, at jeg aldrig ville være med til at vurdere, dømme eller fordømme nogen ud fra af deres religion, hudfarve eller etniske tilhørsforhold. Det handlede jo om min jødiske familie og om Marc.

Nogle løsrevne erindringsbilleder.

De lange varme dage i Country Clubben med Janice og Judith og Neil, hvor vi badede i swimmingpoolerne og snakkede med vennerne og spist burgere og is og snacks, som vi kunne hente i forskellige boder i området, og som vi ikke skulle betale for, men blot skulle have noteret i familiens regnskab.

Og den dag da regnskabets time kom, og Daddy samlede os i køkkenet og begyndte at oplæse den endeløse liste over hvad 3 teenagepiger og en 11 årig dreng havde været i stand til at konsumere løbet af nogle sommeruger. Heldigvis havde Daddy både humoristisk sans og en rummelig økonomi, så seancen endte i det helt store familiegrin.

Der var de jødiske festdage, som var ekstremt hyggelige og samlede hele storfamilien. Især Chanukah hvor vi syv dage i træk mødtes med familie og venner og spiste god mad og udvekslede gaver og spillede spil og legede.

Og den jødiske påske, da alt service blev udskiftet, både det til mælk og det til kød – hvilket altså afslørede at familien havde 4 sæt af alt! I påsken blev der spist usyret brød og bitre urter - peberrod- og en hel del andet. Faktisk var det et ædegilde på niveau med en god dansk jul. Under hele påskemiddagen blev oplæst en traditionel tekst som beskrev hvorfor påsken blev holdt, og som undervejs opfordrede til indtagelse af adskillige glas vin. Så de voksne blev meget glade og tolerante og børnene havde en fest.

Aftener med hele familien liggende på ryggen på det tykke bløde gulvtæppe i den store stue, mens vi lyttede til musicals på grammofonen. Oklahoma, South Pacific, The King and I.

Juleaften som jeg fejrede hos familien Brown, og hvor jeg for første gang i mit liv smagte egg-nog, som fik mit hoved til at snurre, og hvor juleaften gik med at køre rundt med Carol og besøge venner. Hvor gaverne lå under juletræet – der var pyntet med popcorn på snor og blinkende kulørte lamper - om morgenen den 25, og jeg fik så mange gaver at jeg næsten ikke kunne få dem stoppet ind i bilen, da Janice kom for at hente mig.

Det var hyggeligt - og så anderledes at det ikke engang gav anledning til hjemve. Det var jo ikke rigtig jul.

Min 17 års fødselsdag, hvor der blev serveret kage til alle i kantine i frokostpausen. Altså 1600 elever plus lærere. Verdens største fødselsdagskage med lysegrøn frosting og ca. 1million lyserøde marcipanroser. Mon jeg nogensinde fik sagt rigtig tak?

Der var turen til Virginia med familien i februar, hvor vi kørte fra sne og vinter i Connecticut og til det dejligste forår sydpå. Hvor vi boede i en slags levende museum i Williamsburg og spiste sydstatsmad, der drev af fedt og friture men smagte fantastisk. Og jeg lærte en masse om Amerikansk historie som jeg aldrig havde anet før. Og tog 2 kilo på på en uge.

Og der var den dag, da der ankom en pakke fra AFS med mærkesedler, der skulle sættes på min bagage, når den skulle sendes hjem. Og min Daddy erklærede, at jeg overhovedet ikke skulle rejse hjem og understregede det ved at smide alle mærkesedlerne ud af køkkenvinduet. Jeg elskede ham for det, men bagefter måtte vi kravle rundt i buskadsset under køkkenvinduet med lommelygter i øsende regn for at samle mærkesedlerne sammen igen. For hjem skulle jeg jo.

Og lidt nyt hjemmefra.

Et par måneder før jeg forlod USA blev Mette gift. Det føltes lidt underligt, at jeg ikke skulle med til brylluppet, og min Mommy spurgte da også diskret, da jeg fortalte hende nyheden, om jeg troede at min søster var gravid. Men forklaringen var nu en anden. Både Mette og hendes kæreste Henning havde planer om at flytte til København, hvor de begge studerede, Mette til fysioterapeut og Henning til ingeniør. Og forældrene var altså ikke meget for at lade de to unge flytte til storbyen uden en vielsesattest. Og dertil kom, at de naturligvis gerne ville flytte sammen i en

rigtig lejlighed, men det var ikke så ligetil at skaffe sådan en, hvis man ikke var lovformelig gift.

Så altså, bryllup med det hele – Mette var 20, Henning vel lige fyldt 21 år.

Egentlig gjorde det ikke så meget indtryk på mig, at min eneste søster blev gift og stod i begreb med at flytte hjemmefra. Jeg var langt væk, og havde været det i lang tid. Min hverdag var langt fra Danmark og familien – og der skete en masse omkring mig, der hvor jeg var.

Afslutning.

Skolen sluttede og der var den store Graduation ceremoni, hvor vi alle blev udstyret med "Caps and Gowns" i skolens farver, og med stor højtidelighed hørte på rektors tale, fik overrakt eksamensbevis og derefter – i takt på givet signal - flyttede kvasten på hatten fra venstre til højre side for dermed at vise at nu var vi "Graduates". Meget festligt.

Og så var der opbrud og afsked over hele linien. Det var jo ikke bare mig der skulle rejse, men hele årgangen der ville skilles for alle vinde. Så vi græd og grinede og krammede og skrev i hinandens årbøger. Og hvis jeg havde anet at jeg aldrig skulle se nogen af dem igen ville det sikkert have været endnu værre.

I familien var der glæde og stolthed over at Jan var kommet ind på et af de gode Østkyst universiteter og sorg og græmmelse over at jeg skulle rejse.

Det var svært – meget svært - at sige farvel til min amerikanske familie, både den nære og storfamilien. Og igen - hvis jeg havde anet at jeg aldrig skulle se dem igen, bortset fra en af søstrene på et kort besøg i København nogle år senere, havde det nok været helt umuligt.

Men man lever meget i nuet når man er 17 år og foran mig lå en månedlang bustur rundt i det Østlige USA sammen med en flok AFS ere og derefter sejlturen og hjem og så selvfølgelig genforeningen med Danmark.

Så det var med både sorg og forventning at jeg brød op fra Connecticut, og tog fat på den lange rejse hjem.

På vej hjem igen

Busturen.

Hvis man forestiller sig 32 unge mellem 17 og 19 år, fra 16 forskellige lande i en bus på vej ud i det ukendte, fyldt med forventning om spændende oplevelser, kan man nogenlunde tænke sig til stemningen på busturen.

Vi havde alle lige fået kappet vort midlertidige rodnet, og der var endnu lang vej, inden vi ville få kontakt med de oprindelige rødder. Så vi bondede. Vi knyttede os til hinanden som en stor familie. Og vi havde det sjovt. Kors hvor vi havde det sjovt.

Undervejs overnattede vi hos forskellige værtsfamilier, som tog mod os med åbne arme og arrangerede pool parties, udflugter og middage og fester for os. Bortset fra min ene dårlige oplevelse med en åndssvag racist et sted sydpå, var det som en lang festlig udflugt. Jeg dannede par med en lyshåret lattermild dansk pige ved navn Anne og tilsammen blev vi af en af vores chaperoner døbt "The Laughing Danes" hvilket siger en hel del om min sindstilstand undervejs.

På dette tidspunkt bliver jeg nødt til at være helt ærlig, hvis nogen skulle spørge. Jeg har ingen anelse om, hvilken rute vores bustur fulgte, eller hvilke stater og byer vi besøgte. Så er det sagt. Jeg går da ud fra, at jeg var nogenlunde orienteret i tid og sted, mens det foregik, men jeg har en tydelig fornemmelse af, at det var begivenheder og ikke steder, der gjorde indtryk på mig. Og min dagbog er ikke til nogen hjælp. Den stopper ganske brat og uden varsel nogle uger før jeg forlader Connecticut.

Det jeg ved og kan huske er, at vi havde et længere ophold – i hvert fald nogle dage - i Washington DC, hvor vi besøgte alle seværdighederne og endda var helt oppe i Washington Monumentet og dyppede tærne i den lange kunstige sø neden for "Nålen".

Højdepunktet var, at vi blev modtaget af selveste Præsidenten, som gik rundt langs den afspærring der var sat op, for at vi ikke skulle trampe ham ned som bissende køer af lutter begejstring, og gav hånd til de heldige i

forreste række. Og at jeg var en af de heldige, så jeg fik faktisk et præsidentielt håndtryk, selv om der ikke fulgte megen øjenkontakt med. Vi var over 2000 AFSere samlede på det tidspunkt, så det var stort. Bagefter fik vi lov til at spise frokost på plænen foran Det Hvide Hus. Og det var næsten endnu større.

Det var nok efter det, at vi satte kursen nordpå. Og sidste stop var Niagara Falls – altså byen, og jeg boede sammen med en fransk pige hos en enormt sød værtsfamilie, der tog os med ud til faldene, som var meget større end jeg havde kunnet forestille mig. Ellers husker jeg bedst at familiens yngste barn, en femårig dreng, nægtede at spise andet end slik, og ikke havde indtaget normal mad i flere år. Og at moderen nærmest græd af glæde, da det lykkedes Elaine og mig at lokke en halv hamburger i ham.

Så er der igen et par pinlige huller i min erindringsmasse.

Seven Seas igen

Jeg ved at vi kørte til Canada og gik ombord på Seven Seas i var det Toronto???? I hvert fald i en havn der lå ved Hudsonbugten.

I hvert fald - og det husker jeg meget tydeligt – blev jeg søsyg, inden vi var kommet ud i åbent hav. Og jeg mener søsyg.

I to døgn lå jeg i en rullende og vippende køje i en rullende og vippende kahyt i bugen på et rullende og vippende skib og brækkede mig. Og ind i mellem påkaldte jeg skiftevis min danske og min amerikanske mor og to guder, jeg ikke troede på, og bad om at blive udfriet. På den ene eller den anden måde. For 10 dage i den tilstand kunne jeg ikke klare.

På forunderlig vis overlevede jeg, og efter to døgn var jeg faktisk i stand til at indtage en pære og et stykke toast, som en venlig kahytfælle bragte ned til min elendighed.

Bleg og udmattet krøb jeg på skælvende ben op ad alle trapperne til salonerne oven på, hvor jeg mødte en steward der, muntert fløjtende, gik og surrede stolene sammen. Jeg spurgte forsigtigt, hvorfor han gjorde det, og han svarede, at det var fordi vi nu var ude i rum sø, og der var en storm på vej.

Jeg var parat til at knalde panden i dørken og lægge mig til at dø – men

faktisk blev jeg, trods en hel del blæst og søgang, overhovedet ikke søsyg mere på turen over Atlanten.

Fra hjemturen husker jeg egentlig mest, at jeg igen fandt sammen med Kirsten og Dorthe, men at jeg ellers var mest sammen med de AFS ere som jeg havde lært at kende på busturen. Det blev så lidt upraktisk, fordi guiderne, som på udturen havde opfordret os til at tale engelsk, nu opfordrede os til at tale vores modersmål så meget som muligt, fordi det ville virke krukke og storsnudet, hvis vi kom hjem og havde glemt at tale dansk.

Det havde vi selvfølgelig ikke, men efter et år hvor jeg, som de fleste andre, ikke havde talt et ord dansk, og for længst var begyndt at tænke og drømme på engelsk, var det ikke så helt ligetil. Så det var ulig nemmere bare at holde sig til engelsk, også fordi vi det meste af tiden var i sprogblandede grupper. Men indimellem snakkede vi dansk med hinanden. Det medførte så at jeg både på båden og de første dage og uger efter at jeg var kommet hjem, når jeg åbnede munden, ikke altid vidste om det var dansk eller engelsk der kom ud af den. Det mest underlige var at det kunne skifte midt i en sætning, hvis jeg var startet på dansk og så for eksempel sagde en amerikansk navn, så kunne min mund finde på at fortsætte på engelsk, uden at jeg selv lagde mærke til det.

Hjemme igen.

Det gode skib Seven Seas lagde som på udturen til i Southampton og Le Havre og til sidst i Rotterdam. En del af danskerne blev hentet af deres forældre i Rotterdam, men de fleste fortsatte til København.

Jeg havde udtrykkeligt bedt Far og Mor om ikke at hente mig i København, jeg ville hellere rejse direkte videre til Grenå og have den store modtagelse i sommerhuset.

Det var selvfølgelig dejligt at komme hjem. Dejligt og lidt mærkeligt. For jeg havde stadig USA under huden – og det liv jeg havde levet der, var meget mere virkeligt for mig, end det jeg skulle til at tage fat på når skoleferien var forbi. Så Grenå var en god overgang. Velkendt og hyggeligt uden alt for store nye krav og udfordringer.

Hjemme i Roskilde var det selvfølgelig lidt mærkeligt at Mette ikke længere boede hjemme, men på den anden side havde hun først været på husholdningsskole i Århus et halvt år og derefter havde jeg været væk et år, så vi var nok begge vant til ikke at have den daglige kontakt med hinanden.

Samtidig var det også spændende at have en søster, der var gift og boede i lejlighed i København og jeg besøgte hende flittigt.

Gymnasiet igen.

Det var også lidt mærkeligt at starte på gymnasiet i 2. G – et år under mine gamle klassekammerater. Jeg snakkede selvfølgelig med dem ind i mellem – men de var blevet lidt fjerne – og jeg ville i det store og hele også hellere lære mine nye klassekammerater at kende.

Den klasse jeg kom ind i, bestod egentlig af to halve klasser – 13 nysproglige piger og 11 gammelsproglige af begge køn - som så blev slået sammen i ca halvdelen af timerne. Jeg følte mig godt taget imod i klassen. Fik god kontakt med "Køgepigerne", Birthe og Lotte og Inger som blev min faste sidekammerat i resten af gymnasietiden. Jeg var også tit sammen med Vibeke og Sysser som begge boede i Roskilde, så det var let at lave

en hurtig aftale med dem.

I min klasse gik også Merete Hjortsø, som senere blev operasangerinde. Hun var en sjov og sød pige, som havde en stemme, der nok kun løfte et gymnasiekor til nye højder. Det var virkelig et privilegium at synge i samme kor som hende. Jeg husker tydeligt juleafslutningen i Domkirken i 2. G hvor hun sang Ave Maria oppe fra pulpituret, mens vi andre dannede baggrundskor, og det føltes, som om vi kunne flyve til himmels på hendes stemme allesammen.

2.G gik egentlig meget stille og roligt. I hvert fald i forhold til det liv jeg havde levet i USA. Og det var fint nok. Jeg var jo blevet vant til at være temmelig aktiv og udadvendt, så jeg deltog i stort set alle de skoleaktiviteter der foregik: diskussionsaftner, foredrag og selvfølgelig fester. Og da jeg også var en del sammen med mine veninder, var jeg som regel optaget flere aftener om ugen. Selv om jeg egentlig hyggede mig med at være hjemme hos mine forældre.

Jeg gik også i jazzklub. Jeg kan ikke huske, hvor den holdt til – måske i Fjordvilla i nærheden af havnen

Jeg husker mest aftnerne i jazzklubben som en blanding af spændende musik, nærmest uigennemtrængelig tobaksrøg – meget af den leveret fra piberygerne, som der var overraskende mange af – uldne islandske sweatere, der lugtede af våde får og forbløffende mange fuldskæg. Men det var en ny og spændende oplevelse, og jeg var ret vild med den.

Noget nyt tilkommende i mit liv var, at min mor var begyndt at undervise igen.

Ikke fuldtids, men nogle timer om ugen. Hun underviste i "læseklasserne" dvs små klasser med 4-5 elever, som fik særlig læsetræning i de timer, hvor deres klassekammerater havde dansk. Eleverne var selvfølgelig primært udvalgt, fordi de var dårlige læsere – nogle af dem kunne knap nok alfabetet i begyndelsen af 3. klasse, men mange af dem havde også andre faglige vanskeligheder og store sociale problemer, og de fleste kom fra ganske ressourcervage hjem. Sådan forstod jeg det i hvert fald på Mors beretninger, når hun fortalte om "sine børn". For de blev virkelig hendes børn. Hun tog dem under sine vinger som forpjuskede fugleunger og skyede ingen anstrengelser for at hjælpe dem og ofte også deres familier. Nogle af forældrene ringede på mærkelige tider af døgnet for at tale om

deres børn og deres problemer, og, tror jeg, for nogles vedkommende for at brokke sig over livet i al almindelighed og skolesystemet i særdelshed, og Mor afviste dem aldrig. Min far kunne godt engang imellem komme med en kommentar om, at hun brugte flere timer på sit arbejde efter skoletid end i skoletiden. Men overlod det i øvrigt til hende selv.

Jeg husker især en mor som havde to små piger i læseklassen: Shirly og Daisy – udtalt på mundret dansk. Hun ringede hver dag til Mor for at fortælle om pigernes problemer eller fremskridt – også selv om Mor lige havde haft pigerne i skolen tidligere på dagen. Hun yndede at give sit og pigernes liv et anstrøg af fornemhed ved at beskrive pigernes eftermiddagste eller udtale sig om vigtigheden af at klæde om til middag. Jeg tror oprigtig talt ikke at der var meget at gøre med i det lille hjem, faren blev aldrig nævnt og var vist helt ude af billedet, men Mor spillede med og var venlig og forstående og fik selv en lidt "fin" stemme på, når hun snakkede med fru Shirley og Daisy.

Det er egentlig tankevækkende at jeg i mange år efter at jeg selv var blevet voksen, tænkte på min mor som hjemmegående og syntes at det måtte være lidt ærgerligt for hende, at hun ikke brugte sin læreruddannelse. Især fordi hun havde fine anbefalinger fra seminariet og sine første ansættelser, hvor hun blev beskrevet som en fremragende pædagog med usædvanlig god kontakt til børn, forældre og kollegaer.

Men da jeg så en dag satte mig og regnede efter, opdagede jeg at billedet var noget anderledes. Mor dimitterede i 1926 og arbejdede fuldtids til Far blev skoleinspektør i 1942 – altså 16 år på nær en kort barselsorlov med Mette.

Og så genoptog hun sit arbejde i 1962 og fortsatte indtil 1968, året før Far gik på pension, altså 6 år.

Så alt i alt arbejdede hun i 22 af de 43 år, hun havde mulighed for at være på arbejdsmarkedet. Og i de år hvor hun gik hjemme, var hun nok Fars vigtigste fortrolige og sparringspartner i alt, hvad der havde med skolearbejdet at gøre. Så alt i alt - slet ikke nogen dårlig karriere.

Jeg var glad for at være kommet hjem til mit gamle gymnasium. Jeg var blevet forberedt på at der ville komme nogle faglige udfordringer, dels fordi 2.G skulle være det mest krævende år, dels fordi jeg jo havde været borte fra alle mine fag på nær engelsk i et helt skoleår. Det gik nu ikke så

galt. Jeg syntes ikke, at at det var så svært at få læst op på fagene. Og sjovt nok faldt både fransk og latin mig lettere end før, nok fordi jeg havde fået et stort og nuanceret ordforråd på engelsk, og der var mange sammenfald, så det var lettere at huske gloserne.

Lærerne var i det store og hele flinke, men de var altså en flok originaler.

De fleste var jo uddannet på Københavns Universitet og jeg er sikker på, at flere af dem havde en falleret drøm om at blive forskere og universitetsprofessorer, og at de indimellem fandt det tungt at skulle formidle de fag, som de selv havde brugt mange år til at dygtiggøre sig i, til en flok halvsløve gymnasieelever.

Der var f.eks. min dansklærer. Han havde en doktorgrad i Grundtvig, og Grundtvig var hans kærlighed og lidenskab. Det betød at han førte sine elever i ilmarch gennem den tidlige danske litteratur fra runestenene over Saxo, gennem middelalderviserne og videre gennem renæssancen og oplysningstiden uden mange pitstop. For så at nå frem til Grundtvig. Hvor vi sad uhjælpelig fast. Og jeg tror ikke at jeg overdriver, når jeg siger, at vi brugte uger på at læse, gennemanalysere og skrive om "Strandbakken ved Egeløkke". For slet ikke at tale om de utrolig mange og utrolig lange sange og salmer af meget svingende kvalitet, som Grundtvig er skyld i .

Og da så slutningen af 3. G og studentereksamen nærmede sig, strøg vi som jagede hunde i løbet af et par måneder gennem den danske litteratur fra midten af 1800 tallet og fremefter. Uden at ret meget satte sig fast. Vi blev eksperter i, men ikke store yndere af, Grundtvig.

Min engelsklærer Kruckenberg fik jeg et lidt særligt forhold til. Han korsede sig på begge leder over min amerikanske accent, men der stod i en eller anden forordning, at han ikke måtte stille krav om, at jeg skulle udskifte den med "Oxfordengelsk", eller måtte lade det trække mine karakterer ned.

Vi havde et spil kørende, hvor jeg nægtede at lære regler for engelsk grammatik. Jeg mente ikke at jeg behøvede reglerne, fordi jeg kunne høre om noget lød rigtigt eller forkert. Så Kruckenberg startede stort set hver time med at give mig nogle sætninger, som jeg skulle oversætte til engelsk. Det gjorde jeg så. "Og hvad er reglen" spurgte han så, "det ved jeg ikke, men jeg ved hvordan det skal lyde" sagde jeg. Så stillede han mig nogle flere opgaver og samtalen gentog sig. Det endte altid med at han sagde :

"Men jeg skal nok fange dig en dag, og når jeg finder en sætning, du ikke kan oversætte, så skal du lære reglen!"

Egentlig synes jeg, set i bakspejlet, at han var både rummelig og tolerant. Jeg tror egentlig også at han morede sig over vores lille spil, selv om han foregav hovedrystende irritation. Og han var fair nok til at give mig mine UGer, selv om jeg aldrig fik lært de grammatiske regler.

Tomaten blev kaldt Tomaten på grund af sin kraftige ansigtskulør. Han må have haft et borgerligt navn, men det kan jeg oprigtig talt ikke huske. Han havde, ud over den markante ansigtsfarve, usædvanlig store stritører og en tendens til at gå med udadvendte tæer. Og så boede han, til trods for at han må have været omkring de 50, stadig hjemme hos sin mor – så alt i alt fandt vi ham temmelig latterlig. Men Tomaten var ikke blot latterlig, han var også upopulær – også hos mig, selv om jeg aldrig har haft ham som lærer. Sagen var den, at Tomaten ud over at undervise på Katedralskolen også var inspektør for Roskilde Museum. En stilling som han, efter hvad det forlød, varetog med betydelig mere entusiasme end sin lærergerning.

Det betød blandt andet, at så snart en klasse havde en fritime, hvis for eksempel en lærer var syg, så meldte Tomaten sig som vikar, hvis han overhovedet havde mulighed for det, og inviterede - læs tvang - klassen på besøg på museet. Når man nu lige havde set frem til en fritime, hvor man kunne daske rundt i byen eller gå på Schmidts konditori og spise fragelitekager.

Så vi traskede afsted, med Tomaten i spidsen med vippende stok og udadvendte tæer, lige efter ham klasseføreren – et hverv som vi bestred på skift nogle måneder ad gangen, nærmest en slags ordensduks – og derefter resten af klassen i en lang sløv række. Og hver gang vi drejede om et hjørne, forsvandt de to – tre bagerste og satte kurs mod Algade og Schmidts.

Når vi nåede frem til museet, lukkede Tomaten en stor sort bog op og råbte ud over den stærkt reducerede forsamling: "Hvem er klassefører i denne klasse" og når klasseføreren trådte frem: "Hvor mange elever er der i denne klasse?" "24 elever" – og så skrev Tomaten omhyggeligt 24 elever ind i den store bog, og påbegyndte den sædvanlige rundvisning med de 7-8 stykker, der rent faktisk var til stede.

Det hele blev endnu mere grotesk af at Tomaten en gang om året, ved

nytårstid, kom op til min far på kontoret og ønskede godt nytår og fremviste den store sorte bog og de statistikker, han havde lavet over, hvor mange af Katedralskolens elever der i gennemsnit pr måned havde besøgt museet. Og benyttede lejligheden til at beklage at det kommunale skolevæsen – som min far jo var overhoved for - ikke i samme grad benyttede og støttede op om museet.

Min far kiggede venligt på statistikkerne. Var nok lidt henholdende med hensyn til at love noget om flere museumsbesøg i fremtiden og ønskede Tomaten godt nytår. Min far var en venlig mand, og jeg tror ikke at det kunne falde ham ind så meget som at antyde, at han havde insider information om Tomatens statistiske metoder.

Et mere opmuntrende islæt i lærerkollegiet var min musiklærer og korleder Hauser. Han var ung – vel omkring de 30, og han kæmpede en indædt kamp for at videregive sin passion for klassisk musik til os. Og det var nok temmelig meget op ad bakke. Birthe Wilkes og Gustav Winklers æra var ved at være forbi, og i stedet blev vi via film, radio og efterhånden også tv oversvømmet med musik især fra USA og England: Elvis, The Beatles og en hærskare af solister og bands som glemslen nådigt har sænket sig over. Det var en vigtig del af teenage kulturen og ikke til at komme udenom . Men Hauser stred den gode strid og han var da i hvert fald for mit vedkommende en væsentlig årsag til at jeg aldrig helt mistede glæden ved at lytte til klassisk musik.

Jeg kendte Hausers lidt privat, fordi jeg havde overtaget Mettes tjans som fast babysitter for deres to små drenge, da hun gik ud af gymnasiet og jeg startede.

Det var en ungt hjem, de var jo reelt en hel generation yngre end mine forældre, og jeg holdt meget af at komme hos dem. Der var masser af liv, musik og småbørnsrod i det Hauserske hjem, og især fru Hauser var rigtig god at snakke med. Mette har senere fortalt at det faktisk var fru Hauser der var årsag til hendes valg af uddannelse. Hun fik talt så varmt for arbejdet som fysioterapeut, at Mette blev inspireret til at gå den vej – hvad jeg i øvrigt er sikker på at hun aldrig fortrød.

Skolens mest afholdte lærer var uden tvivl fru Nordbo. Som var gift med min historielærer hr Nordbo og mor til en flok små Nordboer hvoraf jeg gik i klasse med en af de ældste, Anders.

Fru Nordbo var min gymnastiklærer, og gymnastik var uden sammenligning mit dårligste fag. Jeg kunne ikke fordrage legemsøvelser af nogen art. Og pjækkede så meget som overhovedet muligt. Men når jeg engang imellem deltog, måtte jeg beundre fru Nordbo for hendes ildhu. Fru Nordbo var lillebitte, ikke meget over halvanden meter høj og tynd som et siv. Og hun gennede rundt med en flok gennemgående ret dørske gymnasiepiger, dobbelt så store som hun selv. Hun gav os blå og røde bånd på og stillede os op på hver sin side af et net til Volleyball. "Bump" sagde det når bolden tungt ramte gulvet, og alle fulgte den med øjnene uden rigtig at gøre noget ved det. Og "bump" sagde det igen, når en eller anden havde samlet den op og sendt den tilbage over nettet. Engang imellem lykkedes det nogen at få den i spil frem og tilbage et par gange over nettet, og så stod lille fru Nordbo ude på sidelinien og hoppede op og ned og klappede i hænderne: "Hvor er det spændende, hvor er det spændende, rød fører med to points". Hvad kunne man andet end beundre og holde af hende.

Da studentereksamen nærmede sig og der skulle gives årskaraktar trak fru Nordbo mig til side og hviskede diskret: "Jeg er jo så ked af at ødelægge dit fine gennemsnit, og du gør jo så nydelig gymnastik, når du er med. Men du har jo ikke deltaget så meget"

Og det kunne jeg kun give hende ret i – at jeg ikke havde deltaget så meget – og det 8 tal hun gav mig trak nok ned på mit gennemsnit, men var helt klart mere end jeg havde gjort mig fortjent til. Fik jeg fortalt at jeg var æresmedlem af FTBAGIG: Foreningen Til Bekæmpelse Af Gymnastikken I Gymnasiet. Hovedsæde: Schmidts Konditori.

Hr. Nordbo nød ikke sin kones popularitet. Han var egentlig en venlig lille mand, men han havde en uheldig tendens til at optræde selvsmagende og friskfyragtigt - springe elegant op på kateteret med slipset slynget over den ene skulder ved timens begyndelse med et muntert - "ryk sammen heroppe, lad os lave den lille intim gruppe"ikke godt over for en flok 17 - 18 årige piger.

Nordbo var et erhvervet navn og han var nordisk orienteret. F. eks. sagde han tallene på "nordisk" dvs "tretti syv" i stedet for "syvogtredive". Vi fandt det temmelig krukke og oversatte højlydt og beredvilligt tallene for hinanden. Til Nordbos tydelige irritation. Men ellers var han uskadelig nok - selv om vi ikke rigtig kunne tilgive ham, at han hver morgen kom svingende op foran skolen på sin lyseblå scooter med tomt bagsæde. Altid

i god tid. "For jeg ynder at være i god tid og fornemme stemningen" betroede han os. Mens lille fru Nordbo lige før klokken ringede kom asende på sin trædecykel op til skolen - efter sigende efter at have fulgt alle de små Nordboer i skole og børnehave.

1962 blev til 1963 og jeg fyldte 18 år. Det blev fejret med en frokost på Lindenberg Kro med Far og Mor, og en lille middag for mine bedste veninder – og jeg måtte lidt bittersødt tænke tilbage på forrige fødselsdag med kæmpekagen og de flere hundrede skolekammerater der sang "Happy Birthday". Af min Far og Mor fik jeg et abonnement på Poltikens Danmarkshistorie og en splinterny skrivemaskine. Og et kørekort.

Jeg var ikke nogen særlig god bilist, og det faldt mig ikke helt nemt erhverve mit kørekort – men da jeg først havde det, gav det mig en berusende fornemmelse af frihed og selvstændighed at tage bilen – som Far ikke var fedtet med at låne ud – og køre ud til skoven eller stranden og gå en tur - helt alene.

Note.

Mens jeg sidder og skriver, sidder JU ved den anden ende af det lange bord og er i gang med sine barndomserindringer. Og det er selvfølgelig enormt hyggeligt at sidde sådan og være opslugt af hver sit, samtidig med at vi på en eller anden måde er fælles om det.

Og det er tankevækkende at opleve hvor forskellig vores tilgang til skriveprocessen er - som til det meste andet i livet.

JU har samlet materiale i månedsvis. Han har besluttet at starte helt tilbage ved sine oldeforældre og har konsulteret dokumenter, folketællingsarkiver og billedmateriale for at få navne, årstal og relationer på plads. Og ikke mindst har han konsulteret sin far – som i en alder af 95 stadig har en misundelsesværdig hukommelse for navne og begivenheder.

Og jeg er sikker på, at der ikke vil være en udokumenteret oplysning i JUs endelige produkt, hvis der har været nogen som helst mulighed for dokumentation.

Og imens sidder jeg her og skriver mine erindringer. Og det er virkelig

erindringer – det er det, jeg husker, beskrevet som jeg husker det. Navne, relationer, anekdoter og facts i en skønsom blanding. Og jeg er sikker på, at en hel del af det ikke ville stå for en nærmere granskning – jeg ved alt om, hvordan hukommelsen kan narre os, hvordan erindringer kan farves eller forvrænges med tiden – hvordan de kan forstærkes eller helt forsvinde, afhængigt af, hvad der senere er sket i ens liv.

Men jeg forsvarer mig med at dette er mine erindringer. Det er mit liv – sådan som jeg husker det. Og det må så være godt nok.

Og tilbage til erindringerne.

2.G sluttede. Læseferie og eksamen. Nogle fag afsluttet, så de talte med til studentereksamen. Og så skulle der være translokation.

Jeg havde egentlig tænkt på at gå med og se mine gamle klassekammerater få overrakt deres eksamensbevis, men vejret var godt, så jeg besluttede, at et tæppe i haven og en god bog langt var at foretrække. Og der lå jeg så, da min mor kom ned og med let panik i stemmen fortalte mig, at de havde ringet fra skolen, og at jeg skulle komme straks. Og være fanebærer. Være hvad?????

Fanebærer. Det viste sig, at Katedralskolen havde den tradition, at den dreng og den pige fra 2. G som havde det højeste gennemsnit skulle stå på scenen, hvor studenterne fik overrakt deres eksamensbeviser, og holde henholdsvis skolens fane og Dannebrog. Det var gået totalt hen over hovedet på mig. Også at jeg var den pige, der havde det højeste gennemsnit. Men der var ikke andet for end at jeg måtte trække min, heldigvis helt nyindkøbte og dermed helt rene, lysegule sommerkjole på, over min bikini, stikke i et par sandaler og trække en kam gennem håret. Og styrte afsted til skolen. Hvor jeg i stor hast og uden videre forklaringer blev stillet op i et hjørne af scenen og fik stukket skolefanen i hånden. Med besked på at stå helt stille.

Og der stod vi så, mens først alle realisterne og derefter alle studenterne fik overrakt deres eksamensbeviser af deres klasselærere og rektor, sammen med et rektoralt håndtryk.

Det var nogenlunde lige så spændende som at se maling tørre.

Men monotonien blev effektivt brudt, da en af studenterne, en langlemmet, pjuskhåret fyr ved navn Claus, efter at have fået sit eksamensbevis, gik tværs over scenen, hen til mig og gav mig et stort kys midt på munden. Hvorefter han forlod scenen og forsvandt ud af mit liv.

Jeg var nærmest lamslået og kunne ikke gøre andet end at klamre mig til min fane. Rektor så sur ud. Rektor var cand theol og gik ikke ind for tant og fjas. Hvordan resten af forsamlingen reagerede, har jeg ingen anelse om.

Jeg kendte godt Claus. Han havde været præfekt det sidste år, og jeg og nogle andre piger havde indimellem drillet ham og flirtet lidt med ham, for at få lov til at blive inde i klassen i frikvarteret, når han kom for at smide os ud.

Og så havde jeg engang lige før jul mødt ham, da jeg var på vej hjem fra kor, hvor han kom cyklende og pludselig stoppede op foran mig og hev noget ud fra sin bagagebærer og rakte mig det "Værsgo det er til dig" hvorefter han var væk. Det viste sig at være et paprør med en fin plakat med en tegning af en sælunge, som jeg straks hængte op på mit værelse. Men jeg havde aldrig forstået, hvorfor han havde givet mig den. Jeg troede nærmest, at det var en ting, han havde fået tilovers, og at det var en pludselig tilfældig indskydelse at han lige gav den til mig.

Jeg aner det ikke. Men hvis de to episoder var udtryk for at Claus på en eller anden måde ville i kontakt med mig, så trængte han ærlig talt til at arbejde med sin scoreteknik!

Italien - og Peter

Samme forår havde jeg mistet min moster Ellen. Det var med mere vemod end sorg, at jeg modtog beskeden om hendes død, for jeg havde aldrig haft særlig tæt kontakt til hende og i det sidste par år slet ingen. Jeg huskede hende egentlig mest for det fine lille armbånd hun havde givet mig, da jeg var ved at forgå af misundelse over al virakken omkring min søsters konfirmation. Og det var et godt minde at have.

Ellen havde ikke ejet meget, men det lidet der var, havde hun bestemt skulle deles mellem hendes fire niecer, de to i Haderslev og Mette og mig.

Så der stod pludselig en lille sum penge til mig og jeg besluttede straks at de skulle omsættes til en rejse i sommerferien.

En 4 ugers rejse til Italien med DIS – i brochuren beskrevet som en studietur til Herculaneum med besøg i udgravningerne i Pompei og Herculaneum. Og med mulighed for deltagelse i de igangværende udgravninger. Desuden med undervisning i form af forelæsninger ved professor et eller andet italiensk. Og med 3 afsluttende dage i Rom. Det lød jo vældig godt, og jeg vil da også uden forbehold sige, at det blev en af de bedste rejser, jeg har været på i mit liv. Omend på en lidt anden måde end det var beskrevet i brochuren.

Vi startede i København og skulle rejse 33 timer med tog for at nå frem til destinationen, som var en villa lidt uden for Herculaneum.

Allerede inden vi stod på toget, løb jeg på en af mine parallelklassekammerater, Åge, og hængte mig staks på ham for dog at have et kendt ansig midt i al forvirringen. Åge kendte en anden deltager på turen, Ida – en pige der ligesom han kom fra Køge, og ved et eller anden skæbnens sammenræf kom vi også i kupe med to første års medicinstuderende, Ole og Jørn, og en kunststuderende pige, Anna. Alle fra København. Et eller andet sted undervejs sluttede en vordende ingeniør sig også til os, og dermed var vores lille gruppe etableret, og vi holdt sammen under hele resten af studieturen. Som viste sig at være noget mere ferie end studietur.

Resten af gruppen - vi var vel i alt omkring 25 - havde vi ikke megen kontakt med, ud over ved måltider, udflugter og forskellige sociale arrangementer.

Rejsen ned gennem Europa blev mindeværdig ved at jeg blev stangberuset, og havde mit første og hidtil eneste totale blackout.

Det var faktisk ikke min skyld, men sagen var den, at der var ca 40 grader i kupeen og ingen havde tænkt på at tage vand med i tilstrækkelige mængder. Men til gengæld var den samlede beholdning af vin og øl imponerende. Så det var altså valget mellem at dø af tørst eller drikke sig en ordentlig kæp i øret. Og det gav jo ligesom sig selv. Nå, jeg vågnede op igen, og efter at have drukket noget vand, som vi købte hos en perronsælger, efter at vi var løbet tør for øl, og noget at spise, var jeg fit for fight igen. Og oplevelsen afholdt mig i hvert fald ikke fra at indtage

ganske betydelige mængder af den gode lokale vin, dyrket på Vesuvs skråninger, under resten af turen.

Vi blev installeret i en stor gammel villa. Smuk men ikke luksuriøs. Der var nogle store stuer, hvoraf en var indrettet til spisesal, nedenunder, og ovenpå to sovesale: en for drenge og en for piger, og to badeværelser med toiletter og håndvaske. Der gik to trappeløb fra stuen og op til første sal, og det blev os grundigt indprentet, at pigerne skulle gå op ad den højre trappe og drengene ad den venstre. En lidt pudsig forholdsregel, eftersom de to trappeløb endte på den samme repos uden for sovesalene.

Brusebadene (the showers, af vores italienske vært udtalt "showels") lå nede i haven og var i øvrigt fælles for drenge og piger. Huset var udstyret med en stor tagterrasse, og bag det lå en køkkenhave, hvor værtsparret dyrkede de bedste tomater, jeg nogensinde har smagt.

Det med at vi skulle deltage i udgravningerne, blev nu aldrig rigtig til noget. Og efter et besøg i de underjordiske udgravninger i Herculaneum, hvor der var omkring 45 grader absolut stillestående luft, var der ingen, der brokkede sig over det. Besøget i Pompei var derimod en kæmpe stor oplevelse, som i øvrigt kun er blevet større for hver gang, jeg har besøgt stedet.

Og der kom også en lille rund italiener og holdt forelæsning for os et par aftner. Vores udbytte af det blev nu noget begrænset af, at mandens engelsk var – skal vi sige mangelfuldt - og at hans medbragte lysbilledfremviser konstant gjorde knuder, så han for ca hvert andet lysbillede råbte "Luce, luce" og vi så måtte tænde lyset og tålmodigt vente på at tingesten virkede igen.

Det var måske ikke ret pænt over for manden, men efter en eftermiddag med vin og sol på tagterrassen og et solidt aftensmåltid og lidt mere vin, var der ligesom kun valget mellem at falde i søvn eller bryde sammen af grin under seancen.

Så det jeg husker bedst var lange eftermiddage med vin og snak på tagterrassen med udsigt til Vesuv, nætterne hvor vi slæbte madrasserne derop og lå og kiggede på den italienske nattehimmel, og snakkede endnu mere og de improviserede fester med musik fra en skrattende grammofon, som blev holdt i spisesalen.

Vores lille gruppe var sammen næsten hele tiden og hjalp hinanden gennem forskellige kriser. Som da der ikke var mere toiletpapir på nogen af badeværelserne og vores kunststuderende, som var den eneste der havde taget blyant og notesblok med, og i øvrigt brugt dem flittigt, måtte opgive notaterne og skænke blokken til et godt formål. Eller da jeg trådte på et søpindsvin under badning i Napolibugten og de to medicinstuderende beredvilligt tilbød at operere piggene, som var fyldt med modbydelige modhager, ud for mig. Med en proptrækker. Hvilket jeg dog pænt takkede nej til.

Vi drak vin og snakkede og grinede og flirtede, og efterhånden udkrystalliserede det sig at Peter – den ingeniørstuderende - og jeg var blevet et par.

Vi fandt sammen en aften, hvor den skrattende grammofon spillede sentimentale italienske sange og alle dansede, bortset fra Peter der sad og mukkede med en bog i et hjørne. Jeg så det som min pligt at få ham ud på dansegulvet. Det lykkedes – og derefter var vi sådan set kæresten.

Et enkelt lidt pinligt ferieminde. Pinligt på flere leder. For det første pinligt fordi jeg ikke kan huske eller på nogen måde rekonstruere, hvor det fandt sted. Men det var en aften i operaen. I et åbent teater med den fløjlsorte Middelhavsnat over vore hoveder og Puccinis "Madam Butterfly" på programmet. Det kunne næsten ikke være mere romantisk. Jeg havde aldrig set en opera opført før, men jeg kendte både musikken og historien, så jeg var forberedt på en stor oplevelse. Et fejlgreb var det nok, at vores lille flok havde varmet op med et par flasker af den gode Vesuvvin, så humøret i gruppen tenderede det fjantede mere end det stemningsfulde. Men vi satte os da tilrette på de opstillede klapstole og lyttede relativt andægtigt til ouverturen

Så kom løjtnant Pinkerton på scenen. Den høje, smukke men skrupelløse amerikaner, som forfører den lille Butterfly og knuser hendes hjerte. I skikkelse af en midaldrende bryst- og mavesvær italiensk tenor af noget under middelhøjde. Den hvide uniform gjorde ikke noget godt for hans figur og de sorte langskaftede støvler, som han af en eller anden grund var udstyret med (ikke særlig praktiske for en flådeofficer) fremhævede, at hans ben var usædvanlig tynde med en tendens til let krunning udad. Men hælene lagde selvfølgelig et par centimeter til hans beskedne højde. Synet af den lille fyr der hoppede rundt oppe på scenen og skulle illudere kynisk amerikansk flådeofficer og kvindebedærer var lige ved at tage pippet fra

mig, og jeg tror nok at jeg nærmest måtte tygge på mit program for ikke at bryde ud i upassende latter. For alle de omkringsiddende italienere lod til at være vældig begejstrede. Og danskergruppen var på vej til at blive yderst upopulær.

Helt galt blev det, da madam Butterfly gjorde sin entre på scenen. Den spædlemmede, æteriske 15årige japanerinde viste sig i form af en stor solid matrone, med et voldsomt brystparti og et imponerende taljemål, som blev yderligere fremhævet af den japanske kimono med det meget brede bælte rundt om midterpartiet. Der var gået adskillige meter stof til det bælte og den store sløjfe bagpå.

Og helt galt blev det, da den første romantiske duet tog sin begyndelse og Pinkerton skulle tage den lille sommerfugl i sine arme. Mandslingen på scenen vimsede rundt om den store dame og forsøgte, mens de begge sang af hjertens lyst, at få sine små arme til at nå rundt om en eller anden del af hende. Det var simpelthen for meget. Grinet bredte sig i danskergruppen. En tilsvarende hyssen bredte sig blandt de omkringsiddende italienere. Jeg grinede så meget, at min klapstol klappede sammen under mig, hvilket alt i alt ikke gjorde situationen bedre.

Jeg tror nok at vi på det tidspunkt var ca tre centimeter fra at blive smidt ud af operaen. Italienerne sendte en pileregn af vrede blikke mod os. Jeg fik det indtryk, at de tog deres opera og deres musikalske traditioner temmelig alvorligt. Og jeg kan egentlig godt forstå at de var trætte af en flok halvfulde danskere, der ødelagde aftenens oplevelse for dem.

Så vi dæmpede os. Jeg fandt ud af at tricket var at lukke øjnene og nøjes med at lytte til musikken og sangerne som faktisk sang vældig godt. Indtil jeg havde fået så meget kontrol over mig selv, at jeg kunne kigge på sceneriet deroppe og følge dramaet, uden at blive forstyrret af detaljerne.

Jeg vil gerne sige undskyld. Til Puccini, til de to sangere og til det operaelskende italienske folk.

Men det ændrer ikke ved den kendsgerning at jeg stadig kan mærke det boble i min mave, når jeg tænker på duetten mellem Pinkerton og Madam Butterfly i første akt af den fantastiske opera.

De tre dage i Rom som vores tur sluttede med, tilbragte Peter og jeg alene sammen det meste af tiden. Vi gik rundt og var unge og nyforelskede – og

i Rom! Vi så alle de steder, vi ellers kun havde læst om, i 35 graders varme og med sammenflettede fingre, der var klistrede af den lækre men letsmeltende italienske is. Det var uforglemmeligt.

Og da jeg vendte hjem til hverdagen og skolen havde jeg ikke blot hovedet fuldt af ferieminder, og et større antal søpindsvinepigge i den ene fod, men også en lyslevende kæreste i baghånden. Nærmere bestemt i Tårnbæk.

Peter var 3 år ældre end mig og manglede kun et halvt år i at blive færdig som akademiingeniør. Han boede stadig hjemme hos sine forældre i en stor lejlighed i Tårnbæk nord for København. Så da vi begge var hjemmeboende, måtte vi nødvendigvis fra starten introduceres til hinandes familier.

Mine forældre tog pænt imod Peter. Der var heller ikke grund til andet. Han var en sød og velopdragen fyr, med en absolut tilfredsstillende baggrund og gode fremtidsudsigter.

Peters far havde en overordnet stilling i Magasin, hans mor var hjemmegående – jeg mener at hun havde en eller anden uddannelse, men jeg husker ikke som hvad. Hun var tysker, havde sin baggrund i en velhavende købmandsfamilie i Bremerhafen, som imidlertid havde mistet alt i løbet af de to verdenskrige og mellemkrigstiden.

Hun var en dame der fyldte godt i landskabet – sjov og charmerende, men meget dominerende i forhold til mand og børn – eller sådan opfattede jeg hende i hvert fald.

Familien tog godt imod mig – men hvorfor skulle de andet. Jeg var også ganske velopdragen og både min baggrund og mine fremtidsudsigter var upåklagelige.

Familien tilhørte nok nogenlunde samme økonomiske og sociale gruppe som mine forældre – men de var altså noget mere finkulturelle. Blandt andet havde de for vane at høre klassisk musik under middagen, og når en særligt følsom passage indtraf, lagde alle kniv og gaffel og lyttede. Henført. Det tog mig lige et par fejltrin inden jeg fattede den pointe. Så de første par gange gumlede jeg ufortrødent løs, mens hele familien sad stille og andægtigt og nød musikken.

Jeg var oprigtig forelsket i Peter og blev med tiden også glad for hans familie, men det mest nye og spændende ved at være kæreste med ham, var nok at møde og være sammen med hans venner.

Peter havde en ganske stor vennekreds og det er mit indtryk, at de gennemgående var lidt ældre end ham. I hvert fald var alle dem jeg mødte forlængst flyttet hjemmefra og boede rundt omkring i København i egne lejligheder. Der var nok lidt overklasse over dem – ikke så mærkeligt, da Peter havde haft sin opvækst på den pæne side af Hovedstaden.

Peters bedste ven Ole boede i en lejlighed i på Østerbro, og hans nærmeste nabo var en, på det tidspunkt ganske populær, skuespillerinde, som altid deltog i Oles fester. Der var også en tobaksfabrikantdatter med i slængt, som havde et forhold til penge, som jeg ikke rigtig var blevet konfronteret med før. Jeg følte mig godt taget imod af Peters venner – jeg tror nok at de syntes at det var lidt rørende, at jeg stadig gik i skole – og det var for mig helt sikkert en spændende kreds at komme ind i. Middage og fester i egne lejligheder, sammenkomster i ingeniørforeningen, koncerter og teaterbesøg – joh – verden åbnede sig og blev større end Katedralskolen og klassekammeraterne.

Selv om jeg stadig var glad for min skole og gerne deltog i alt, hvad der foregik der.

Note

45 år efter at jeg var blevet student – i 2009 – mødtes jeg med mine gamle klassekammerater.

De fleste af dem havde jeg ikke set siden den sidste studenterfest, og der var ingen, jeg havde set, siden jeg flyttede til Jylland i 1970.

Så det var et uforglemmeligt gensyn. Og forunderligt hvor let det var at finde tilbage til den gamle fortrolighed. I virkeligheden ubegribeligt når man tænker på, at der havde været tale om to års nærvær og 45 års fravær. Men en enkelt bemærkning fik mig til at stoppe op og tænke efter og har efterfølgende fået mig til at se min gymnasietid i et lidt andet lys. Det var da min gode ven Jens i en eller anden sammenhæng sagde: "Du var altid lidt fjern – og så fik du sådan nogle gode karakterer".

Det sidste skulle jo nok have sin rigtighed – men det første kunne jeg i første omgang slet ikke genkende. Jeg syntes at jeg havde været godt integreret i klassen, selv om jeg først var kommet ind i 2. G, og at jeg havde opfattet mig selv som "en af flokken".

Men da jeg senere tænkte nærmere efter, havde han selvfølgelig ret. De andre i klassen havde kendt hinanden i et år – og de fleste kendte ihvert fald en del af de andre helt tilbage fra mellemskolen. Jeg kendte ingen.

Og selvfølgelig hang en del af min sjæl og blafrede et sted ude over Atlanten i de første måneder. Jeg savnede min familie og ikke mindst mine amerikanske venner. Gentilpasningen tog lidt tid. Og efter at jeg havde lært Peter at kende tilbragte jeg, naturligt nok, meget af min fritid og i hvert fald næsten alle mine weekender sammen med ham.

Så ja, det var måske rigtigt at jeg set fra mine klassekammeraters synsvinkel var "lidt fjern"

Lidt familie - og verden udenfor.

1963 blev året hvor Far ændrede status fra Stadsskoleinspektør til Skoledirektør. Der havde i flere år ligget et vist pres på ham for at foretage den ændring. Byen havde forlængst passeret den størrelse, hvor det var almindeligt at ansætte en skoledirektør som leder af skolevæsnet. Far havde vægret sig og slæbt på fødderne, så længe det lod sig gøre. Han ville nemlig slippe stillingen som skoleinspektør for Realskolen, som i mellemtiden var blevet til Gråbrødre Skole, de få undervisningstimer, som han havde beholdt og den daglige kontakt med lærere og elever. Som skoledirektør skulle han være rent administrativ leder, og Fars hjerte havde altid banket mere for undervisning end for administration.

Og dertil kom, at han brød sig meget lidt om tanken om at skulle have kontor på rådhuset og spise frokost med byens andre administrative ledere. Han foretrak afgjort at spise frokost hjemme i spisestuen med sin kone, som han havde gjort de sidste 16 år.

En slags kompromis blev indgået – uden at jeg aner hvordan. En faktor var vistnok, at der var akut pladsmangel på rådhuset, så man havde svært ved at finde et egnet kontor til skoledirektøren. Jeg tror også, at der var lidt usikkerhed om, hvad der skulle ske med huset vi boede i, som var en

embedsbolig, knyttet til Realskolen. Men efter at Realskolen var blevet til en almindelig kommuneskole, skulle den nye skoleinspektør ikke automatisk flytte ind i huset – der hørte ikke embedsbolig med til en kommunal byskole.

I hvert fald blev der lavet et arrangement, hvor vi blev boende i huset, men således at den underste etage blev indrettet til kontorer for skoledirektøren og hans stab.

Intet kunne have passet min far og mor bedre.

Far fik kontor i det tidligere soveværelse. Fuldmægtigen og sekretæren flyttede ind i det gamle barneværelse, som havde stået tomt, siden jeg flyttede på loftet. Det tredje værelse i underetagen blev til arkiv, og vores entre, af Mor sommetider benævnt "Hallen", blev til venteværelse.

Og nu kunne Far om morgenen gå ned og checke posten, og gå op i lejligheden og drikke morgenkaffe. Arbejde om formiddagen, og spise frokost sammen med Mor, og runde dagen af med nogle timers arbejde og en kop kaffe, som Mor gerne serverede for ham og de to i forkontoret i løbet af eftermiddagen.

Stress blev aldrig en faktor i min fars arbejdsliv.

Den 22. november 1963 blev præsident Kennedy myrdet. Mordet sendte chokbølger gennem hele verden og ramte mig lige i hjertekulen.

For mig, som for så mange andre, føltes det nærmest som et personligt tab. Og det var det jo på en måde også. Det var tabet af en slags uskyld, en tro på at verden i det store og hele var et sikkert og forudsigeligt sted at være. Jeg tror at mordet på Kennedy vakte mange af de samme følelser og reaktioner hos folk som terrorangrebet den 11/9 2001 gjorde nogle årtier senere.

Det var så forfærdelig synd for den smukke hustru og de søde små børn, og det håb, som de fleste af de mennesker som jeg havde kendt i USA havde, om at Kennedy ville gøre USA og verden til et bedre sted at være, var pludselig bristet. At manden var en notorisk ægteskabsbryder, der sprang på alt med en puls, og at han nærmest ene mand havde bragt verden

på randen af en atomkrig, for slet ikke at snakke om hans engagement i Vietnamkrigen, var detaljer som i hvert fald i de første måneder og år efter hans død ikke fyldte meget i eftermælet.

Verden var blevet et andet – et mindre sikkert sted at leve.

I begyndelsen af 1964 blev Peter færdig som ingeniør, og det blev selvfølgelig fejret på behørig vis, bl.a, med en stor festmiddag i ingeniørforeningen. Han skulle så til at tænke på at få et job og i den anledning kom den første lille kurre på vores tråd. Peters mor syntes nemlig at Peter skulle tage et job i Tyskland, som hun havde skaffet ham, i et halvt år, for at forbedre sit tyske og dermed have bedre muligheder for at arbejde internationalt. I hvert fald i Tyskland. Jeg syntes at han skulle blive i Danmark og være der for mig, mens jeg gik til studentereksamen. Ret egoistisk. Men kompromisset blev at Peter tog afsted i nogle måneder, men var hjemme igen, inden jeg skulle op i de sidste fag, så han kunne være med til hudpåsatning og translokation og ikke mindst – studenterefesterne.

I april 1964 blev jeg moster for første gang. Mette blev mor til en usædvanlig smuk og - skulle det med tiden vise sig – usædvanlig kvik, lille pige, Annemette.

Det var stort. Også for Mor og Far. Mor sagde med tårer i øjnene, da hun så Annemette for første gang : "Jeg havde aldrig troet at jeg skulle blive mormor". Hun havde ellers været lidt forbeholden, da Mette fortalte at hun var gravid. Syntes vist at hun var for ung – at de var for unge. Reelt set var Mette jo også kun halvt så gammel som Mor var, da hun fik mig. Bl.a. fik Mor – ikke særlig diplomatisk - spurgt Mette om de ikke vidste at man kunne – ja øhm altså – beskytte sig ? Hvortil min aldrig mundlamme søster svarede: "Joh da, vi strikker dem selv!". Jeg tror ikke at den sag blev diskuteret yderligere. Og nu var barnet der altså, og Mor var henrykt og rørt til tårer.

Det hører med til historien, at Mor trods sine manglende forhåbninger, nåede at blive mormor til otte.

Student

Foråret gik med terminsprøver, skriftlige eksaminer, læseferie og mundtlige eksaminer.

Et eller andet sted undervejs, den traditionsrige tur til København for at købe studenterhuer – eller rettere få taget mål til dem, for de ville først blive leveret umiddelbart før de skulle tages i brug. Og de to, der havde henholdsvis det største og det mindste hoved skulle give øl. Mit hoved var heldigvis af normal dansk gennemsnitsstørrelse, så jeg slap.

På den sidste rigtige skoledag havde vi, som det var tradition på Roskilde Katedralskole, klædt os ud og gået i optog gennem byen, fra Stationen over Hestetorvet, ned gennem Algade og over Stændertorvet til skolen. Vores årgangs tema var engle og djævle – jeg tror nok at jeg var engel - men jeg er ikke helt sikker. Og så havde vi skrevet en smædevise om alle skolens lærere, som vi afsluttende fremførte i skolegården. Den eneste vi ikke kunne finde på noget mindre pænt at sige om, var selvfølgelig fru Nordbo – jeg husker endnu at verset om hende startede (på melodi "Du må få min sofacykel...") "Og fru Nordbo er vores allesammens ven...."

Jeg kan overhovedet ikke huske, hvad jeg var oppe i til eksamen, bortset fra at jeg scorede et UG i historie, efter at have trukket et spørgsmål om den amerikanske frihedskrig. Så endelig fik jeg lidt glæde af alt det jeg havde stridt med amerikansk historie, da jeg gik på Andrew Warde. Og jeg kunne trods alt sende min lærer derovre en venlig tanke.

En anden ting jeg husker var, at jeg fik samme karakter i skriftlig dansk, engelsk og tysk. Min dansklærer sagde : "Fint!", min engelsklærer: "Det skulle da også bare lige mangle....." og min tysklærer : "Det var dog fantastisk!, (underforstået uventet)". Det fik mig til at tænke på noget med forventninger.

Nå, eksamen blev overstået uden den store dramatik. Jeg fik huen på, mens Mor kneb en tåre og Far så passende stolt ud, og derefter var der hestevognskørsel rundt til familierne. Dengang kørte man faktisk i hestevogn, med en bredbaget kusk som sindigt kørte et par bredbagede heste, mens de alle tre tavst ignorerede den stigende tumult på vognladet bagved.

Det jeg bedst husker fra hestevognsturen er den tiltagende beruselse, fordi der blev serveret vin eller øl alle vegne, de alt, alt for mange cocktailpølser i baconsvøb med en tandstikker igennem, og at ingen, da det kom til stykket, kunne huske teksten til "Gaudeamus Igitur" .

Og så kom translokationen. For første gang i skolens historie blev den holdt i "Roskildehallen" fordi der simpelthen ikke var plads til de mange dimittender og pårørende i skolegården længere.

Vi var også den første årgang, der tog studentereksamen efter den nye karakterskale – 13 skalaen, hvilket foranledigede rektor til at meddele, at med den nye karakterskala var begrebet "udmærkelse" afskaffet. (Det var vistnok rent UG- i gennemsnit). Men hvis den ikke havde været afskaffet, ville følgende elever have fået udmærkelse..... Og det var vi så en 3-4 stykker der fik – eller ikke fik.

Så holdt min gode ven og drukkammerat fra Italien året før, Åge, en vældig pæn tale fra de studerende og der blev uddelt nogle legater. Jeg gik glip af det største legat – med der var da et par hundrede kroner og et pænt diplom til mig også.

Så langt så godt.

Om aftenen var der så den traditionsrige dimittentfest på hotel Prindsen, hvor det blandt andet skulle vise sig, om de mange gymnastiktimer vi havde brugt til at øve os på Les Lanciers havde båret frugt.

Men Peter og jeg havde andre planer. Vi var blevet enige om at blive rigtig forlovet – med ring på og det hele – og vi havde besluttet at det skulle være om aftenen efter translokationen.

Det skulle traditionen tro fejres med en lille festlighed hjemme hos hans forældre. Bare for den nærmeste familie.

Det blev en meget hyggelig middag. Begge de to mødre blev let besoffne, og dermed perleveninder. Min svigermor digtede på stedet en lille sang til vores ære - omkvædet lød: "Og hvad en Peter er foruden Bodille – det er en forlovelse foruden promille"

Meget stemningsfuldt.

Først dagen efter, hjemme i Roskilde, gik det op for mig, at jeg havde været anledning til en mindre krise. Faktisk stod det som en notits i en af de lokale aviser. At da rektor ved dimittent festen skulle føre ballet op med den kvindelige studerende, der havde opnået det højeste gennemsnit, var denne ikke til stede, så en erstatning måtte findes. Og at avisens medarbejder havde erfaret, at det var fordi den udvalgte unge dame var ved at fejre sin forlovelse.

Hvilket på en eller anden måde kom til at give hele miseren et skær af romantik.

Det mest pinlige efterspil på dette var, at mange måneder efter – faktisk så længe efter, at forlovelsen var gået over styr, kom der stadig folk hen til Mor og mig på gaden og lykønskede med forlovelsen. Det kunne vi godt have undværet.

45 år efter, ved den omtalte sammenkomst med mine tidligere klassekammerater, kom en af pigerne, Kirsten, som jeg altid havde været gode venner med, hen til mig og meddelte at hun faktisk havde hadet mig i 45 år! Hun var – hvad jeg ikke anede – den pige der havde det næsthøjeste gennemsnit – så hun var i al hast blevet fundet, trukket ud af venindegruppen og sat til, hånd i hånd med Rektor, at føre ballet op. Og hun havde hadet det. Og altså hadet mig – lidt i hvert fald.

Vi blev forsonede. Kirsten var ikke typen der bar nag. Og hun troede mig, da jeg sagde at jeg ikke havde haft nogen anelse om, hvad jeg havde sat gang i.

Så kom studenterfesterne. Jeg kan huske at min mor havde været så forudseende – måske ud fra erfaringerne med Mette 4 år før - at købe en studenterkjole til mig i et vaskbart, hurtigtørrende materiale. Og at det var noget med hurtigt at skylle kjolen op og hænge den til tørre når jeg var kommet hjem fra en fest ud på morgenen, så den kunne være tør igen til næste fest om aftenen.

Peter og jeg fejrede hans eksamen og min eksamen og forlovelsen med en tur til Grækenland. En eller anden græsk ø og et par dage i Athen. Blåt,

blåt vand og en lige så blå himmel. Og en lille hvidkalket by med et præg af pittoresk forfald.

De gamle mænd der sad uden for den lillebitte cafe og drak kaffe af miniatrekopper, mens de lod små perlekranse glide dovent mellem fingrene. Og tilsyneladende havde al tid i verden. Mens de gamle koner sad som en flok sorte krager midt på det lille torv på hver sin køkkenstol, snakkende i en uafbrudt uforståelig strøm, mens de holdt øje med en flok børn, der legede på den støvede plads. Indtil en af dem, ud af et sted i sin sorte kjoles folder trak et hårdkogt æg, som hun pillede og rakte et af børnene. Derefter kaldte hun endnu et barn til sig og pillede endnu et æg, indtil alle børnene løb rundt med mund og fingre fulde af æg.

Der var Athen med Akropolis knejsende mod den dybblå himmel. Hvor vi kunne gå rundt uden afspærringer og se på og røre ved tempelruiner og væltede søjler. Og hvor kunsten var ikke at få øjenkontakt med de allestedsnærværende og overtjenstvillige turistførere, som var næsten lige så talrige som turisterne.

Og selve Athen by som jeg husker som larmende, snavset og alt, alt for varm. Hvor jeg hele tiden ledte efter et sted at sidde ned og noget koldt at drikke. Og besluttede at jeg aldrig mere skulle besøge middelhavslandene i juli måned.

Overspringshandlinger.

Jeg har haft vældig svært ved at komme videre herfra. Er i flere dage ikke rigtig kommet i gang med at skrive. Har hele tiden fundet på noget andet. Og når jeg endelig har fået sat mig ved computeren, er tiden også mest gået med overspringshandlinger. Gennemlæsning af det jeg allerede har skrevet, inddeling i afsnit, overvejelser om overskrifter. Og så videre. Selve det at jeg sidder her og skriver om overspringshandlinger er faktisk en overspringshandling.

Og det er jo ikke fordi der ikke er nok at skrive om – tværtimod. Det føles som om jeg står foran et bjerg af erindringer, anekdoter, facts og

stemninger som udgør de næste 6 år af mit liv – et bjerg som jeg enten skal kravle over eller gnave mig igennem. Eller måske smutte udenom.

Kollegieliv og studier.

Hvad skete - og hvorfor?

1964 var selvfølgelig et vigtigt år i mit liv. For det var det år, jeg flyttede hjemmefra og fandt min egen base. Uden forældre og uden det netværk, som havde været sikkerhedsnettet under mit liv i 19 år. Det var lidt som da jeg kom til USA, men alligevel ikke. For der stod ikke en ny familie parat til at tage imod mig. Og selv om mine forældre ikke boede særlig langt væk, var deres hjem ikke længere mit hjem (selv om jeg selvfølgelig stadig sagde at jeg skulle "hjem på weekend"). Og det var ikke tanken at jeg nogen sinde skulle dele adresse med dem igen.

Note: Mens jeg sad og skrev dette blev jeg klar over, at en vigtig forandring, da jeg flyttede hjemmefra var, at mit liv som bymenneske var forbi - jeg kom aldrig til at bo i byen igen. Nogenlunde samtidig sad JU og formulerede at han i 1965 forlod sin barndom på landet og i skoven og flyttede til byen. Og at han havde boet i byen lige siden.

Det var ret interessant at sammenholde disse to konstateringer over frokostbordet - eftersom vi har boet sammen i 36 år.

Men altså, 1964 var det år hvor jeg definitivt krydsede broen mellem barn og voksen.

Jeg flyttede til Tårnbæk og begyndte at læse psykologi på Københavns Universitet.

Begge dele var resultat af grundige overvejelser, omhyggelig planlægning og - en hel del tilfældighed.

Lad os tage det med psykologien først. Fra mit 11. år – mere præcist siden jeg som 10 årig læste Gombrichs "Kunstens Historie", havde jeg været sikker på, at jeg ville læse kunsthistorie. Så sikker var jeg, at jeg i 2.G gik til skolens studievejleder og forelagde min plan. Studievejlederen så det som sin pligt at oplyse mig om to ting. Den ene var at det var et såkaldt "brødløst" studium – altså et fag som man på længere sigt hverken kunne

leve eller dø af. Det bekymrede mig nu ikke så meget. Jeg gik selvfølgelig ud fra som givet, at jeg ville få et yderst interessant og yderst vellønnet job, når jeg engang langt ud i fremtiden skulle forsørge mig selv.

Den anden ting var at selve studiet på Københavns Universitet ikke fungerede særligt godt – jeg husker ikke i detaljer hvorfor. Men han – studievejlederen - ville råde mig til, hvis jeg ville læse kunsthistorie, så at søge ind på universitetet i Lund, hvor forholdene skulle være langt bedre.

Det lød i mine ører som en god plan – jeg ville ikke have noget imod at læse i udlandet, selv om det i dette tilfælde blot var på den anden side af Sundet.

Men så var det jo at jeg mødte Peter og blev forlovet – og pludselig var tanken om at emigrere til Lund ikke nær så tiltalende. Og måske begyndte det med brødløsheden alligevel at bekymre mig lidt. I hvert fald begyndte jeg at se mig om efter andre muligheder – og så var det at mit blik faldt på psykologien. Det var et relativt nyt fag på universitetet, så der var ikke så mange, der vidste noget om det. Så jeg gik igen til studievejlederen. Som så formidlede at jeg og et par andre interesserede fik en aftale med en psykolog, der arbejdede på Sct.Hans.

Så vi trissede derud – vi gik rent faktisk hele vejen - og på det aftalte tidspunkt stod vi så i en lille forventningsfuld flok uden for psykologens dør og bankede på. Ingen lukkede op. Vi forsøgte igen – intet skete. Efter en rum tid kom en venlig dame og spurgte om vi skulle snakke med psykologen. Joh, det skulle vi da. Ja han var desværre forsvundet. "Hvordan forsvundet?" Joh altså, ingen havde set eller hørt fra ham i flere dage, og ingen vidste hvor han var. Men man håbede det bedste.

Og med det håb måtte vi så trisse hjem igen. Jeg aner ikke om han nogensinde dukkede op – og jeg vil da også sige at det måske ikke lige var den allerbedste reklame for faget, men jeg holdt altså ved, og meldte mig ind på psykologistudiet på Københavns Universitet. Hvad jeg aldrig har fortrudt.

At jeg kom til at bo på kollegium i Tårnbæk var selvfølgelig ikke helt tilfældigt. Peter havde fundet ud af, at der faktisk var mulighed for at komme ind på det forholdsvis nyetablerede Tårnbæk Kyst Kollegium, så jeg skyndte mig at skrive en ansøgning og fik ganske kort efter besked om, at der var et værelse til mig pr. 1. september. Det var nærmest mirakuløst.

Som regel skulle man have læst i flere år og søgt ind lige så mange gange, før der var mulighed for at komme ind på et københavnsk kollegium. Men Tårnbæk Kyst havde kun eksisteret i lidt under et år og var i første omgang primært tænkt som bosted for studerende ved Polyteknisk Lærestanstalt. Et eller andet sted undervjs havde bestyrelsen så fundet ud af, at lidt mere mangfoldighed – og måske lidt flere kvindelige studerende - ville være en god ting, så der var blevet lukket op for studende fra Universitetet. Men kollegiet lå jo lidt langt uden for byen, man skulle med både bus og tog – eller cykel og tog - for at komme ind til centrum af København – så det ene med det andet - der var altså plads.

Det var jo herligt. Min svigermor syntes det var en fantastisk ide. Da jeg fortalte at mine forelæsninger fortrinsvis lå om eftermiddagen, udkastede hun den plan, at vi i hvert fald et par gange om ugen kunne holde "pigefrokost" hjemme hos hende og sludre om løst og fast som et par rigtig gode veninder. Det lød jo vældig tiltalende. På en måde.

Så således lå min nærmeste fremtid i de bedste og trykkeligste rammer og min far og mor kunne uden de store bekymringer lade mig løfte vingerne og flyve fra reden. Ingen af os kunne ane hvor meget mere spændende, farverige, foruroligende og anderledes de næste 6 år af mit liv ville blive.

Jeg kunne, hvis jeg gjorde mig megen umage, muligvis godt beskrive årene fra 1964 til 1970 i kronologisk rækkefølge. Men eftersom en del af formålet med at sidde her ved computeren og forsøge at beskrive dem er, selv at få lidt mere overblik over de ting der skete og sammenhængen mellem dem, tror jeg at det vil være mere forvirrende end opklarende at gå frem år for år. Jeg tror jeg må prøve at skille tingene ud fra hinanden i nogle tråde og så måske ind i mellem flette dem sammen igen. Måske i nogle helt nye mønstre.

En af de vigtigste tråde i mit liv i de år var livet på Tårnbæk Kyst Kollegiet, og uadskilleligt fra det, Hans, som blev min kæreste, min forlovede, min ægtemand og far til tre af mine børn. Og dermed en uløselig del af mit liv.

En anden vigtig tråd var universitetet og psykologistudiet. Eller måske var det to tråde. Det der skete på studiet rent fagligt – det der skulle gøre mig klogere og blive min fremtidige levevej, og det der skete studenterpolitisk – den udvikling der kulminerede med studenteroprøret og besættelsen af Psykologisk Laboratorium i 1968.

Og så er der en tråd der hedder "alt det andet". Det der skete i mit liv uden for universitetet og kollegiet. Min relation til mine forældre. Mine fritidsjobs som lærer, som vikar i en børnehave og som afløser på et børnehjem. Som kom til at betyde meget mere i mit liv end de relativt korte perioder, det drejede sig om, egentlig berettigede dem til. Måske fordi det var der, jeg blev konfronteret med det virkelige liv.

Noget af det der nu bagefter, set på lang tids afstand, kan undre mig, er, hvor hurtigt det hele gik. Hvor hurtigt min måde at være i verden på forandrede sig.

På det ydre såvel som på det indre plan.

Da jeg startede på universitetet havde jeg pagehår. Gik i en rød strikket kjole med rullekrave og blå læderbælte, blå uldne knæstrømper og blå ruskindssko. OK, knæstrømperne og de tykke sko var lidt af en protest – eller en markering - i forhold til nylonstrømperne og de højhælede, som de fleste af mine jævnaldrende gik med. Blandt andet fordi jeg aldrig rigtig fik taget på det der med de høje hæle. Men absolut inden for rammerne af det acceptable. Desuden medbragte jeg en skuldertaske af læder, to notesblokke og et sæt velspidsede blyanter.

To år senere var jeg ved festlige lejligheder iført fodlang orangefarvet kjortel af indisk bomuld med broderier og små spejle i halsudskæringen. Dertil hår til navlen og jesusandaler – hvis bare tæer ikke var en mulighed.

Og endnu et år senere sad jeg på det besatte Laboratorium iført overalls og fletninger og råbte : "Ned med professorvældet".

Så hvad var der lige sket der? Grundlæggende var jeg selvfølgelig den samme. Men så alligevel.

Tårbæk kyst kollegiet

Jeg tror ikke bare at det er i min erindring, at Tårbæk Kyst Kollegiet var et helt specielt og nærmest magisk sted. Jeg kan simpelthen ikke forestille mig, at der har eksisteret ret mange steder som det.

For det første var der de fysiske rammer. Og omgivelserne.

Kollegiet var et gammelt pensionat "Pension Fønss" som i sine velmagts dage omkring forrige århundredeskifte havde huset både diplomater og internationale berømt heder på badeferie i sommermånederne.

Beliggenheden var også fantastisk. Med en stor parklignende have lige ned til Øresund og både Tårnbæk Havn og Dyrehaven inden for behagelig gåafstand.

Men i begyndelsen af 60'erne havde det allerede længe været håbløst umoderne og skulle enten bruges til andet formål eller totalrenoveres. Jeg ved, at det på et tidspunkt var på tale at bruge det til ældreboliger. Men man syntes alligevel ikke at man kunne byde kommunens ældre medborgere at bo på en gang med 1 toilet til 12 værelser og med 4 brusekabiner i kælderen som eneste bademulighed. Og den renovering der skulle til for at gøre det brugbart skønnedes alt for dyr, så det endte med at kommunen lejede det ud til "Kollegiekontoret" til en, efter den tid, exorbitant pris, så det kunne bruges som bolig for studerende, fortrinsvis fra Polyteknisk Læreranstalt. De studerende, hvoraf mange kom fra Jylland, skulle vel være glade for at få tag over hovedet, og morgenkø ved toilettet og bad i kælderen kunne vel ikke skade unge raske mennesker.

Det var også inderlig ligegyldigt at faciliteterne ikke var topmoderne. Stedet havde sjæl og var et fantastisk sted at tilbringe sine studieår.

Kollegiet bestod af to bygninger. Hovedbygningen hvor der var plads til 35 og annekset med plads til ca 15.

Annekset var egentlig den oprindelige bygning, tegnet af arkitekt Bindesbøll og opført i 1845, og i 1902 købt af den entreprenante fru Fønss, som så byggede hovedbygningen og åbnede sit pensionat med tilbud om havbade og eksklusiv forplejning.

På det tidspunkt hvor jeg boede der, var annekset det mindst attraktive sted at bo, dels var der ikke den havudsigt, som der var fra i hvert fald en del af værelserne i hovedbygningen, dels var værelserne små og svære at varme ordentligt op. Og havbadene var for længst opgivet – Øresund var i begyndelsen af 60'erne så forurenet at det i folkemunde blev kaldt Pløresund. Og selv om der blev badet livligt fra de offentlige strande langs hele kysten, kunne det vel næppe betegnes som en sundhedskur.

Det tidligere Pension Fønss var et stort skrummel af et hus i 4 etager, plus loft og kælder.

Når man kom ind ad hoveddøren kom man ind i en stor entre hvor der i kollegietiden hang en stor opslagstavle som var en vigtig del af kommunikationen på stedet. "Husk at slukke lyset i baderummet", eller "Er der nogen der har set en lille rød pung", eller "Hvem vil være med til at spille poker fredag aften i spisestuen?":

Fra entreen gik både en elevator og en tæppebelagt trappe op til de øvrige etager. Gik man til venstre kom man gennem en stor glasdør og en tæppebelagt gang forbi et par værelser ind i den store spisesal. Den var stor. Havde jo skullet rumme alle pensionatets gæster til de sikkert opulente måltider, der blev serveret i Fønss storhedstid. Det var et meget smukt rum, med høje vinduer, stuklofter og høje træpaneler på væggene.

Kollegiefolket havde delt stuen op ved hjælp af en halvæg, så der var blevet etableret en spisestue med borde og stole i den ene ende og i den anden en fjernsynsstue hvor det lille sort-hvide fjernsyn hang oppe under loftet, og der var stillet sofaer - til dels hjemmebyggede og ganske umagelige - og gamle lænestole – betydelig mere magelige - op. Gik man gennem fjernsynsstuen kom man gennem et par store glasdøre ud i havestuen, et endnu smukkere rum med vinduer på tre sider og udsigt til Øresund, og med adgang til en stor udendørs terrasse, hvorfra der var en kort trappe ned til haven. Et utroligt sted.

Ved siden af spisestuen lå det gamle pensionatskøkken – stort og rummeligt, men håbløst upraktisk indrettet. Blandt andet skulle man for at nå op i på de øverste hylder i de enorme vægskabe enten bruge en stige eller kravle op på køkkenbordet. Og så var der trods køkkenets størrelse kun 6 gasblus – ikke optimalt når 20 – 30 mennester skulle lave mad på en gang. Vi klarede selvfølgelig problemet ved at lave mad sammen i "madklubber" og i øvrigt indrette os efter hinanden. Fra køkkenet var der udgang til en lille baggang, hvorfra der gik en trappe op til de øverste etager, en trappe ned til kælderen og en bagdør ud i til gaden.

Der var det specielle træk ved indretningen, at hvis man stod på det øverste trin af kældertrappen og en eller anden lukkede yderdøren – som åbnede indad – op, så blev man knaldet baglæns ned i kælderen igen. Det skete faktisk et par gange, og mindst en gang med tab af betydelige mængder øl til følge.

I det første år var der en efor, ingeniør og stud. lic. Sven Riskær, på kollegiet, antagelig for at opretholde ro og orden, men kort efter at jeg var flyttet ind, flyttede han ud, og styringen af kollegiet blev overladt til kollegianerne selv. Det betød blandt andet at vi selv stod for indretningen af fællesrummene – på et meget beskedent budget. Vi malede selv de store stuer, hvide paneler og blå vægge i spise- og fjernsynsstuen og hvide paneler og terrakottarøde vægge i havestuen. Virkelig smukt. Vi fandt ud af at det billigste og mest holdbare materiale til gulvene var kokosløbere som vi syede sammen til store tæpper. Jeg kan stadig mærke hvor blødende og hudløse fingrene blev efter et par timer i nærkontakt med de stive kokosfibre. Men flot blev det.

Møbleringen klarede vi til dels ved at finde ting på det store loft, der endnu rummede rester af forgangen storhed i form af bedagede lænestole, og slidte sofaer. På et tidspunkt fandt nogle af de mere initiativrige ud af at der skulle renoveres nogle kontorer og møderum på Polyteknisk, og de fik tigget sig til de aflagte møbler, som var lidt slidte, men helt fine til vores brug. Vi fik også skaffet et par vaskemaskiner, vistnok ved hjælp af et bønnekrift til producenten, hvoraf det fremgik at vi var en i fremtiden meget købestærk gruppe – ingeniører og akademikere - som i al evighed ville investere i og anbefale hans produkter hvis bare..... Det virkede og vi fik et fint vaskerum indrettet i kælderen. I kælderen lå også et par baderum med brusere fra pensionatets tid. De var ikke lige de lækreste i verden. Der lugtede lidt muggent og træbænkene som var beregnede til at lægge tøjet fra sig på var oprigtig talt noget slimede. Men der var - næsten - altid varmt vand, og det var faktisk både sjovt og hyggeligt at gå en lille flok piger ned og bade og grine og snakke sammen.

De begrænsede badefaciliteter blev til dels afhjulpet af, at der var håndvask på alle værelserne. Det var i hvert fald en fordel at man ikke skulle helt ned i køkkenet eller kælderen for at få vasket fingre. Toiletterne lå ude på bagtrapperne - et for hver etage - og var for så vidt fine nok med mahognisæder og træk og slip med messinghåndtag.

På 1. sal lå der ud over en række værelser på begge sider af gangen, en lejlighed – oprindelig bare to sammenhængende værelser - med en kæmpe stor altan ud mod Øresund. Klart kollegiets mest attraktive bolig. På 2. sal lå en tilsvarende lidt mindre lejlighed, som var den Hans og jeg efter nogen flytten rundt, endte med at bo i, i de sidste år af vores studietid.

3.sal var lidt speciel. Værelserne var mindre end på de andre etager, jeg

har bagefter tænkt på, om de egentlig oprindelig var domistikboliger, men det er jeg nu langt fra sikker på. Tredie sal udmærkede sig ved at have eget køkken, et lille bitte tekøkken, med kun to kogeplader, hvor 5-6 personer lige akkurat kunne være, hvis de klemte sig godt sammen og mindst en sad i vasken. Men den største attraktion var, at tredie sal havde et badeværelse. Et stort flisebelagt rum, med badekar og bruser. Det var selvfølgelig fint for beboerne på 3. ikke at skulle helt ned i kælderen for at gå i bad, men badeværelsets vigtigste funktion var, at der blev holdt nogle legendariske fester i det. Badeværelset var det eneste rum hvor alle etagens beboere kunne samles, og når der blev sat borde og stole ind og badekarret blev fyldt op med koldt vand og øller, var scenen sat til en "badeværelsesfest".

Kollegiets loft var en verden for sig. Der var mørkt og støvet, og der stod masser af ting som var blevet efterladt da Pension Fønss lukkede ned. Store skabe, mølædte sofaer, udtjente lænestole. Dyner og puder der var så tykke og tunge at man skulle tro at der stadig boede levende høns i dem.

Tingene virkede ejerløse. Vi tog hvad vi kunne bruge. Der var ikke rigtig nogen der kunne protestere.

Sådan var de ydre rammer – men meget vigtigere var selvfølgelig det, der fyldte rammerne ud. Det var fester – mange fester, diskussioner, samvær med mennesker fra andre landsdele og med en anden social baggrund. Det var volleyball i haven og øl på terrassen og roture i den synkefærdige jolle som nogen havde købt. Ubeset. Det var den årlige åbning af Bakken, og traveture i Dyrehaven og solbadning i haven. Der var fælles madlavning og fjernsynskigning på det lille fjernsyn. Og studier selvfølgelig.

Jeg startede med at bo på 2. sal i et værelse, der vendte ud mod vejen. Selvfølgelig. Dem der var flyttet ind først havde valgt først, og når et værelse med havudsigt blev ledigt havde kollegianerne første ret til at vælge, så nyindflyttere måtte tage det, der var tilovers. Men værelset var fint nok. Jeg flyttede ind med min briks, en nyindkøbt gyngestol, Mettes gamle skrivebord og den store egetræskiste som Mor havde givet mig, da Mette tog arvestykket – den gamle kiste der altid havde stået på loftet - med sig til sit nye hjem.

Og med en reol til bøgerne, både dem jeg havde med mig hjemmefra og de nye studieboøger, og skrivemaskinen stående klar på skrivebordet, var jeg parat til mit nye liv.

Det var lidt svært i starten. At finde ud af at komme ind i kollegielivet, hvor de fleste havde kendt hinanden i næsten et år. Det gjorde det heller ikke nemmere at der her i starten af kollegietiden var en så massiv overvægt af drenge. De fleste jyder og polyteknikere. Jeg havde selvfølgelig altid haft drengevenner, men min naturlige base havde altid været i en gruppe piger. Så det her var noget jeg lige skulle finde ud af.

Kollegieliv - og Hans

Jeg ligger i min seng og forsøger at læse lidt inden jeg skal sove. Mit værelse ligger lige under køkkenet på 3. sal og jeg kan høre dem snakke og le deroppe. Måske er jeg lidt misundelig, for det lyder som om de har det sjovt sammen, mens jeg ligger her alene på mit værelse. Det er allesammen dybe mandestemmer, jeg kan høre, for der bor ingen piger på 3. sal. Jeg synes også at jeg kan høre deres jyske tonefald, selv om jeg ikke kan høre hvad de siger.

Der er især en stemme jeg lytter efter. En bestemt latter, som er så høj og smittende at jeg næsten kommer til at smile med, der en etage nedenunder.

Det er Hans. Charme Hans kalder en af kollegiets andre piger ham. Ikke særlig diplomatisk, eftersom hendes egen mand, som hun bor på kollegiet sammen med, også hedder Hans.

Jeg er lidt betaget af den latter. Og det er selvfølgelig uundgåeligt at jeg også bliver betaget af manden selv. Hans er stor og jysk og har en direkte og ligefrem tilgang til verden, som jeg slet ikke kan stå for. Og al hans charme sidder i øjnene og de dybe smilehuller.

Og hvad der måske i virkeligheden betyder mere, Hans kommer for mig til at repræsentere alt det livet på kollegiet står for. Frihed, uafhængighed, opgør med gamle normer, fest og glæde og fælles aktiviteter. Endeløse samtaler. Selvstændige holdninger og meninger.

Det blev selvfølgelig efterhånden uholdbart. Jeg var stadig forlovet med Peter. Og for den sags skyld også stadig glad nok for ham, men det var som om Peter hørte til det liv, jeg havde forladt – livet med Far og Mor hjemme i Roskilde. Livet som skolepige og datter i hjemmet. Også selv om vi rent geografisk var tættere på hinanden end nogensinde før. Der var mindre end 10 minutters gang fra kollegiet til Peters forældres hjem, hvor

han stadig boede, men det var som om det blev sværere og sværere for os – eller for mig – at finde tid til at være sammen. Peter kom sjældent på kollegiet – han følte sig nok lidt for meget på udebane der – og jeg ville helt klart hellere tilbringe mine aftner sammen med vennerne end i familiens skød hjemme hos Peter. Og det med pigefrokosterne med svigermor blev heller aldrig rigtig til noget.

Omkring ved juletid var det helt klart, at det var ved at skride for os – vi var ikke uvenner, men det var som om vore liv blev mere og mere forskellige. Så vi besluttede os for at holde en pause og var ikke sammen i julen. Og da jeg kom tilbage til kollegiet i januar havde vi ikke nogen aftaler om at mødes. I løbet af efteråret havde jeg selvfølgelig tilbragt mere og mere tid sammen med Hans – selv om det stadig mest var som en del af det almindelige kollegieliv, og da han rejste til Jylland på juleferie, var det med en aftale om at vi skulle skrive sammen. Og det blev da også til et par småsentimentale breve fra min side, som nok mest afspejlede min forvirring og usikkerhed.

Min 20 års fødseldag blev en total katastrofe.

Mine forældre skulle netop denne dag til sølvbryllup hos Hennings forældre og af lutter dårlig samvittighed over, at jeg ikke var inviteret med – og at det altså var min fødselsdag - arrangerede Mette og Hennig en aften med middag og teaterbesøg for mig, sammen med en af Hennings venner, en meget sød fyr ved navn Finn. Jeg kendte godt Finn, jeg havde været sammen med ham til et par fester, og kunne virkelig godt lide ham – selv om jeg set i bakspejlet har en fornemmelse af at han lagde lidt mere i det end jeg gjorde. Eller hvad det nu var.

Men fødselsdagen oprandt og på et tidspunkt, da jeg så småt var ved tænke på at gøre mig klar til aftenen, blev der banket på min dør og ind trådte Peter, medbringende 20 røde roser. Der var altid stil over Peter. Jeg fandt aldrig helt ud af om hans ærinde var at forsøge at genoplive vores forhold, for mens vi sad og prøvede at finde en nogenlunde afslappet tone i mellem os – hvor jeg måtte starte med at fortælle, at jeg skulle ud med en fyr ved navn Finn – altså bare en god ven – gik døren op, ingen banken denne gang – og ind brasede Hans, som jeg troede sad vel forvaret på den fædrende skole i Jylland, og han blev tydeligt irriteret over at se Peter i min gyngestol og en buket roser i vasken. Jeg kan ikke huske hvordan ordene faldt, men Peter tog en hastig og yderst fåmælt afsked. Hans ville selvfølgelig vide, hvad min forhenværende - med streg under

forheværende - forlovede havde at gøre på mit værelse. Og jeg måtte forklare, at vi stadig var gode venner og at han var kommet for at sige tillykke og..... med blomster og så videre. Mens jeg stadig rodede rundt i det, bankede det igen på døren og ind kom Finn – også med blomster og spurgte, om jeg snart var klar til at tage i byen. Mens han helt klart undlod at spørge hvad den lettere ophidsede unge mand lavede på mit værelse. Hans tog en kort og yderst fåmælt afsked og Finn sad og så sur ud, mens jeg prøvede at redegøre for både roserne, der stadig ikke var kommet længere end til vasken og Hans' arrige blikke da han gik.

Det var nu lykkedes for mig at gøre tre mennesker, som jeg allesammen holdt meget af, sure på mig i løbet af et par timer. Og jeg forudså at der forestod et større stykke oprydningsarbejde i alle tre relationer.

Aftenen med Finn gik fint – og havde det hele ikke været så kaotisk, kunne der såmænd godt være blevet et pænt par ud af os – nu blev det stort set afslutningen på noget, der aldrig rigtig kom i gang. Hvad angik Peter var det slut. Også officielt. Og hvad angik Hans – tja, så var vi nok på vej ind i en ny fase af vores lange og komplicerede forhold.

Men den aften – aftenen efter min fødselsdag, da jeg lå i min seng, svor jeg, at når jeg fyldte 30 skulle mit liv være totalt velordnet og på skinner.

Sidebemærkning. Da jeg fyldte 30, var jeg lige blevet mor til mit tredje barn og stod midt i et kuldsejlet ægteskab. Og havde faktisk netop besluttet at jeg ville skilles. For at holde gode miner over for familien, som kom for at fejre mig, så de ikke skulle ane hvordan galt det stod til, drak jeg mig temmelig beruset og måtte nærmest lægges i seng sammen med børnene. Og svor på at når jeg fyldte 40 skulle mit liv i hvert fald være totalt velordnet og på skinner.

Men tilbage til kollegiet. Hans og jeg dannede par – men vores forhold var så meget en del af kollegielivet, at det på en eller anden måde alligevel var acceptabelt at danse med andre, flirte med andre og måske endda at forelske sig lidt. Vi ville gerne have et "åbent forhold". Jeg tror ikke at vi kunne have gjort det anderledes. Vi var så unge, 19 og 21 år da vi mødtes og slet ikke færdige med at udforske den del af livet.

Jeg har sommetider tænkt, at hvis Hans og jeg ikke havde givet hinanden den frihed, ville vores parforhold ikke have holdt i over 10 år. På den anden side var det også den åbenhed og alle de frustrationer den med tiden medførte, der var den væsentligste årsag til vores parforholds forlis.

Jeg forsøger at huske alle vennerne fra dengang. Deres ansigter flimrer forbi og jeg prøver at sætte navne på. Nogle ansigter står meget klart for mig – endda i flere udgaver. I løbet af de år, hvor jeg boede sammen med dem, skete der selvfølgelig forandringer, gennemgående blev håret længere og skægget frodigere – for mændenes vedkommende, og gravide maver blev til suttende spædbørn – for kvindernes.

Der var den lille faste gruppe af jyder, der fortrinsvis boede på tredje sal og som læste på Polyteknisk sammen med Hans. Nogle af dem boede på kollegiet i alle de år, vi boede der, og var selvfølgelig nogle af Hans' bedste venner. Der var den høje, lyse, stilfærdige Sven. Knud som var rødhåret og noget af en knudemand og svær at komme ind på livet af. Der var en lille lys senet fyr som altid blev kaldt ved sit efternavn, Nørgård. Og der var den massive tætbyggede fyr med overskægget, som jeg ikke husker så meget andet om, end at han kom fra Hovedgård og var noget fortørnet over, at jeg aldrig havde hørt om den lokalitet før. I øvrigt kom adskillige af jyderne, inklusive Hans, fra lokaliteter som jeg aldrig havde hørt om før, så det var der i og for sig ikke noget særligt mærkeligt i.

Der var Hans og Lise som var et af de andre "faste par" og som i nogle år naturligt var nogle af vores bedste venner. Mens de boede på kollegiet fik de en lille dreng med meget store blå øjne, som jeg misundte dem inderligt og savnede meget da de flyttede, da han var omkring to år. Et andet par – Thyge og Lene - blev også gravide mens de boede på kollegiet, men flyttede inden barnet blev født. Og jeg husker tydeligt Lenes store mave under den islandske sweater og min frustration over at min egen mave var flad som et strygebræt.

Jeg har på fornemmelsen at jeg husker pigerne fra kollegiet bedre end mændene – og det er vel også naturligt, for selv om vi var i klart undertal så fik jeg nogle gode tætte veninder, som jeg snakkede meget med. Blandt andet fordi mange af mændene var Polyteknikere og derfor gik op i ganske uforståelige og uinteressante ting. Som for eksempel atomfysik, som var det område, Hans specialiserede sig i.

Jeg kan huske Tove, en lille kraftig mørkhåret pige som boede på 2. sal da

jeg flyttede ind. Hendes mest specielle kendetegn var et meget stort gammeldags vækkeur, af den slags med to store klokker ovenpå, som hun hævdede var det eneste, der kunne få hende op om morgenen. Problemet var bare, at det tikkede så højt at hun ikke kunne falde i søvn for det. Så hun satte det ud på gangen om aftenen når hun gik i seng. Hvilket altså medførte at hele gangen blev vækket af en øresønderrivende larm hver morgen, når Tove skulle op. Det var ikke et arrangement som var lige populært hos alle. Blandt andet ikke hos mig som havde forelæsninger om eftermiddagen og godt kunne lide at sidde oppe og læse sent om aftenen.

Men Tove var sød – så ingen gjorde noget alvorligt ved sagen.

Så var der Jytte, som havde en dansers krop, og som læste dansk på universitetet. Hun var kæreste med Klaus som var søn af Asger Jorn. Klaus var en sød fyr, som det var spændende at snakke med, i hvert fald når han var klar i hovedet. Indimellem var han temmelig psykotisk, og snakkede nærmest sort. "Men" erklærede Jytte da jeg engang spurgte hende om det ikke kunne være lidt – anstrengende – at være kæreste med Klaus, "det er ikke noget problem, det er ligesom at tolke modernistiske digte".

Klaus' fætter, som altså var søn af Jørgen Nash, var kæreste med en anden pige, Annelise, der også boede på kollegiet i en periode. De to fætre havde dannet en lille klub, hvis væsentligste formål var at tage afstand fra deres berømte fædre. Hvad jeg, efter hvad de fortalte om bemeldte fædre, egentlig ikke kunne fortænke dem i.

Og så var der den unge mand – det må have været i de sidste år jeg boede på kollegiet, for jeg husker ham som ung i forhold til os – som var blevet smidt ud af POP kollegiet. Grunden var den at han, da det en dag var hans tur til at klare opvasken i det fælles køkken på 3. sal hvor han boede, havde klaret problemet ved at samle alt det snavsede service i en stor kurv og køre det med elevatoren op til 4. sal, hvor han udskiftede det med en tilsvarende mængde rent service. Meget initiativrigt, men lidt for smart efter 4. sals mening. Så han var altså blevet smidt ud – dog således at han var blevet tilbudt at bytte værelse med en nyindflyttet kollegianer ude fra os, som havde ytret ønske om at komme ind på det mere moderne POP. Det gik fortræffeligt. Den initiativrige unge mand havde det som en fisk i vandet ude hos os. Han fik et stort værelse i stueetagen som han skiftevis fyldte op med gamle møbler – fortrinsvis sofaer - som han fandt oppe på loftet, og tømte for alt så der kun var en madras på gulvet tilbage. Det var aldrig gået på POP. Men så vidt jeg husker vaskede han altid op efter sig.

Et par ansigter mere dukker op. Peter med brillerne og det halvlange mørke hår som jeg dansede med en halv nat til skiftevis "Penny Lane" og "Strawberry Fields". Den samme single som blot blev vendt, og som jeg for altid vil forbinde med Peter og den svage lugt at pot der altid hang ved ham.

Og den anden Peter som først kom ind i mit liv det sidste år på kollegiet og hvis smukke ansigt og blide fysiske accent jeg var nødt til at forelske mig lidt i . Og som knuste mit hjerte, eller i hvert fald den lille del af det, som han havde adgang til, ved pludselig at dukke op hånd i hånd med en 18årig danserinde oppe fra Bakken. Helt ærligt!

I de sidste år på kollegiet var mine bedste veninder Anette og Hanne. Som begge boede sammen med unge mænd der havde undgået at blive indkaldt og sendt til Vietnam ved at rejse ud af USA. Hvilket gav vores diskussioner om USA og Vietnam og krig i al almindelighed et helt nyt perspektiv.

Og så var der festerne

En vigtig del af kollegielivet var selvfølgelig festerne. Der var fester. Mange fester.

En af de årligt tilbagevendende var åbning af Bakken.

Altså den dag hvor Bakken åbnede for sommersæsonen. Hos os startede festen med indtagelse af mad og – ikke ubetydelige mængder - drikke i et kælderlokale som var blevet indrettet til formålet. I kælderlokalet var blevet opsat en række "høvdingesæder". Bænke med høj ryg som var blevet lavet ved at save den ene ende af en gammel seng med høj sengegavl og sætte et par nye ben under – vupti et meget pompøst sæde. Høvdingesæderne var naturligvis for de særligt udvalgte – dvs dem der havde fået ideen – men alle kunne deltage i festen, hvis de ikke have noget imod at sidde på en vakkelvoren skammel eller et koldt kældergulv.

Når stemningen så havde nået en passende højde, drog vi i samlet flok ned ad Tårnbæk Strandvej med kurs mod Bakken. For at vise vort socialistiske og antiimperialistiske sindelag – måske iblandet en let misundelse - bankede vi på alle de dyre biler, der stod uden for de millionvillaer vi

passerede, med knytnæver på taget, mens vi taktfast råbte "Ho-ho – Ho Chi Min".

Ud over at afprøve Bakkens forlystelser, havde turen hvert år de samme to erklærede formål. At hyle tryllekunstneren "Professor Labri" så meget ud af den, at han smed os ud, og at provokere de talrige politibejente som var på vagt for at opretholde ro og orden, medbringende en transportabel detention til de mest urolige hoveder.

Det første var ikke så svært. Allerede det første år jeg var med, altså andet år "Bakkeåbningen" blev afholdt, begyndte Professoren at svede så snart han så os komme talstærkt ind i teltet. Og da vores kommentarer – vi råbte ikke, stillede blot intresserede spørgsmål - havde gjort ham så nervøs, at en kasse, som han skulle have tryllet væk, stod tilbage som et par blafrende sammenklappelige sider, da han fjernede klædet over den, blev han så ophidset at han truede med at tilkalde politiet hvis vi ikke øjeblikkelig forlod etablissementet. Så vi gik. Stille og roligt. Indtil næste år. Vi fik ikke engang billetprisen refunderet.

At provokere politiet var lige så nemt. Det krævede blot at en flok af de drenge, der var i bedst form, stillede sig tæt sammen i en gruppe med hovederne ind mod på hinanden, for så med et højt brøl at sprede sig og styrte til alle sider. Fuldstændig pr. refleks for politibetjentene efter dem, og det lykkedes dem faktisk af og til at fange et par stykker. Som så helt overrasket og uskyldigt kunne fortælle at der overhovedet ikke var sket noget. Ingen havde været oppe at slås eller nogetHvilket vi andre selvfølgelig kunne bevidne. De involverede fik et par advarende ord med på vejen. Og vi kunne med ro i sindet hellige os de øvrige forlystelser.

Til nogle af de store fester på kollegiet f.eks, julefrokosten eller sommerfesten blev der inviteret piger med udefra – som regel fra et sygeplejerske kollegium. Der var jo en massiv overvægt af drenge på kollegiet og flere af pigerne var – ligesom jeg - i mere eller mindre faste forhold. Så altså - der skulle frisk blod til. De ankom gerne i en lille fnisende flok, med høje hæle, korte kjoler og håret stablet op på hovedet. Og lys læbestift. Jeg er sikker på at der var både kloge og søde piger imellem, med de var så koncentrerede om deres opgave, at tækkes de unge mænd, at jeg ikke tror at jeg vekslede et ord med nogen af dem, ud over at anvise vej til toiletterne.

Der var en enkelt mindeværdig fest, hvor det på en eller anden måde var

faldet i min lod at skulle sidde ved døren og checke, at der ikke kom nogen ind, der ikke var inviteret. Der var blevet uddelt billetter til de indbudte, og dem skulle jeg så indsamle og sende folk videre hen til et stort bord, hvor der blev uddelt et glas punch som velkomstdrink. Punchen bestod mest af hvidvin med orangejuice og dansk vand – gud ved hvem der havde opfundet den. Men nogle af festarrangørerne havde syntes, at den var lovlig tam, og havde, for ligesom at sparke gang i festen, tilføjet betydelige mængder finsprit (ikke svært at skaffe når der boede både medicinere og kemikere på kollegiet).

Kors hvor den slog. Allerede efter det første glas var der nogen der blev lidt sentimentale, og syntes at det var synd for mig, at jeg skulle sidde der ved billetbordet, og de begyndte hjælpsomt at komme med det ene glas punch til mig efter det andet. Efter det tredje glas var jeg stort set ude af stand til at rejse mig fra stolen ved egen hjælp og efter det fjerde kunne Frankensteins Uhyre være gået lige forbi mig uden at jeg havde bemærket det.

Men ellers var det – så vidt jeg husker - en fin fest.

Og så var der "tour de chambre" hvor vi gik rundt fra værelse til værelse, og hvor traktementet stort set var det samme alle vegne - øl.

Ved mindre festligheder som f.eks. fødselsdage blev der gerne serveret lagkage – og øl.

Et par gange havde vi større fester med indlagt underholdning. Faktisk havde vi besøg af både Eddie Skoller og Poul Dissing inden de var blevet "store" og kendte. Ellers havde vi nok heller ikke haft råd til dem.

Og så var der "badeværelsesfesterne" på 3 sal. Intense og næsten altid ret kortvarige. De startede som regel ved halv syvtiden. Lige dele koldt vand og ølflasker i badekarret. Hertil rugbrød med pålæg. Det kulinariske var ikke tredies førstprioritet. Henad 8 var badekarret tømt for øl og festdeltagerne tilsvarende fulde. Der kom gerne et par stykker i jovialt festhumør ned og spurgte dem, der sad og så TV avis, hvorfor de var så kedelige. Hvorefter de tog plads foran fjernsynet og faldt i søvn. Ved 10 tiden var de fleste af festaberne gået ned med flaget, og badeværelsesfesten var definitivt gået i opløsning. Hvilket var vældig praktisk for dem der havde tænkt sig at gå tidligt i seng.

Ja, der blev drukket meget øl. Men nu var det jo også festerne, jeg var i gang med at skrive om.

Der var også nogle der røg hash. Jeg forsøgte mig også med det, men da jeg ikke røg til daglig, var den gode pot totalt spildt på mig, jeg kunne simpelthen ikke få det ned i lungerne. Så de eneste gange jeg mærkede lidt effekt, var når nogen havde gjort sig den ulejlighed at bage det ind i småkager, som jeg bedre kunne finde ud af at indtage. Så jeg holdt mig til øl. En særlig specialitet var i øvrigt porter og citronvand blandet sammen. Det smagte godt og egnede sig godt til en fredelig kortspils- og hyggeaften i havestuen. Jeg gad vist om jeg ville kunne lide det i dag.

Men stadigvæk. Langt de fleste aftner gik med fredeligt alkoholfrit samvær, te og kaffedrikning, snak og studier.

Mere kollegieliv

Dagene var fyldt op af universitetet – og alle de gøremål som skal til for at livet fungerer - men som tager uforholdsmæssig megen tid, når man ikke rigtig har øvelsen, indkøb, madlavning rengøring, vask.....

Efter at jeg havde boet på anden sal i et årstid, blev der ved et rent lykketræf et værelse ledigt på 3., og jeg skyndte mig at lægge billet ind på det og flyttede derop. Værelset lå lige ved siden af Hans', så på en måde var det næsten som at flytte sammen. Der var hyggeligt oppe på 3. og det gjorde det unægtelig nemmere for os at lave mad og spise sammen hver dag, da vi nu "hørte til" det samme køkken. Jeg var den første pige der flyttede ind på 3. og noget tydede på at ideer som ligeberettigelse og kvindefrigørelse ikke helt var slået igennem deroppe.

I hvert fald fandt de unge mænd hurtigt ud af, at de nu kunne holde en rigtig fest med god mad – nu havde de jo en pige til at lave den. Og jeg gik Gud hjælpe mig med til det. Og lavede mørbradgryde til de 15 – 20 personer som kunne klemmes sammen i badeværelset og på gangen udenfor. Det var sådan set en succes, men det blev første, sidste og eneste gang jeg hoppede på den. Fra da af måtte drengene selv lave mad eller nøjes med rugbrødsadder som de plejede ved deres fester.

Badeværelsesfesterne deltog jeg derefter af princip ikke i – de var lidt for intense for min smag. Jeg fik ellers tilbud om at sidde i badekarret sammen med øllene – eventuelt iført bikini. Men det blev nu heller ikke til noget.

Jeg vil ikke udelukke at mine spirende rødstrømpetendenser blev boostet noget de første måneder på 3.

Hans var på Polyteknisk om formiddagen, jeg var på universitetet om eftermiddagen, og så mødtes vi og lavede aftensmad sammen. Det gik ikke altid helt gnidningsfrit. Ingen af os var erfarne kokke, men vi havde begge en ide om at tingene skulle være som vi kendte dem hjemmefra.

Jeg kan huske at vi engang begge forlod køkkenet i vrede og efterlod stakkels Sven, der tilfældigvis opholdt sig derude, med en pande med to spruttende rødspætter, fordi vi var blevet uenige om, hvorvidt der hørte brun sovs eller persillesovs til rødspætter. Jeg holdt på persillen og jeg havde selvfølgelig ret. Og fik ret. Men det hører med til historien at vi nåede at blive forsonede inden rødspættene brændte på.

Når jeg sidder og gennemlæser det jeg indtil videre har skrevet om livet på kollegiet, kan man godt få det indtryk at vi levede i sus og dus. Virkeligheden var, at vi var fattige som kirkerotter.

Der var ikke noget der hed SU dengang. Det der fandtes var Uddannelsesstøtte, som man kunne få som legater eller lån. Men indtil man var – jeg tror 24 - blev behovet vurderet ud fra forældrenes indtægt, så jeg fik ikke en jante, mens jeg mener at Hans fik lidt. Jeg klarede mig ved at mine forældre i de første år betalte min husleje, og at jeg derudover kunne få nogle meget favorable lån i Roskilde Bank, fordi min far var en "god kunde". Og så tjente jeg ellers til livets opretholdelse ved forskellige løse jobs. Jeg var vikar i en børnehave, og i de lange forelæsningsfrie ferier arbejdede jeg som lærervikar i Roskilde. En sommer arbejdede jeg på et børnehjem i nærheden af kollegiet, "Trepilelågen", og endelig havde jeg job som "hulledame" et halvt års tid på Universitetets Børnepsykologiske klinik. Men det kommer jeg allsammen tilbage til. Tror jeg da. Hans tjente forholdsvis godt ved at undervise på maskinmesterskolen – men da han jo primært skulle passe sine studier, var det selvfølgelig begrænset hvor mange timer han kunne arbejde ved siden af.

Så alt ialt klarede vi os – men der var ikke så frygtelig meget at slå til Søren med. Det gjorde nu ikke noget. Jeg kan ikke huske at jeg nogen sinde syntes at vi manglede noget, eller sukede efter noget vi ikke havde

råd til.

Den første sommer efter at vi var blevet kærester, tog Hans og jeg en uge til Jugoslavien. Det var absolut low-budget. Vi kørte i tog derned – endeløst – og boede i bittesmå telte, der stort set stod på en åben mark i bagende sol. Al vask foregik i koldt vand ved de udendørs vandhaner, og toiletterne som stod bag en meget nødtørftig afskærmning var af den interessante type, der består af to pedaler og et hul i jorden. Ikke megen luksus, men alt i alt en god tur, selv om Hans i sin iver efter at udnytte tiden og solen og blive så solbrændt som muligt på rekordtid, fik vabler af solskoldning og måtte ligge på maven på den temmelig umagelige madras hele ugen.

Vi var selvfølgelig ikke de eneste, der levede på et stramt budget – der var mange, der havde endnu mindre end os, og det var nok en af grundene til, at det på et tidspunkt blev besluttet, at vi selv skulle overtage rengøringen af fællesfaciliteterne på kollegiet. Det havde været svært at finde nogen til at gøre rent, og hvis vi gjorde det selv, kunne vi enten få lidt løn for det eller putte pengene i en pulje til nyanskaffelser eller fællesarrangementer. Jeg kan ikke huske, hvad ordningen kom til at gå ud på, for den holdt ikke ret længe. For det første var der ikke rigtig nogen der gad gøre rent på andet end deres egne værelser og rydde op efter sig i køkkenet og for det andet – og her er jeg måske uretfærdig – var der altså en tendens til at pigerne, bl.a. jeg, kom til at gå uforholdsmæssigt tit rundt med støvsugeren. Jeg tror at de unge mænd i den generation – selv om tanken om ligestilling mellem kønnene bestemt ikke var dem fremmed – dybest set mente, at det faldt naturligere for piger at gøre rent end for drenge. At vi ligesom var mere skabt til det. Så vi var nogle piger der brokkede os, og det endte med at vi måtte opgive at finde en retfærdig fordeling af opgaverne og vende tilbage til at købe os til rengøring af nogen udefra.

Det var altså ikke så nemt. Måske var vi ikke skarpe nok i vores ansættelsesprocedurer, måske var vi blot uheldige.

Jeg kan huske en af dem, der kom, efter at vi selv havde forsøgt. En høj knoklet fyr i blå overalls med et stort børstelignende overskæg, som dukkede op en morgen, hvor jeg og et par andre sad og drak morgente, medbringende stige, spand, diverse børster og koste og et udvalg af rengøringsmidler. Samt en bumset medhjælper. Mester tog et overblik og sagde noget ud gennem overskægget, der lød som en kombination af "studenter" og "svinesti", og så steg han op og vaskede ca 2 kvadratmeter

af den forholdsvis nymalede væg ned. Så effektivt at det meste af malingen forsvandt. Derefter steg han ned af stigen. Tog et overblik over ødelæggelserne, klappede stigen sammen, kaldte på medhjælperen og forsvandt. Vi så ham aldrig igen.

Et andet forsøg blev gjort med en udpræget klam fyr, der også havde et stort overskæg, og dertil små brune øjne som gav alle piger, der kom i nærheden af ham, elevatorblikket, samtidig med at han suttede på sit overskæg på en meget sigende og meget lummer måde. Derudover yndede han at fortælle os – i halvdulgte vendinger - om sine fantastiske maskuline præstationer sammen med konen. Jeg mødte den omtalte kone engang, da hun kom med hans madpakke. Hun var lille og udvasket, og jeg fik senere at vide, at hun var alvorligt syg af kræft. Jeg kunne virkelig ikke fordrage den fyr, og jeg var glad, da han af en eller anden grund forlod os. Selv om han ikke ødelagde vores vægge.

På et senere tidspunkt forsøgte vi os så med en kvinde. Og det gik sådan set meget godt. Hun var sød og ung – vel ikke fyldt 30 endnu – og hun var tydeligvis meget glad for at tilbringe sine formiddage på kollegiet. Hun elskede at snakke, og lavede gerne en kande kaffe eller te som vi kunne hygge os med. Jeg var jo en af dem der var hjemme om formiddagen og efter ganske kort tid vidste jeg alt om hende og hendes liv og hendes mand – som langt fra altid levede op til forventningerne – og hendes lille datter, som, på trods af det uheldige ophav, var usædvanlig smuk og begavet. Altsammen meget godt, men det blev stuen jo ikke renere af, så efterhånden blev kunsten at skynde sig at forlade stuen og mure sig inde på sit værelse, så rengøringskone kunne få fred til at gøre rent.

På et tidspunkt blev det alligevel påfaldende hvor lidt renere der blev, i forhold til hvor mange timer hun opholdt sig på kollegiet, og på en eller anden måde afslørede det, at det var fordi hun lå i med en mediciner, der boede i annekset. Vi plejede at kalde ham "Lille doktor", fordi han fra første dag på studiet altid gik rundt med et stetoskop om halsen eller i lommen. Måske i håb om at en eller anden ville falde om for fødderne af ham og give ham mulighed for at undersøge, om der var hjertelyd. Det var måske på grund af skuffelse over, at dette aldrig var indtruffet, at han i stedet var begyndt at muntre sig med rengøringshjælpen på de lange forlæsningsfrie formiddage.

Jeg kan ikke huske hvordan vi herefter fik gjort rent – måske fandt vi bare en upåfaldende, effektiv person, som klarede tingene uden videre ståhej,

og derfor er forsvundet i glemslen.

Hvor får man sine meninger fra?

Der er meget jeg kan fortælle om livet på kollegiet. Historier, erindringer, anekdoter. Men der er noget det er sværere at beskrive – det der måske var det allervigtigste for mig i de år.

Gennem kollegieårene og studieårene løb der en strøm af påvirkninger, der kom til os udefra.

Vietnamkrigen. Studenteroprør rundt omkring i Europa. Kampen for racemæssig ligestilling i USA. Apartheid modstand i Sydafrika. Oprør mod kolonimagter over hele verden. Arbejdernes kamp for bedre løn og arbejdsforhold. Kampen for kvinders ligestilling i hele den vestlige verden. Bevidsthed om børns vilkår og rettigheder. En strøm der aflejrede meninger, holdninger og politisk overbevisning. Som flettede sig ind i det, jeg havde med mig hjemmefra og de erfaringer jeg selv gjorde mig undervejs – og som i en eller anden forstand blev det grundlag, som jeg kom til at bygge mit liv på.

Jeg har sommetider tænkt på, hvad det var der gjorde, at jeg, der så kom fra en så udpræget borgerlig, økonomisk velfunderet øvre middelklassefamilie, så hurtigt og let fandt mit politiske ståsted på den "bløde venstrefløj". Og at jeg aldrig oplevede de opgør jeg tog, og det oprør jeg blev del af, som rettet mod mine forældre. Det var aldrig dem min vrede og indignation var rettet mod.

Men egentlig var det ikke så mærkeligt, når jeg ser på, hvad jeg havde med mig hjemmefra. Min far var imod alt, der havde med krig og militær at gøre. Ville have været militærnægter, hvis han ikke havde haft det held at blive kasseret. Han stemte i mange år radikalt, fordi det var det eneste parti, der ville nedlægge forsvaret, og senere socialdemokratisk ud fra en overbevisning om, at alle havde ret til et ordentligt arbejde og en ordentlig løn. Derudover havde han ved sit eget eksempel lært os at behandle alle mennesker, uanset social og kulturel baggrund, ordentligt og respektfuldt.

Af min mor havde vi lært ikke at tage autoriteter - herunder Gud, Konge og Fædreland alt for alvorligt. Ingenting var så ophøjet, at der ikke kunne gøres grin med det. Og at man kunne omgås borgmesteren og syersken på

hjørnet med sammen lethed. Og vi havde lært, at man hjælper, hvor man kan. At man ikke går forbi et grædende barn, eller en ældre mand der har tabt sin stok, uden at gøre noget. At man rækker en skål gule ærter eller en pakke med tøj over plankeværket ind til naboen, når man selv har for meget og de har for lidt. Uden at gøre stor ståhej ud af det.

Min vigtigste sparringspartner i studie- og kollegietiden var selvfølgelig Hans. Hans som kom af solid midtjysk skolelæreræt, og som fulgte levende med i hvad der skete i ude i verden og havde en på en gang åben og kritisk tilgang til tingene omkring sig. Jeg ved ikke hvornår hans ideer og holdninger blev mine og hvornår mine blev hans, men et langt stykke vej fulgte vi ad og var enige om tingene. De stor linier i hvert fald. Vietnamkrigen for eksempel. Eller apartheid styret i Sydafrika. Derimod kunne det godt knibe med enigheden, når det gjaldt hvilken slags sovs der hører til rødspætter, eller hvem der var skyld i det bundløse rod på det fælles arbejdsbord.

Noget om familier

Efter at jeg var flyttet op på 3. var vi defineret så meget som par, at det faldt naturligt at vi besøgte hinandens familier.

Jeg syntes egentlig at det gik nogenlunde glat med at få Hans introduceret i Frue Kirkestræde. Han var en absolut nydelig ung mand - det var mens han stadig gik med hvide nylonskjorter og inden hans hår og skæg begyndte at vokse vildt - og mine forældre blev hurtigt glade for ham. Det gav selvfølgelig et par points at hans far var lærer, og mor faldt totalt for hans jyske accent og dybe smilehuller. Efter den gode start blev det aldrig et problem at Hans skiftede den hvide skjorte ud med en hjemmehæklet vest (hæklet af mig) eller at smilehullerne med tiden nærmest forsvandt i hår og skæg. I hvert fald blev det aldrig problematiseret af mine forældre. Lige så lidt som de kommenterede mit navlelange hår og den ændrede tøjstil, som jeg tillagde mig i de følgende år.

Min entre i Hans' familie var betydelig mere besværlig - i hvert fald for mig.

Jeg husker tydeligt, da jeg besøgte dem første gang. Vi kom med toget og Hans' far hentede os på stationen. På vejen hjem til skolen sad jeg bag i bilen, og det gik op for mig at Hans og hans far, når de talte sammen, talte

et helt andet sprog, end når de talte til mig. Og endnu værre blev det, da vi nåede frem, og Hans' mor kom ud og sagde goddag, og det i al sin gru gik op for mig, at jeg stort set ikke forstod et ord af, hvad hun sagde.

Hans var den mellemste af 5 søskende, han havde to ældre søstre og en lillesøster og en lillebror. Når hans far eller søskende talte direkte til mig - langsomt - kunne jeg som regel forstå dem. De beherskede både "rigsdansk" om end med tydelig jysk akcent, og deres oprindelige midtjyske tungemål. Når de talte til hinanden, var jeg totalt koblet af.

Hans' mor talte med udtalt dialekt, og da hun af lutter nervøs venlighed talte til mig nærmest uafbrudt og i et noget hektisk tempo, måtte jeg vænne mig til at anlægge et neutralt, venligt ansigtsudtryk, og opfinde en lille uforpligtende lyd, der kunne tolkes både som både "ja" og "nej", og som kunne sættes ind, når der blev en pause i talestrømmen, som angav, at et svar ville være på sin plads.

Det var ikke lige de bedste betingelser for udvikling af et fortroligt forhold.

I det store og hele fik jeg et udmærket forhold til Hans' familie - måske i virkeligheden mere ukompliceret end hans eget. Men nogen større fortrolighed blev det aldrig til. Dem jeg blev nærmest knyttet til var hans ældre søster Gerda og hendes familie, og lillebroren Ove som på et tidspunkt i begyndelsen af halvfjerdserne faktisk boede hos os i en periode.

Dem jeg havde lettest ved at komme i kontakt med var Hans' ældste søster Margits tre små piger Rita, Jane og Annie. De var nogle søde og velopdragne unger, og da de i forvejen var meget glade for "onkel Hans" var vejen til deres hjerter ikke lang. Og dermed heller ikke til forældrenes.

Grundlæggende var det, der gjorde mit forhold til familien i Voulund lidt anstrengt, nok, at deres normer og værdier var så fjernt fra det, vi stod for. Hans' far var berettiget stolt af, at hans begavede søn læste til ingeniør, endda med atomfysik som speciale, men hans mor var mere bekymret end imponeret. Jeg forstod hvorfor, da der engang, da vi holdt ferie hos dem, var noget familie på besøg - vistnok fra hendes side, og en tante udtalte, at det var nu ærgerligt at Hans Jessen skulle være degn, for der var meget godt arbejde i ham - stor og stærk som han var. Degn var i parantes bemærket enhver uddannelse der gik over folkeskolen. Og det passede sig altså ikke at vælge den vej, når man havde kræfterne til "rigtigt" arbejde.

Og hvad mig angik - ja så udtalte min svigermor mere end en gang med megen overbevisning, at det rigtgste var, når manden passede sit gode arbejde og konen gik derhjemme og tog sig af huset og børnene. Det var nu det bedste for alle parter. Og set ud fra det synspunkt talte min studentereksamen og mit universitetsstudium jo ikke rigtigt, og det mest forsonende træk ved mig blev vist nok, at jeg var ret god til at strikke.

Helt galt blev det efterhånden som vi ændrede udseende og tøjstil. Hans' lange hår og skæg fik mange kommentarer med på vejen - eller emnet blev tiet ihjel. En besøgende tante - Gud ved om det var den samme som med "deggen"- udtalte ganske bramfrit: "At Hans Jessen ikke går til frisør, det kan man forstå - det er da en besparelse - men han kunne vel godt barbære sig!"

Min påklædning blev sjældent kommenteret, men jeg var aldrig i tvivl om hvad de manglende kommentarer dækkede over. Både de lange indiske skørter og de lårkorte kjoler faldt tydeligvis min svigermor for brystet. Jeg husker en meget fin hvid lårkort kjole, - hjemmehækket- som jeg en varm sommerdag havde på til Voulund. OK den var ret kort, men egentlig havde jeg syntes at den så ret godt ud med lange brune ben under, men det blik min svigermor sendte mig, da jeg steg ud af bilen, fik afstanden mellem mine knæ og kjolekanten til at vokse til det uendelige. Og der var ligesom ikke noget at gøre. Den var det eneste tøj jeg havde med til varmt vejr, så de næste 36 timer var lige så lange som kjolen var kort.

Værst gik da da Hans' ældste niece skulle konfirmeres. Vi holdt begge meget af Rita og ville gerne være med til at fejre hende, så vi havde sat alle sejl til. Jeg var i den orangerfarvede af indisk bomuld. Hans i tomatrød sweater og blå fløjlsbukser. Og fuldskæg. Og meget hår.

Det var først da min svigermor for anden gang dukkede ud fra anretterværelset på det hotel, hvor festen blev holdt, med røde øjne og et fugtigt lommelørklæde i hånden, at det gik op for mig, at det var os, hun græd over.

Og da var der jo ligesom ikke så meget at gøre ved det.

Helt galt blev det under middagen. Jeg vidste at Ritas forældre ikke var velhavende og at det havde kostet dem meget at holde den store fest, så da vi var gået til bords, var jeg fast besluttet på at gøre mit til at festen blev en succes. Jeg var placeret noget langt nede ved bordet - ret tæt på afdelingen

for børn og unge, og da der var blevet budt velkommen og suppen var blevet budt om, gik det op for mig, at der var helt stille i det store lokale. Pinagtigt stille. Så jeg forsøgte efter bedste evne med munter snak at live tingene op nede i min ende, så den pinlige stilhed ikke skulle blive alt for påfaldende. Indtil det gik op for mig, at det ikke var meningen at der skulle snakkes mens vi spiste. Maden skulle nydes i tavshed, og snak hørte kun hjemme mellem retterne og under kaffen. Ups. Og så måtte svigermor gå lidt afsides og have gang i lommeværktøjet igen.

Jeg forstår hende godt. Især måske her på årenes afstand. Der var simpelthen for langt mellem København og ungdomsoprøret og Voulund og de grundfæstede værdier der.

Og det var sikkert af et ærligt hjerte at hun til vores bryllup betroede min mor, at det var værst at have os på besøg om sommeren, for da var det ikke til at holde os inden døre!

Jeg spoler lidt tilbage og får styr på kronologien.

Nytårsaften 65/66 forlovede Hans og jeg os. Ved en romantisk middag kun for os to. Nu havde jeg igen glat guldring på - uden at det egentlig gjorde den store forandring i vores forhold eller vores liv i almindelighed. Men i løbet af foråret besluttede vi os for blive gift.

Det var der flere grunde til. Den mest indlysende var selvfølgelig, at vi ville hinanden og var indstillede på, at vores forhold skulle være for livet. Eller hvor længe vi nu kunne se frem.

En mere praktisk grund var, at vi gerne ville have en lejlighed på kollegiet, i stedet for de to små værelser ved siden af hinanden på 3.. Og en lejlighed kunne man ikke engang begynde at ansøge om uden at være gift.

Så vi giftede os. Vi blev gift den 13 juli 1966. Dagen var nøje udvalgt efter at det skulle passe med at vi ville kunne holde kobberbryllup på min 33 års fødselsdag. Så langt nåede vi nu aldrig. Vi blev gift i Grenå kirke - den kirke hvor jeg i sin tid var blevet døbt. Og som jeg i øvrigt vist nok ikke havde sat mine ben i siden. Det var vældig praktisk at holde brylluppet i Grenå, for dels var mine forældre alligevel i Grenå i juli måned, dels var

det ulig nemmere for Hans' familie ikke at skulle helt til Sjælland. Det var også fint at Eldrups var lige i nærheden. Det var hyggeligt at have Marianne med i forberedelserne. Både hun og Morten var for længst flyttet til København, og ind på Egmont Kollegiet, men det var meget begrænset hvad vi så til hinanden til daglig. Vi var vist alle lige optaget af studier og kollegieliv.

Men tilbage til brylluppet. Jeg har nogle meget fine bryllupsbilleder. Vi så godt ud. Meget nydelige. Hans var kortklippet og nybarberet, jeg havde halvlangt hår under brudesløret. Enten havde den overdådige hårvækst ikke rigtig nået sit klimax endnu eller også var vi blevet trimmet til anledningen. Pæne var vi i hvert fald.

Hvid brud og kirkebryllup, mere mødrenes - især Hans' mors - ønske, end vores. Jeg var afgjort ikke en af de piger, der hele livet havde drømt om et prinsessebryllup. Og Hans havde helt klart helst været fri. Men det blev en god fest - med middag på Hotel Dagmar og mange taler med alle gode ønsker for fremtiden. Det blev så vist nok også sidste gang Hans og jeg bøjede os for konventionerne omkring den slags. Kort efter meldte vi os ud af folkekirken og ingen af vore børn er blevet døbt.

Bryllupsrejsen var en gave fra mine forældre og var en uge på højfjeldshotel i Tyin i Norge. Det var første gang jeg opdagede charmen ved den nordiske sommer og den fantastiske natur på et højfjeld, og jeg har elsket den lige siden.

Det var en god uge, med lange traveture og den bedste mad jeg nogensinde har indtaget. Især en sindssygt lækker bagt ostekage der smagte så man kunne høre alle fjeldlærkerne kvidre.

Bagefter holdt vi lidt ferie i Grenå. Jeg mener at kunne huske at det var et af de år hvor Kirsten Eldrup, som nu var gift og bosiddende i Monaco, var hjemme med sine to små børn. Især Marianne som var omkring 4 år imponerede os alle ved efter en ugestid i Danmark uden besvær at skifte mellem sit Monaco franske og en solid drævende Grenå dialekt.

Ungdomsoprør

Jeg læste forleden i en artikel, at der var to væsentlige grunde til at der kom et "ungdomsoprør" i det meste af den vestlige verden i 60erne. Den ene grund var, at der var så mange af os. Det var de store krigs- og efterkrigstidsårgange, der dukkede op og krævede plads og forandring. Og at det var en generation som var vokset op i relativ fred og velstand, i hvert fald i forhold til deres forældre. Og det lyder jo rigtig nok. Vi var på mange måder en privilligeret generation, som havde oplevet et samfund i økonomisk vækst, og som havde fået lov til at være unge - at være teenagere. I et samfund som ikke blot var begyndt at acceptere, men også kunne se de økonomiske potentialer i en ungdomskultur. Og i enhver generation er der vel et ønske om forandring. Om at gøre tingene anderledes og bedre end tidligere generationer. Og vi havde mulighederne for at definere os selv og forholde os kritisk til verden omkring os, fordi der hverken var en verdenskrig eller en verdensomspændende krise der tappede alle samfundets og vore kræfter.

Vi var unge og vi definerede os selv som unge. Vi havde vores egen musik. Birthe Wilke og Gustav Winkler havde været for hele familien. The Beatles og Elvis Presley og Bob Dylan var de unges musik. Og en del af tiltrækningen ved den nye musik var utvivlsomt, at den ældre generation syntes at den var rædselsfuld. Vi havde den for os selv, og kunne definere os selv ud fra den.

Og man kunne demonstrere sit tilhørsforhold til ungdommen og ungdomsoprøret ved hår og tøjstil - igen med den sidegevinst, at forældregenerationen korsede sig over den.

Jeg tror, at noget af det, der gjorde det let at tilhøre den bløde venstrefløj i ungdomsoprøret i 60erne var, at brudlinierne var så klare. Vore fjendebilleder var tydelige og veldefinerede. Idalerne ligeså. Vi var unge - og sikre på at vi havde ret.

USAs krig i Vietnam var forkert. Imperialisme var i det hele taget forkert. Krig var ikke løsningen på internationale konflikter. Racediskrimination var indlysende forkert, og apartheid styret i Sydafrika indstiftet af djævelen selv.

Religion var ifølge Marx "opium for folket", og for os der ikke kendte så meget til Marx var religion undertrykkende og begrænsede den enkeltes frihed og ret til udfoldelse. Kapitalisme og udnyttelse af det arbejdende folk var indlysende forkert, selv for mig, der næppe havde kendt 5 kropsarbejdere, inden jeg flyttede hjemmefra. Og kvindekampen, kampen for ligestilling mellem kønnene, blev en del af klassekampen. Og lige så vigtig.

Den eneste gang, der kom alvorlig uro i min vurdering af rigtigt og forkert, var efter 6 dages krigen i 1967. Det er mærkeligt så tydeligt man husker nogle ting. Jeg har en fuldstændig klar erindring om, at jeg står i mit lillebitte køkken i den lejlighed på 2. sal som er Hans' og mit første rigtige hjem, og laver mad, da jeg i radioen hører nyheden om at Israel, ved en lynaktion, har nedkæmpet tropper fra en koalition af arabiske lande og besat Vestbredden og Sinai halvøen. Og jeg ved ikke hvad jeg skal mene om det. Om det er godt eller skidt. De næste dage bringer fjernsynet og aviserne billeder af sværtbevæbnede israelske soldater og civile på flugt. Og jeg ved endnu mindre, hvad jeg skal mene.

Principielt er jeg selvfølgelig på Israels side. Det er jo de hårdt prøvede overlevende fra 2. verdenskrig, der udgør kernen af Israels befolkning. Det er mennesker som min jødiske familie i USA, der endelig har fundet deres eget land, hvor der ikke bliver diskrimineret imod dem. De må være de gode. Jeg har læst og grædt over Exodus, og i mit hoved er Israel et land befolket med venlige mennesker, som er tro mod deres religion og deres folk. Som fejrer deres sabbath og går i synagogen med små runde kalotter på hovedet, og som holder fester hvor de danser til musik, som er fuld af livsglæde og overlevelse, men altid har en undertone af lidelse og vemod. Det er Israel for mig

Og nu ser jeg billeder af sværtbevæbnede unge mænd og kvinder - nogle af dem kunne være mine venner fra Andrew Warde, hvor mange af de ældre elever snakkede om at tage et år eller to til Israel for at hjælpe med at opbygge og forsvare landet. Og jeg ser billeder af ulykkelige civile, kvinder og børn som skånselsløst er blevet fordrevet fra deres hjem. Og deres forfædres hjem. Af en nation som i denne sammenhæng optræder både aggressivt og imperialistisk. Hvad skal jeg tro. Jeg ved det ikke, finder vel aldrig helt ud af det. Men det aner mig at tingene måske ikke altid er så sort/hvide som jeg foretrækker at tro, de er.

Man kan sige at der var to hovedstrømninger i ungdomsoprøret i 60'erne:

Hippierne og de revolutionære. Men endnu var afstanden imellem dem ikke større, end at man kunne rumme dem begge. Hippierne stod for den personlige frihed. For opgør med gældende normer og moral, for retten til at skabe sin egen livsstil. Og først og fremmest troede de på fred på jorden, på at konflikter kan løses uden vold, hvis bare alle ønsker det.

Hippierne lod håret og skægget gro, klædte sig i farvestrålende tøj, gik ind for fri kærlighed, flyttede i kollektiver og stak blomster i geværløbene.

De revolutionære var mere fokuserede på forandringer på samfundsplan. En socialistisk samfundsstruktur. Kollektiv ledelse på arbejdspladserne, lige løn til mænd og kvinder. Medbestemmelse i undervisninginstitutionerne. Konkrete forandringer, men stadigvæk med troen på at forandringer kunne opnås ved ikke voldelige metoder. Ved politisk indflydelse, demonstrationer og når det gik højt, spektakulære aktioner som universitetsbesættelser og strejker.

Jeg tror at det er vigtigt at man, hvis man vil forstå, hvad det var der skete, og hvordan det var at være ung i 60erne, husker på at det var sådan verden så ud. I hvertfald det hjørne af verden som jeg befandt mig i.

For senere udviklede tingene sig anderledes. Polariseringen mellem de to strømninger blev tydeligere og begge yderfløje udartede i løbet af 70erne. Hippiekulturen blev for mange vejen til stofmisbrug, opløste familiestrukturer og fremmedgørelse fra samfundet. Den revolutionære fløj blev tiltagende fundamentalistisk, militaristisk og voldelig, med Rote Armee Fraktion og Blekingegadebanden som skræmmende eksempler.

Og tilbage blev der selvfølgelig en moderat venstrefløj, som tog afstand fra både stoffer og våben, men som beholdt nogle af ideerne og idealerne og fortsatte med at have dem som livsgrundlag.

Noget af det, der også prægede ungdomslivet i 60erne var, at vi ikke blot havde nogle klare idealer, men at vi også var overbevist om, at vi faktisk kunne ændre verden til det bedre.

At vi havde midler og metoder til at gøre en forskel. At vi kunne gøre det bedre end generationerne før os. "We were young and sure to have our way" sang Mary Hopkin på hele ungdomskulturens vegne. Vi var sikre på at det var vores ret at overtage verden og gøre den til vores. Snart. "Stol ikke på nogen over 30" var et andet af tidens slogans.

Og hvordan var det så at vi handlede på idealerne.

Ja, ud over at lade hår og skæg gro og iføre os indisk bomuld og hjemmehæklede veste, diskuterede vi. Endeløse diskussioner på kollegiet og universitetet. Mest med dem vi i forvejen var enige med.

Og så demonstrerede vi. 1. maj demonstrationerne hvor vi demonstrerede solidaritet med det arbejdende folk, i nogle tilfælde under et banner hvor der stod "Kvindekamp er klassekamp" for ligesom at slå to fluer med et smæk. Og vi sang "Rejs jer fordømte her på jorden" selv om "sultens slavehær" var var noget af en overdrivelse, og sangen i det hele taget var noget militaristisk efter min smag og idealet om fred på jord. Og vi demonstrerede foran den amerikanske ambassade mod Vietnamkrigen og der blev både råbt "Ho-Ho-Ho Chi-Min" og "USA ud af Vietnam" og gjort et ikke helt vellykket forsøg på afsyngelse af "We shall overcome".

Vi meldte os ud af folkekirken. "I besmitter hinanden på det kollegium" sagde præsten, tydelig utilfreds da Hans og jeg forelagde ham vores udmeldelse. Den skulle man nemlig overbringe personligt, måske for at han skulle have en chance for at omvende os. Det lykkedes så ikke. Derfor den sure kommentar om "besmittelse". Men faktisk havde manden jo ret. Jeg ville måske nok sige inspirere i stedet for at besmitte.

I det daglige liv prøvede vi selvfølgelig også at leve efter de idelle forstillinger. Vi arbejdede med det åbne parforhold og ligestilling mellem kønnene. Indimellem var det noget bøvl. Gamle vaner og sårede følelser er ikke ikke altid nemme at håndtere. Uanset hvor enige man er om idealerne.

Verden Udenfor

Både kollegiet og universitetet repræsenterede jo - uanset hvor mange impulser der kom udefra - temmelig lukkede systemer, så min forbindelse til "den virkelige verden" udenfor, var primært gennem de forskellige typer arbejde, jeg havde undervejs.

Og helt generelt må jeg sige, at selv om jeg holdt meget af mit arbejde, kunne det jeg oplevede i den virkelige verden, kun bestyrke mig i, at der var meget, der kunne gøres bedre.

Mit første erindring fra arbejdslivet er nu i den mere muntre ende.

Jeg var som flere gange nævnt, jævnlig vikar ved skolevæsnet i Roskilde i universitetets undervisningsfri måneder. Jeg var i den privilligerede situation at alle sygemeldingerne gik ind over min fars kontor, så han kunne, inden han begyndte at finde andre vikarer, spørge mig, om det var noget jeg ville have.

Jeg kunne godt lide at undervise, og det var godt aflønnet i forhold til det meste andet arbejde, jeg kunne få. Men indimellem syntes jeg oprigtig talt at undervisningsmetoderne var både kedelige og gammeldags og kunne trænge til at blive peppet lidt op.

På et tidspunkt havde jeg en tredie klasse i religion, ude på Hedegårdens Skole, hvor Sven, en af min far og mors gamle venner var skoleinspektør.

"Du kan bare lade dem tegne", hviskede en af de andre vikarer hjælpsomt til mig "så er de rolige". Men da jeg forelagde klassen den ide, kunne jeg godt se, at det ikke vakte den store begejstring, og det viste sig, at de arme unger havde tegnet sig igennem dagens første 3 timer hos forskellige vikarer. Så jeg foreslog i stedet at vi dramatiserede dagens emne "Moses der går over Det Røde Hav". Det var de med på. Alle borde og bænke blev flyttet ud til siderne. Den mest urolige dreng blev udnævnt til Moses, udstyret med pegepinden og sat til at gå i spidsen for de 3-4 elever der havde meldt sig som israelitter. En pige blev (trods lidt protester fra nogle af drengene) udnævnt til Farao, fik et håndklæde om hovedet og galopperede i spidsen for 3-4, ligeledes meget naturtro galopperende, ægyptere.

Resten af klassen var Det Røde Hav. Som velvilligt delte sig for Moses og hans lille flok, så de kunne nå op til kateteret, og bagefter med stor entusiasme slog sammen om de galopperende ægyptere. Og i det øjeblik kom skoleinspektøren ind. For at se hvordan det gik. Han tog et hurtigt overblik over kaosset. Fire elever sad oppe på kateteret, den ene med pegepinden i hånden. Resten af klassen lå i en stor kæmpende dyng på gulvet. "Jeg er Moses" meddelte drengen med pegepinden venligt, "og hende med håndklædet er Farao". Sven kiggede lidt på børnene og så på mig "Har du styr på det" spurgte han bare, "Ja, ja" svarede jeg, fuldstændig i overensstemmelse med sandheden. Og han trak sig diplomatisk tilbage. Hvilket jeg må sige var noget af en tillidserklæring fra hans side.

En anden og barskere side af virkeligheden blev jeg konfronteret med, når jeg fungerede som vikar i den børnehave, hvor min veninde Hanne var blevet ansat som nyuddannet pædagog.

Børnehaven lå ude på Fuglebakken, og de fleste af børnene kom fra et stort nybyggeri, hvor mange af beboerne var blevet udsaneret fra de mørkeste dele af Nørrebro. Det var arbejderfamilier, i bedste fald. Eller familier der var præget af arbejdsløshed og alkoholmisbrug. Og der var mange enlige mødre, som kæmpede en hård og, forekom det mig, ulige kamp for at holde sammen på et liv der bestod af fysisk krævende, ufaglært arbejde og for mange børn. Når vi åbnede børnehaven klokken 6.30 om morgenen stod mødre og børn i kø for at komme ind. Når vi lukkede klokken 17 var der mange børn, der først blev hentet i sidste øjeblik. Og i mange tilfælde var det de samme børn der kom tidligt og blev hentet sent.

Jeg husker specielt en mor som altid stod uden for om morgenen med 4 børn. De tre skulle afleveres i børnehaven, den fjerde skulle følges til børnehaveklassen. De tre børn vi havde var 3, 4, og 5 år, den ældste 6. Faren i familien var vist nok forduftet i forbindelse med det sidste barns fødsel.

De tre børn var søde, men især den midterste, temmelig uregerlige. De var enormt kontaktsøgende og det var tydeligt at negativ kontakt var bedre end ingen kontakt. Især var det ganske umuligt at få de to mindste til at sove til middag sammen med de andre børn på deres stuer. Selv om de tydeligvis var dødtrætte, kæmpede de en sej kamp for at holde sig vågne og lave så megen uro, at en af de voksne var nødt til at afbryde sin kaffepause og tage dem med ind i et rum ved siden af. Og så faldt de helt til ro. I den halve time hvor de kunne have en voksen helt for sig selv var de rene englebørn.

Indtil de andre børn vågnede og kampen om opmærksomhed begyndte igen.

Når moren kom og hentede dem om eftermiddagen, altid som nogle af de sidste, og med den ældste på slæb, var hun grå af træthed. Og ungerne var totalt umulige. Ville ikke tage overtøj på selv, mor skulle gøre det hele, og hvis det lykkedes moren at få et stykke tøj trukket på en af dem, trak han det straks af igen. Til sidst græd både mor og alle børnene, og personalet, som selv gerne ville hjem og var dødtrætte af det dagligt gentagne sceneri, måtte i gang og temmelig hårdhændet trække børnene i overtøjet, for at få familien ud af døren, så vi kunne få lukket af. Jeg kunne ikke lade være med at tænke på, hvordan resten af dagen gik for den den trætte mor. Hvordan hun fik lavet mad og fik børnene fodret af og lagt i seng. Og hvordan hun sikkert bagefter havde bunker af vask og husarbejde der ventede.

Og jeg måtte tænke at det måtte kunne gøres bedre. At nogen måtte tage et ansvar for at en mor, som virkelig gjorde sit bedste, men var blevet totalt ladt i stikken af alle, kunne hjælpes, inden hun og dermed hele familien kuldsejlede. Og hvor hulen var manden henne i billedet ?

Den konfrontation med det virkelige liv som gjorde mest indtryk på mig var nok den sommer hvor jeg arbejdede som vikarierende "plejerske" på et børnehjem.

Det bliver til en beretning helt for sig selv.

Børnehjemmet.

Den 3. sommer jeg boede på kollegiet fik jeg sommerferiejob på børnehjemmet "Trepilelågen", som lå nord for Tårbæk

Det var ikke svært at få arbejde der – det krævede kun en telefonopringning, og mine kvalifikationer blev der ikke spurgt meget ind til – de manglede åbenbart altid personale til ferieafløsning.

Trepilelågen var ikke et egentligt børnehjem. Det var et optagelseshjem – det vil sige et sted hvor børn blev akut anbragt, hvis forældrene blev syge eller kom i fængsel eller på anden måde var ude af stand til at tage sig af

børnene, og det var meningen, at der hurtigst muligt skulle findes en anden løsning. Jeg har senere læst mig til, at anbringelsen ikke skulle vare over 9 måneder. Den dreng der havde været på hjemmet længst, havde tilbragt 6 af sine 10 leveår der. Jeg har også senere læst mig til at hjemmet var normeret til 20 børn. Da jeg var der, var der i hvert fald nærmere 30 børn og personalenormeringen var, i hvert fald set med nutidige øjne, jammerlig.

Hjemmet blev ledet med fast hånd af Plejemor. Ud over titlen var der ikke meget moderligt over hende. Hun var uddannet sygeplejerske og gik mest ind for ro, renlighed og orden. Og en stram disciplin til at opretholde samme.

Hendes nærmeste medarbejder var Nielsen, som vist havde titel af førsteassistent. Hun var uddannet barneplejerske, men hverken Plejemor eller Nielsen tilbragte megen tid sammen med børnene. Plejemor tog sig af det administrative og Nielsen sørgede for at husførelsen kørte som den skulle.

Så al den daglige kontakt med børnene blev varetaget af uddannet personale, sikkert med megen god vilje men uden nogen pædagogisk eller psykologisk indsigt.

Og de fleste af børnene var utvivlsomt forsømte, mere eller mindre vanrøgtede og for manges vedkommende dybt traumatiserede.

Trepilelågen havde til huse i en stor villa lige op til Dyrehaven. Til huset hørte en stor parklignende have, som børnene af en eller anden grund ikke måtte opholde sig i. De måtte kun komme i den flisebelagte gård foran huset, hvor der var en stor sandkasse og plads til borde og bænke som de fleste måltider blev indtaget ved i sommerperioden.

Men da 30 børn mellem 2 og 13 år i en sandkasse er en uholdbar situation og Plejemor helst ikke ville have børn og personale til at rode indenfor, blev børnene hver formiddag delt ind i grupper og sendt afsted, hver gruppe med sin plejerske i spidsen. "I skoven og ved stranden – hele dagen" jublede Plejemor når vi havde fremmede på besøg. "I skoven og ved stranden!"

Det lød afgjort bedre end det var. For det første var det Plejemor der, stående på trappen, inddelte grupperne. Og hun sørgede omhyggeligt for,

at de to piger, der var blevet bedsteveninder, ikke kom i gruppe sammen. Og at de tre drenge, der havde leget i sandkassen lige inden afgang, blev skilt ad. "For ellers finder de bare på alt muligt".

Så tit var det en temmelig halvsur lille flok, vi drog afsted med. Det varede nu ikke så længe inden vi fandt ud af at mødes udenfor lågen og bytte børn, så de børn der gerne ville være sammen fik lov til det. Det krævede så bare at vi mødtes igen og byttede tilbage, inden Plejemor holdt mandtal ved frokosttid.

Men selv efter bytningen var det ikke altid særlig let at få tiden til at gå. Børnene var bybørn, typisk fra det indre af Nørrebro, og de anede ikke hvordan man leger i en skov. Og legetøj havde vi ikke noget af. Og med 8-10 børn i forskellig alder til en enkelt voksen, var der knap nok overskud til at sætte en leg i gang.

"I skoven og ved stranden hele dagen". Hun skulle bare selv have prøvet det, skulle hun.

Nå, stranden var nu afgjort sjovere end skoven. De fleste af børnene var glade for at grave i sandet og bade og det var lidt af en loppetjans bare at skulle ligge i sandet og skiftes til at holde øje med, at ingen løb væk eller druknede.

Vi lå ved en offentlig strand. Og da det jo var i sommerferien var der ofte stuvende fuldt. Men det var forunderligt, hvordan vores børn kunne skabe plads omkring os. Hvis vi bare fik klemt et par tæpper ned i menneskemylderet og slap ungerne løs, varede det som regel ikke længe inden folk begyndte at fortrække og der blev god plads omkring os.

Vi havde saftevand og kiks med som eftermiddagsmad, og det varede kun et par dage før strandens andre børn fandt ud af, at når vi slog to krus mod hinanden var det bare om at stille sig op i køen. Så sommetider havde vi pludselig ti – tyve børn mere til eftermiddagsmad, end vi havde haft med hjemmefra.

Joh, eftermiddagene på stranden var gode nok. Dog med et enkelt pinligt minde :

Det skete selvfølgelig at børnene skulle på toilettet, og det betød jo altså at en af de voksne måtte afbryde sin solbadning og rejse sig og følge dem

derop.

Da jeg en eftermiddag havde været afsted tre gange og barn nummer fire kom og skulle følges, forsøgte jeg at rationalisere processen ved at rejse mig og råbe ud over den godt fyldte strand "Hvis der er nogen der skal tisse, skal de komme med mig nu".

Og så var det altså at adskillige af de solbadende unge mænd i nærheden beredvilligt meldte sig!

Ups.

Børnene på Trepilelågen blev ikke dårligt behandlet. Ikke som når man læser rapporten fra det samtidige Godhavn. Men der var ikke megen forståelse for deres problemer eller plads til individuelle hensyn.

Nielsen var den der viste mest forståelse og omsorg – og hun var også den eneste der kunne gå op imod Plejemors påbud og regler.

"Jeg kan bedst lide Nielsen, for hun gør forskel" sagde en af de små piger til mig en dag. For Nielsen kunne godt finde på at holde et træt barn i hånden eller give et trøstebolsje, uden at alle skulle have, hvilket ellers var den ufravigelige regel.

Forskel, ja. Individuelle hensyn kunne man også kalde det.

Og Plejemors prioriteringer var sommetider svære at forstå. For eksempel blev to af de tre unge piger, der var på arbejde om formiddagen sat til at polere tandkrusene, mens den tredje fik opsynet med de 25-30 børn i sandkassen.

4 små piger.

De er 10, 7, 5 og 2½ år.

Og de er så søde at man ikke kan lade være med at lægge mærke til dem.

Charlotte er den ældste. Hun er spinkel og mørk. Dådyragtig. Hun kan

godt le og pjanke med de andre store piger, men der er tit noget alvorligt og tillukket over hende. Som om hun ikke rigtig stoler på nogen – i hvert fald ikke de voksne. Hun er meget sirlig med sit udseende, skifter tøj flere gange om dagen. Tåler ikke den mindste plet på kjolen eller en antydning af snavs på stømperne. Selv Plejemor som ellers går meget ind for renlighed synes at det er for meget og forklarer gang på gang Charlotte, at når hun skal bo hjemme hos sin mor er der ikke altid rene kjoler i skabet eller stabler af strømper i kommodeskuffen.

Marianne på 7 er sin søsters totale modsætning. Bortset fra at hun er lige så køn. Hun er buttet og lyskrøllet, med store blå øjne. Hun har let til gråd og let til latter og sludrer løs om alt hvad der falder hende ind – enten der er nogen der hører efter eller ej.

Den tredje søster er Heidi. Hende bliver der ikke lagt så meget mærke til som til søstrene. Hun er lille og lidt museagtig, ikke så køn som de andre, men med et sødt smil og store grå øjne der ser alting.

Og så er der Dorthé, det mindste barn på børnehjemmet. Ikke tre år endnu. Brune øjne og en lille krøllet hestehale. Solbrændt og buttet som en nøddekerne. Når jeg går med hende på stranden, håber jeg at folk tror hun er mit barn - så yndig. Hun er alles kæledægge, og har, hvilket jeg er meget stolt over, kastet sin kærlighed på mig. Når jeg kommer om morgenen står hun nede ved lågen og råber: "Laurisen. Laurisen . Skal jeg gå med dig idag?". Og når jeg går om aftenen står hun igen ved lågen og råber: "Laurisen, Laurisen – kommer 'gen i morgen?"

Søstrene er så forskellige at Plejemor lidt stram om læberne antyder at "der nok har været mere end én far inde i billedet".

Men nu er moren i hvert fald alene med de fire piger, en situation som hun tilsyneladende slet ikke magter. Hun bor i en toværelses på Nørrebro, på 3. sal uden badeværelse. Ind i mellem forsøger hun at tage børnene hjem, men det varer som regel kun et par uger før de vender tilbage til børnehjemmet igen. Sådan har det åbenbart kørt lige siden de to ældste var helt små. Frem og tilbage – aldrig nogen permanent løsning.

Men det er en mor, der holder af sine piger, ingen tvivl om det.

Når hun magter det, besøger hun dem, og uanset hvordan hun har det, sender hun postkort til dem en gang om ugen. Et kort til hver, udvalgt efter

deres alder og interesser. Kattekillinger til Dorte, prinsesser til Heidi, blomster og glimmer til Marianne og heste eller smarte piger til Charlotte.

Og der står noget forskelligt på alle kortene, igen tilpasset modtageren.

Når de får deres postkort læser Charlotte sit, og forsvinder med det, uden at vise det frem eller fortælle, hvad der står. I hvert fald ikke før længe efter.

Marianne læser sit postkort og løber derefter rundt og viser det frem og læser det højt for enhver der gider høre efter. Sommetider kommer hun til at lægge det fra sig, så hun ikke kan finde det igen og så flyder tårerne, indtil en eller anden finder det og leverer det tilbage.

Heidi udvælger sig en voksen og beder om at få sit kort læst højt. Helst så mange gange at hun kan det udenad. Så tager hun det med op i sit skab, hvor hun har en fin æske som hun gemmer alle sine skatte i, og lægger det omhyggeligt ned der.

Og lille Dorte skal have sit kort læst højt af os allesammen, og hun bærer rundt på det og kysser det indtil det er flosset i kanterne og skriften nærmest ulæselig.

Man kan vel næsten ikke forestille sig hvor hårdt det må være at være mor til sådan en flok, og så ikke at magte at være der for dem.

Eller hvad det gør ved et barn, at den kontakt man har med den vigtigste voksne sit liv, er et postkort om ugen.

Og de var endda blandt de heldige, dem der ikke var glemt.

Og en 5. lille pige

Sylvia

Sylvia er ikke noget charmerende barn. Hun er 6 år og temmelig stor af sin alder. Hun har egentlig et sødt ansigt, men hendes hoved er ligesom lidt for stort til kroppen og hun virker lidt klodset og kommer tit til at vælte eller spilde ting.

Og så er hun tit småsur og mopset og svær at komme i kontakt med. En enkelt gang har jeg taget mig tid til at snakke lidt ekstra med hende, og da er hun tøet op og har både kunnet smile og fortælle lidt hjemmefra. Mest om sin far. Men min yndling blandt børnene bliver hun aldrig. Eller nogen andens.

Sylvia har det meste af sit korte liv boet sammen med sin mor, som nok altid har været psykisk ustabil, og som for et halvt års tid siden blev hasteindlagt på psykiatrisk hospital, hvor hun stadig befinder sig, åbenbart uden udsigt til bedring. Sylvias far sejler i udenrigsfart og har kun opholdt sig i hjemmet i kortere perioder af gangen og han har, efter hvad Plejemor temmelig indiskret indvier os alle i, også et alkoholproblem. Men det er ham Sylvia snakker om, når hun fortæller om tiden før børnehjemmet. Og det hun siger mest er: "Min far kommer og besøger mig når han kommer hjem". Og det siger hun så tit, at vi efterhånden har svært ved at tro på det.

Men en dag ringer Sylvias far virkelig, og siger at han vil komme den følgende søndag og hente Sylvia og tage hende med på Bakken, hvor de skal tilbringe hele dagen og spise frokost.

De næste dage stråler Sylvia som en lille sol og det ville være virkelig dejligt at opleve, hvis hun ikke også drev os til vanvid ved ca 2 gange i timen at spørge om, hvor længe der er til søndag.

Søndag oprinder og Sylvia får lov til at vælge en af de fineste kjoler fra det fælles tøjdepot – en af dem, der ellers kun må bruges hvis man skal hjem og deltage i en familiefest.

Nielsen sætter hendes hår i en fransk fletning, og hun ser virkelig sød ud, da hun klokken halv ni sætter sig på bænken ude foran indgangsdøren. Hendes far skal først komme klokken ni, men ingen magt på jorden kan få Sylvia til at opholde sig andre steder end på den bänk, hvorfra hun kan se indgangsporten.

Klokken ti spørger en af de unge piger, om hun vil have noget at spise eller drikke, men svaret er nej. Hun skal jo spise frokost med sin far.

Klokken halv elleve forsøger Nielsen at ringe til faren, men der bliver ikke svaret

Mens vi andre spiser frokost sidder Sylvia stadig på bænken. Hun vil ikke

spise, ikke drikke, ikke snakke. Hun venter.

Vi går til stranden med børnene om eftermiddagen, og da vi kommer hjem, sidder hun der stadigvæk.

Nielsen hvisker til os, at hun har fået hende til at spise og drikke lidt og gå på toilettet, men ellers har hun ikke røkket sig fra bænken.

Klokken fem om eftermiddagen, da børnene skal ind til aftensmaden tager Nielsen Sylvia ved hånden og siger: "Kom Sylvia nu går vi ind, skal vi se om der er et bolsje i bolsjedåsen?"

Og denne gang følger Sylvia med. Lidt efter kalder Nielsen på mig og siger at jeg skal følge Sylvia med ovenpå og skifte den fine kjole ud med noget mere dagligdags. Jeg tager Sylvia ved hånden og begynder at gå op ad trappen. Jeg vil så gerne trøste hende. Men jeg aner ikke hvad jeg skal sige – ud over at hendes far er verdens største idiot, og at jeg gerne vil give ham nogle bank. Men det er måske ikke det bedste at sige til en 6årig.

Men så siger Sylvia : "Jeg fik et bolsje, jeg fik selv lov til at vælge, så jeg valgte et rødt. Det lå ellers helt nede i bunden, men Nielsen sagde at jeg godt måtte rode efter det. Det var det allersidste røde. Er jeg ikke heldig?"

"Joh, siger jeg", "joh, du er sørme en heldig pige".

En sen aften hvor jeg havde nattevagt, kom en politibil kørende ind til børnehjemmet med to små drenge på 3 og 6 år. Forældrene var begge blevet taget af politiet og sat i arresten og børnene skulle så være hos os på ubestemt tid.

De var snavsede, langhårede, snotnæsedede og forskræmte. Og de gik begge med ble.

Og Plejemors modtagelse var ikke nådig – ikke hverken "godddag" eller "velkommen" eller "hvad hedder I" – men "Hvor ser de ud, se på det hår, de har sikkert lus. Nielsen, det første du gør i morgen er at få dem klippet"

Og så var det igen Nielsen der reddede situationen ved at tage en dreng ved hver hånd og sige : "Kom så går vi ned og finder en tandbørste til jer. I

kan selv få lov til at vælge farven"

En tandbørste. Når man lige er blevet vækket, og har set sin mor og far blive kørt væk af politiet og selv er havnet på et fuldstændig fremmed sted. Hvis vi så endda havde haft en bamse til dem.

Men klippet blev de og renlige blev de også. Plejemor fortalte med en del forargelse i stemmen at moren ikke havde gidet at pottetræne dem. Hun havde syntes at det var lettere blot at lade dem beholde bleen. Måske forståeligt når man bor på 3 sal med das i gården, og i øvrigt er dybt alkoholiseret. Og gift med en lige så alkoholiseret mand.

Den lille faldt egentlig hurtigt til, han var tydeligvis mest tryk, når han var i nærheden af sin storebror, men han ville gerne både holde i hånden og være med til at lege, når han blev inviteret til det. Den store – som altså kun var 6 år – var tillukket og svær at komme i kontakt med. Så vi lod ham i det store og hele være i fred.

En morgen da jeg havde opsyn med sandkassen – mens de to andre unge piger polerede tandkrus – sad begge brødre og legede med nogle træklodser i sandet. Og pludselig så jeg den store – ganske uprovokeret - tage en træklods på størrelse med en mursten og gå hen bagved sin bror og hæve den over hans hoved. Jeg nåede lige at tænke "Det gør han ikke!" og så gjorde han det. Hamrede klodsen ned i lillebroderens baghoved så blodet flød.

Den lille kom på skadestuen. Den store fik en alvorlig omgang skældud og stuearrest på sovesalen resten af dagen. Jeg var selvfølgelig ulykkelig over at jeg ikke havde grebet ind, men Plejemor trøstede mig med at "det er aldrig til at vide hvad de kan finde på". Og så blev der ikke talt mere om det.

Men allerede dengang og endnu mere bagefter har jeg tænkt på hvor megen vrede, frustration og ulykkelighed der lå bag det slag. Som der aldrig blev taget hånd om.

Jeg havde egentlig troet at episoden ville indbringe mig en fyreseddel, men det skete altså ikke.

Endnu værre var det, at jeg en dag kom til at slå et barn. Jeg var som sædvanlig ude at gå tur i Dyrehaven med en flok børn, da jeg opdagede at

der foran os gik en gartner og strøede noget giftigt udseende stads ud på jorden. Antagelig kunstgødning – men hvad vidste jeg.

Jeg samlede børnene omkring mig og sagde så strengt jeg kunne, at de ikke måtte røre ved de blågrønne kugler og under ingen omstændigheder putte dem i munden. I det samme opdagede jeg at Linda på tre år, stod med hele munden fuld, mens blågrønt spyt sivede ud af mundvigene på hende. Jeg gik nærmest i panik og råbte at hun skulle lukke munden op og spytte det ud. Øjeblikkelig. Men jo mere jeg råbte, jo mere klemte hun munden i. Og til sidst blev jeg så hysterisk at jeg tog hende i armen og gav hende et smæk i numsen. Hun åbnede munden i et hyl, jeg stak en finger ind og fik skrabet stadset ud, og gik så i gang med at trøste barnet og undskyldte og forklare hvorfor jeg havde slået hende. Linda lod sig hurtigt trøste, og på resten af turen slap hun ikke min hånd.

Da vi kom hjem gik jeg straks til Plejemor, og fortalte at jeg havde slået Linda, og selvfølgelig også hvorfor. Jeg troede oprigtig talt at jeg stod til en alvorlig reprimande og måske en fyring, men Plejemor viftede det blot af: "Det skal De ikke tage Dem af – de kan jo finde på alt muligt".

Så meget for beskyttelse af børnenes rettigheder.

I øvrigt var jeg tæt på at blive fyret – men det var af ganske andre grunde.

En dag kom Plejemor lettere eksalteret og fortalte at børnehjemmet ville få besøg af nogle hollændere, som var interesserede i at se hvordan et dansk børnehjem blev drevet.

Så de næste dage stod i "de fine gæsters" tegn. Der blev pudset og poleret så tandkrusene skinnede og der ikke lå et vissent blad i indkørslen. Vi havde fået at vide at gæsterne ville komme om eftermiddagen, snakke lidt med børnene og blive vist rundt og spise aftensmad med Plejemor og nogle af de fastansatte. Så der skulle planlægges menu og Plejemor fik røde pletter på halsen da hun skulle beslutte om der skulle severes rød- eller hvidvin til maden.

Da dagen oprandt var hele børnehjemmet oppe at køre fra morgenstunden. Børnene havde fået at vide at de skulle have fint tøj på om eftermiddagen og kunne selvfølgelig ikke vente. Sengene skulle redes med militærisk præcision og ve det barn der satte sig på en seng eller flyttede på en stol på sovesalene. Efter frokost klædte vi børnene om, og nu var der også total

forbud mod enhver aktivitet der kunne give pletter på tøjet eller uglet hår. "Hvornår kommer de fine gæster?" blev der spurgt ca en gang i minuttet. Og svaret var hver gang: "Lige om lidt".

Eftermiddagen gik – bordet stod dækket i spisesalen, men hollænderne var stadig ikke dukket op. Klokken fem spiste børnene deres aftensmad ude i gården, nærmest bundet ind i servietter for ikke at spille på tøjet.

Efterhånden var vi alle ved at være temmelig utålmodige. De mindste var trætte og de store rastløse og personalet på hysteriets rand.

Klokken var henad syv, da en bus endelig kørte op ad indkørslen og stoppede foran hovedindgangen. Plejemor stod forrest med sit stivede forklæde og sit mest imødekommende smil da der ud af bussen væltede – en flok spejdere. En flok gabende og forsovede 13-14 årige under anførelse af et par trætte ledere.

Plejemors smil stivnede. Vi andre måbede, og lille Linda opsummerede hele situationen ved som den lille dreng i "Kejserens nye klæder" at spørge "Hvor er de fine gæster henne?"

Det udløste nogle højst upassende fniseanfald i personale gruppen, og Plejemor, som absolut ikke så ud til at kunne se noget morsomt i situationen, fik sendt bud om at vinen straks skulle fjernes fra bordene og erstattes med sodavand. Og så fik vi i øvrigt besked på at tage børnene med ovenpå og begynde at lægge dem i seng.

Jeg begyndte at gøre de to mindste Dorthe og Linda klar til nat. De var overtrætte og forvirrede og ville ikke i seng. Til sidst fik jeg dem puttet i hver sin seng – højt hylende.

For at få dem til at falde til ro satte jeg mig imellem dem og tog en i hver hånd, mens jeg småsnakkede og sang lidt for dem. Efter et par minutter holdt de op med at græde og lå lige så stille tæt ved at falde i søvn.

Og så var det at Plejemor kom fygende ind, sikkert tilkaldt af larmen, og beordrede mig udenfor, hvor hun i klare vendinger fortalte mig, at jeg ikke under nogen omstændigheder skulle vænne børnene til at blive sunget i søvn, blot fordi de hylede. Og da jeg prøvede at indvende, at de var overtrætte og at det kun ville tage et øjeblik, før de sov, fik jeg at vide at jeg godt kunne pakke min taske, hvis jeg ikke havde tænkt mig at følge

reglerne. Sådan.

Jeg blev der tiden ud. Til min sommerferie var forbi og jeg igen skulle starte på universitetet.

Det var svært at sige farvel til børnene, de små forstod tydeligvis ikke at det var et farvel for altid – for da jeg stod op på min cykel uden for gitterlågen, var det sidste jeg hørte, Dorthe og Linda der råbte: "Laurisen, Laurisen, kommer 'gen i morgen?"

Jeg tudede hele vejen hjem, og aflagde to løfter til mig selv.

Det ene var at når jeg fik børn så skulle de aldrig aldrig komme på et børnehjem. Det andet var at jeg ville bruge mit liv og min uddannelse på at hjælpe børn, der havde det svært.

Det første løfte holdt jeg. Det andet vel også, selv om det med tiden mest blev voksne jeg kom til at arbejde med. Måske ud fra en erkendelse af, at de fleste af dem, der havde brug for min hjælp, også var udsatte og forsømte børn, der blot var blevet ældre.

Tilbage til kollegielivet.

Da Hans og jeg var blevet gift havde vi så mulighed for at få en lejlighed på kollegiet. Vi vidste at en af lejlighederne på 2. sal snart ville blive ledig, men efter de temmelig indviklede regler som fordelingen af værelser og lejligheder gik efter, måtte vi først flytte ind i en lejlighed i annekset, for at være sikre på at stå først på listen, når den på 2. blev ledig. Lejligheden i annekset bestod egentlig kun af to sammenhængende værelser og var temmelig mørk og fugtig. Det kan godt være at Bindesbøll, der havde tegnet annekset, var en genial arkitekt 120 år tidligere, men den store komfort var der altså ikke tale om.

Men efter nogle måneder kunne vi flytte ind på 2.sal, i det, der blev vores første rigtige hjem sammen. Som vi indrettede med delvis nye møbler, og hvor vi havde vores eget meget lille og utvivlsomt både ulovlige og brandfarlige køkken. Men det var det, der gjorde, at det var en rigtig lejlighed, selv om den egentlig også kun bestod af to sammenhængende værelser, det ene mod vejen det andet mod vandet, begge med fransk altan. En af de ting vi købte til lejligheden var en stor dobbelt skibsbriks, som vi

fik specialbygget i en eksklusiv forretning i Charlottenlund. Den kostede en bondegård, og jeg aner ikke hvordan vi egentlig fik finansieret den.

Men briksen fulgte mig trofast i de næste 15 år, indtil den endelig, efter at være skilt ad og samlet 6 gange, opgav ævret ved den 7. flytning. Den havde faktisk aldrig været bygget til at kunne skilles ad.

For nu at gøre det med lejlighederne færdig, så flyttede vi efter et årstid igen, denne gang ind i en af de to mest attraktive boliger på kollegiet. En lejlighed der også lå på 2. sal, og som bestod af et stort værelse, hvor der igen var indrettet et lille køkken og et mindre værelse, der lå ud mod vandet og havde vinduer på tre sider og udgang til en meget stor altan med en storslået udsigt over Øresund. Bortset fra den åbenlyse mangel på faciliteter - køkkenet var kun en almindelig håndvask og to endeløst langsomme kogeplader, og toilettet var stadig det fælles på bagtrappen, var det et fantastisk sted at bo. Jeg fik ikke så god en udsigt, før jeg i 1994 flyttede ud på kanten af Århusbugten.

Når jeg tænker efter nåede jeg i de 6 år jeg boede på kollegiet at bo 5 forskellige steder, på to værelser og i tre lejligheder. Men jeg oplevede det aldrig som rodet eller ustabil. Kollegiet var rammen om det hele, og det gav tilstrækkelig med stabilitet.

Universitetet

Kollegiet og de menneske jeg mødte der - inklusive min ægteemand - var selvfølgelig en meget stor og vigtig del af mit liv i årene fra 1964 til 1970.

Men der er en anden stor og vigtig del af mit liv, som jeg indtil nu omhyggeligt har kantet mig udenom, nemlig universitet og de ting der foregik der. Og der bliver jeg nok igen nødt til at skille tingene ad i to hovedspor - det faglige, det jeg beskæftigede mig med og tilegnede mig i løbet af de 6 år på universitetet, og det fagpolitiske, det der førte til studenteroprøret i 1968. Men selvfølgelig hænger de to ting sammen. For selv om studenteroprøret tog afsæt i en bevægelse, der var i gang flere steder i Europa, så havde det naturligvis også meget at gøre med hvad der blev undervist i på universitetet og hvordan undervisningen foregik. Man kan vist ganske roligt sige at jeg som ganske almindelig menig studerende oplevede det "professorvælde", som vi senere skulle gøre oprør imod, i form af arrogante, uengagerede undervisere og mangelfuld og ofte dårligt tilrettelagt undervisning. Jeg oplevede også det modsatte, dygtige engagerede undervisere, men det var altså et lotteri med lidt for mange nitter.

Jeg havde glædet mig helt vildt til at starte på universitetet. Jeg har altid været en hund efter historie og traditioner, og at skulle færdes i de smukke gamle bygninger og træde i mange lærde mænds - og ikke helt så mange lærde kvinders - fodspor, forkom mig at være nærmest ærefrygtindgydende. Og jeg syntes at det måtte være et utroligt privilegium at blive undervist af nogle af landets klogeste hoveder, og kun skulle beskæftige sig med ting der virkelig var interessante.

OK. Virkeligheden viste sig utrolig hurtigt at være noget andeledes. Mere nuanceret kunne man måske sige.

Jeg kom til at holde af universitetet og universitetsmiljøet og jeg blev optaget af mit studium og bekræftet i at det var den rigtige vej, jeg havde valgt. Men det var altså indimellem mere på trods af, end på grund af, den undervisning vi modtog.

Noget om universitetsundervisning

For det første var vi alt alt for mange. Det år jeg startede var vi over 400 på et studium, der få år før havde taget under 100 ind, og det var som om ingen rigtig havde taget konsekvensen af mangfoldiggørelsen. Eller joh - konsekvensen var, at vi ved den første forelæsning fik at vide at 85 procent af os ville falde fra - de første 50 procent før eller ved forprøven. Det var jo vældig opmuntrende. Og antagelig for at sætte skub i udskillelsen, havde man lagt to af de vanskeligste og mindst "psykologiske" fag før forprøven: Statistik og neurofysiologi. Og begge fag skulle selvfølgelig bestås, inden man kunne gå op til forprøven. Så hvis nogen troede at de kun skulle beskæftige sig med deres eget og andres interessante sjæleliv på psykologistudiet, blev de hurtigt klogere.

Samtidig med at vi startede på psykologistudiet skulle vi i løbet af det første år, som alle universitetsstuderende, læse op til og bestå Filosofikum. Hvad pensum mere præcist bestod af afhang så vidt jeg kunne se fuldstændig af hvilken underviser man havde fået tildelt. Jeg gik hos Stybe, som vist var docent på det tidspunkt og han underviste ud fra sin relativt nyudgivne "Idehistorie", og det var sådan set interessant nok, selv om også det virkede lidt løsrevet fra det, jeg egentlig var kommet for at blive klogere på, på universitetet.

Det vigtigste fag på forprøven var "almen psykologi" eller "eksperimentel psykologi", som skulle fungere som introduktion til faget og basis for alle de forskellige områder, som vi i løbet af studiet skulle introduceres til. Lad mig sige med det samme, at jeg aldrig rigtig syntes at det kom til at fungere. Det var som om de enkelte fag var for snævre, de stod og blafrede som forblæste træer på en mark, uden at der nogensinde kom en naturlig sammenhæng imellem dem.

Det var de to professorer Tranekær Rasmussen og Frans From, der varetog undervisningen i almen psykologi. De var begge disciple af den navnkundige Edgar Rubin - ham med figur/grund billedet hvor man ser enten en vase eller to profiler. Begge professorer omtalte Rubin som "min nære ven og forgænger". Man kunne godt få det indtryk at der var en knivskarp, aldrig afgjort, konkurrence om, hvem af de to herrer der var den "rigtige" efterfølger.

Rubin havde været mere filosof end psykolog - selv om han blev kaldt

"Danmarks første psykolog", og havde i øvrigt, hvis man skal tro på myterne om ham, udmærket sig ved at være den sidste danske videnskabsmand, der skrev sine væsentligste værker på latin! Heldigvis for de senere studerende eksisterede hans essays også på dansk. Men oprigtigt talt, selv på mit modersmål fandt jeg dem temmelig gammeldags og opstyltede.

Rubin havde grundlagt "Københavnerskolen", som byggede på en eksistentiel og fænomenologisk tilgang til psykologien, og som i øvrigt udmærkede sig ved at være påfaldende lukket i forhold til hvad der i øvrigt foregik i det psykologiske landskab ude i verden. Hverken psykoanalysen med Freud, Erikson og Jung eller de russiske hjerne- og sprogforskere Vigotsky og Luria, fik lov til at sætte deres aftryk på undervisningen før senere, primært i forbindelse med udviklingspsykologien.

Alt i alt var det måske meget godt. Jeg er aldrig blevet nogen stor tilhænger af Freud og psykoanalysen. Ikke at jeg vil underkende Freuds banebrydende og visionære arbejde, men hele retningen har altid forekommet mig sekterisk og indimellem direkte fundamentalistisk. Ikke noget jeg vil gå ind i nu. Men det gode var altså for mig at jeg ikke fra begyndelsen blev forført til at se psykoanalysen som svaret på alt, en holdning som ikke var usædvanligt på andre uddannelsessteder på det tidspunkt.

Jeg kunne egentlig godt lide Københavnerskolens grundliggende teorier. Jeg syntes at de var indlysende fornuftige og gav mening.

Jeg syntes især at Frans Froms lille bog "Om oplevelsen af andres adfærd" var en øjenåbner. Selvfølgelig måtte det være sådan. At vi oplever andre mennesker og verden omkring os ud fra vore egne forudsætninger. At tingene ikke kun eksisterer i en virkelighed uden for os, men skabes og farves ud fra vores individuelle måde at opleve dem på.

Da jeg mange år senere blev introduceret til Aaron Beck og hans "Kognitive modeller" og "Kognitive terapi", kunne jeg umiddelbart genkende meget af det, jeg havde taget til mig af Københavnerskolens fænomenologiske og eksistentielle teorier. Og som jeg egentlig altid havde haft med i bagagen. Og videreudvikling af den kognitive model blev helt klart mit bedste og mest tilfredsstillende terapeutiske redskab.

Og hermed er så også det pæneste sagt om undervisningen i "almen

psykologi".

Begge de to professorer forekom mig overlegne, arrogante og totalt uinteresserede i at gå i dialog med de studerende. Undervisningsformen var docerende, og der var absolut ingen plads til spørgsmål - for slet ikke at tale om kritik. Det blev simpelthen fejlet af som irrelevant spild af tid, og udtryk for, at man ikke havde sat sig ordentligt ind i stoffet. Et alvorligt kritikpunkt, som flere gange var søgt fremført at de studerende var, at Københavnerskolen var 100 procent individorienteret og ikke gav plads for teorier om individet i forhold til det omgivende miljø. En alvorlig svaghed i en tid hvor mange grundlæggende elementer i samfundsstrukturen var til debat. Men ethvert forsøg på at inddrage samfundsmæssige faktorer blev afvist med henvisning til at det hørte hjemme under socialpsykologi.

Og det gjorde ikke tingene bedre at undervisningen hurtigt blev kedelig, fordi begge de to herrer holdt sig snævert til de få bøger, de havde skrevet, 8-10 år forinden. Og havde man læst dem, var der ligesom ikke ret meget mere at hente. Man kunne få den kætterske tanke, at de havde haft en god ide i midten af 50'erne og så egentlig ikke var kommet så forfærdelig meget videre. Jeg har senere læst at "Københavnerskolen" af nogle professorer i Tyskland blev kaldt "Den hemmelige skole" fordi professorerne i så høj grad lukkede sig om sig selv og publicerede så lidt, at ingen rigtig vidste hvad de gik og arbejdede med. Måske arbejdede de i virkeligheden ikke så frygtelig meget. I hvert fald var begge professorer ofte fraværende, uden nærmere forklaring endsige tilbud om erstatningsforelæsninger. Og nogen nyere forskning hørte vi ikke noget til.

Jeg kan huske at jeg især fandt det utrolig arrogant, at vi gang på gang kunne komme til Frans Froms forelæsninger, blot for at blive mødt med en seddel på døren om at professoren ikke var til stede. Da det på et tidspunkt havde gentaget sig over nogle uger, gik en eller anden til studiekontoret, som kunne fortælle os, at professoren var sejlet til Sydamerika i et ikke nærmere oplyst ærinde. Det havde den gode mand åbenbart ikke fundet det nødvendigt at oplyse os om.

Men det var ikke bare underviserne, der lod meget tilbage at ønske. Faciliteterne var på nogle punkter virkelig håbløse.

Psykologisk Laboratorium lå i Studiegården, og det var egentlig et hyggeligt sted med egen lille kantine og den lukkede gård, hvor man

kunne trække frisk luft og sidde og snakke mellem forelæsningerne. Desuden lå det på etagen lige over juristerne, hvilket gav anledning til hyggelige samtaler og en del småflirt - der var en massiv overvægt af mænd på jurastudiet, så de mere talrige "psykologpiger" var i ganske høj kurs.

Men lokalerne var for få og for små, og en hel del af undervisningen måtte forlægges til hovedbygningen eller Bispeannekset. Og det gav altså indimellem nogle uventede praktiske problemer. Som nu for eksempel neurofysiologi, der viste sig ikke blot at være et af de vanskeligste fag vi stødte på, men også et fag med en del indbyggede vanskeligheder.

Den første vanskelighed var, at den underviser, vi skulle have haft, åbenbart i sidste øjeblik og uden forvarsel havde besluttet sig for at tage på forskningsophold i USA, og derfor blev erstattet af en meget ung mand, som sikkert var både dygtig og kompetent, men som indimellem virkede som om han var lige så træt af de dårlige studieforhold som vi andre var. For eksempel var der det med lærebøgerne. Vi skulle læse Krogh og Brandt Rehbergs: "Fysiologi for Gymnasiet" som grundbog. Men det var selvfølgelig kun en meget lille del af pensum. Resten blev dækket af en tommetyk amerikansk moppedreng af en fysiologibog, som, forklarede vores lærer os, var alt for omfattende. Den var faktisk beregnet for medicinere med speciale i neurofysiologi. Så vi skulle kun læse dele af den. Hvilke dele lod sig til gengæld vanskeligt udspecificere, så den bedste anvisning han kunne give os var at tage noter fra tavlen - hvilket altså også indebar, at man skulle komme til alle forelæsningerne - og så ud fra noterne finde de relevante afsnit i moppedrengen.

Det skulle vel nok kunne lade sig gøre. Underviseren kom til hver forelæsning med adskillige sider noter, som han omhyggeligt skrev op på tavlen. Der var bare det problem at tavlen, som var af den type som man trak ned fra loftet til øjenhøjde ved hjælp af en lang stang med en krog på, mest bestod af et stort hul. Hele den midterste del var blevet slidt ned af mange års skrivning og aftørring, så der kun var en stor hvid plet uden tavlelak, med en smal bræmme af sort hele vejen rundt. Og det var altså på denne kant at de livsvigtige noter kom til at stå. Og da der var så beskeden plads vænnede underviseren sig til at skrive med meget lille skrift. Hvilket absolut ikke hjalp på overblikket.

Jeg opgav at finde rundt i både forelæserens og mine egne uforståelige noter og forsøgte at læse mig til så meget, som jeg kunne begribe af

lærebogen. Det var ikke særlig meget.

Så da eksamen nærmede sig var situationen så tilspidset at jeg, da jeg pligtskyldigst troppede op til en spørgetime, måtte erkende, at jeg ikke engang kunne forstå de spørgsmål som mine medstuderende stillede. Det var ikke godt. Og vistnok for første gang i mit liv måtte jeg tænke strategisk omkring en eksamen i stedet for bare at lære stoffet.

Neurofysiologien var til eksamen slået sammen med genetik. Genetik var et af de fag jeg virkelig godt kunne lide, primært fordi vi havde en dygtig og engageret underviser, som forstod at krydre sin undervisning med anekdoter og eksempler, så de Mendelske arvelove blev interessante og spændende at udforske. Så det havde jeg styr på.

Eksamen var skriftlig og bestod af et par spørgsmål i genetik, som skulle besvares i essay stil og en lang række multiple choice spørgsmål til neurofysiologien.

Strategien blev så: Genetikken var let nok, så der ville jeg nok kunne besvare spørgsmålene tilfredsstillende. Og Krogh og Brandt Rehberg havde jeg også styr på, så de spørgsmål, der faldt inden for den, var også i hus. Og hvis jeg så læste godt op på de mest forståelige dele af lærebogen ville jeg nok også kunne klare de fleste spørgsmål der. Så var nok et sted mellem halvdelen og to trediedele af prøven hjemme. Tilbage var så den del som jeg ikke fattede ret mange bønner af - men da det jo altså var en multiple choice test med 4 valgmuligheder, havde jeg rent statistisk 25% chance på hvert spørgsmål. Så alt i alt skulle det kunne give en realistisk mulighed for at bestå.

Og ved en kombination af denne veltilrettelagte strategi og en passende portion held, bestod jeg - endda med en pæn karakter, men stadig uden at have fattet så forfærdelig meget af neurofysiologien. Hvilket i øvrigt ikke gjorde så frygtelig meget, for da jeg mange år senere for alvor begyndte at sætte mig ind i hjernens funktion og de neurale netværk, var det meste af den viden, jeg kunne have anammet på universitetet, i mellem tiden blevet temmelig forældet.

Statistik var et andet fag med indbyggede forhindringer. For det første foregik undervisningen i Bispeannekset, i en stor smuk sal, der vistnok havde været en eksklusiv restaurant, men som sin skønhed til trods, var aldeles uegnet til undervisningsbrug. Den eneste undervisningsfacilitet var

en vippetavle af den slags, der kan vippes rundt, når den ene side er skrevet fuld, som var stillet op i den ene ende af lokalet. Foran den var så stillet stole op i rækker på det flade gulv, så det højst var de tre første rækker, der kunne se noget som helst af det, der blev skrevet på tavlen. Dertil kom at akustikken i det to etager høje rum var så elendig, at man heller ikke havde en chance for at høre hvad underviseren sagde, hvis man var mere end nogle få meter væk.

Og underviseren. Ja det var altså Gustav Leunbach. Der gik det rygte, at professor Leunbach havde den højste IQ som var målt på nogen nulevende dansker, og det skal nok have sin rigtighed. Men ingen havde åbenbart målt hans evner som formidler og pædagog, for der var han - skal vi sige noget mere beskedent udstyret. Leunbach virkede som et elskeligt væsen. Nærmest lidt genert, med høj skaldepande og et par meget store hornbriller. Når han underviste stod han altid og fumlede med kridtet, og da han samtidig havde for vane skiftevis at skubbe sine briller højere op på næsen og pille ved sine lommer, som om han ledte efter noget, var han ved forelæsnings afslutning nærmest smurt ind i kridt fra top til tå.

Det meste af tiden stod han med ryggen til de studerende, som om han havde lidt svært ved at have øjenkontakt, og han havde en tendens til at tale meget lavmælt og mumlende, nærmest som om han talte til sig selv. Og så skrev han med sin lille gnidrede håndskrift på tavlen i et forrygende tempo, og når den var fuld vippede han den elegant rundt, så alt det skrevne forsvandt, og fortsatte på næste side. Selv når jeg - hvilket ikke skete alt for tit - havde fået en plads på en af de første rækker, hvor man faktisk kunne se hvad der foregik, havde jeg ikke en jordisk chance for at følge med i hvad professoren foretog sig, og helt galt gik det når han med et lille genert smil over skulderen sagde: "Nå, det var et lille sidespring" og jeg fortvivlet kiggede ned i mine noter og prøvede at gennemskue, hvornår sidespringet var begyndt.

Det varede ikke så længe før jeg stort set opgav forelæsningerne og kun sporadisk forsøgte at løse de frivillige hjemmeopgaver.

Så da eksamen nærmede sig og man altså skulle bestå den for at bestå forprøven, var der kun en ting at gøre. Jeg meldte mig til et intensivt kursus i statistik, som gik over fire gange og som skulle give viden og træning nok til at man kunne bestå eksamen. Godt nok. Indtil jeg opdagede at de to sidste gange lå efter min eksamen. Jeg havde, da der var mulighed for at vælge, valgt at gå til eksamen tidligt, da det ville give mig en god

lang sommerferie, og mulighed for at tage nogle vikariater i Roskilde. Men jeg havde altså ikke lige fået det koordineret med statistik kurset. Så den vej var ikke rigtig farbar. Så var der kun en ting at gøre - at købe en kompendium med medfølgende eksamensopgaver og gå i gang på egen hånd. Kompendiet var meget enkelt: når du ved sådan og sådan, og skal finde ud af sådan og sådan, gør du sådan og sådan. Ikke noget pjat med at forstå hvorfor.

Så jeg øvede mig. Og for at gøre processen mere realistisk låste Hans mig inde på værelset med et sæt eksamensopgaver, en Toms guldbarre og en banan, i de fire timer som eksamen ville vare. Og gennemså så kritisk mine resultater. Og så øvede jeg mig lidt mere og gik til eksamen og bestod. Ikke helt ufortjent, men stik mod de fleste odds.

Neuropsykologi og statistik virkede sikkert meget effektivt som en slags stopeksaminer - for at få skilt nogle får fra nogle bukke i en fart.

Men ud over introduktionen til "Københavnerskolen" var den vigtigste "psykologiske" disciplin på forprøven "elementær psykologi", et mærkeligt rodet fag som beskæftigede sig med alle mulige psykologiske fænomener, uden at det altid var til at se den store sammenhæng. En af grundbøgerne til faget var en rigt illustreret, meget amerikansk sag, som egentlig var spændende læsning - men som mindede lidt for meget om "Readers Digest" efter min smag. Den beskæftigede sig med alt fra, hvordan man danner efterbillede på nethinden og til, hvordan en sekt, der tror på jordens undergang reagerer, når verden alligevel ikke går under på den fastsatte dato. Underholdende nok og i hvert fald at foretrække for neurofysiologien. Ind i studieplanen var også lagt en bog på fransk - hvilket for de fleste var noget af en sproglig udfordring. Professorerne påstod at den var meget nødvendig for forståelsen af studiet, men jeg kom nu til at opfatte det som ren chikane, da jeg fik fingre i en forkortet oversættelse - købt illegalt for 30 kr. - som afslørede at den absolut ikke bidrog med noget nyt i forhold de andre bøger på læseplanen.

Men det værste ved disciplinen "elementær psykologi" var, at vi selv skulle foretage såkaldte laboratorieforsøg på os selv og hinanden. De forsøg vi kunne lave måtte i sagens natur være temmelig enkle og dermed, turde man måske sige, temmelig overflødige. Og jeg nævner i flæng: Æstetisk linedeling, hvor vi gerne skulle genopfinde "det gyldne snit", højre eller venstresidig øjendominans, forsøg med galvanisk skinrefleks, farvepræferencekonstans. Og mange andre af tilsvarende kaliber.

Jeg ved ikke om vi under de rigtige omstændigheder kunne være blevet væsentligt bedre psykologer af at lave laboratorieforsøgene og efterfølgende skrive alenlange rapporter om dem - men i hvert fald var de optimale omstændigheder ikke til stede.

Laboratorieforsøgene var henlagt til Fredericiagade, hvor universitetet havde erhvervet en absolut saneringsmoden lejlighed til formålet. Lejligheden bestod af tre værelser og i hvert værelse kunne der så sidde to studerende og lave forsøg. Problemet var bare at lejligheden blev opvarmet ved hjælp af en kakkellovn i det største værelse, og da vi var nødt til at holde alle døre lukkede for ikke at forstyrre hinanden, blev det ene værelse ulidelig varmt, mens de to andre var iskolde. Hvilket for eksempel ikke var særlig smart når man skulle måle galvanisk skinrefleks ved forskellige stimuli. Den galvaniske skinrefleks måler kort fortalt elektrisk ledningsevne f. eks. på armen ved forskellige fysiske og psykiske påvirkninger, og er for eksempel blevet brugt i løgnedetektorer - man sveder lidt mere når man lyver. Men det var temmelig svært at få et præcist billede af fænomenet, når man enten befandt sig i et 40 grader varmt rum eller et, hvor temperaturen nærmede sig frysepunktet. I hvert fald fik vi højst divergerende resultater. Om sommeren var hele lejligheden kogvarm, og alle forsøg, der involverede lyd, blev sløret af den massive trafikstøj neden for de åbne vinduer. For slet ikke at tale om, at der var så dårlig belysning i hele lejligheden, at man måtte gætte sig til alle resultater der involverede mere detaljerede synsoplevelser. Det var simpelthen noget af en farce. Og så skulle man endda have karakter for sine rapporter. Det var Henrik Poulsen, der senere blev professor i Århus, der stod for laboratorieforsøgene og det ærger mig oprigtigt at jeg aldrig fik spurgt ham, om han virkelig selv tog dem så alvorligt, som han lod os tro.

I et lille introduktiondhæfte fra 1966 beskrives laborantkurset således:

"Ved disse kurser, som indtager en central stilling i hele studiet, udfører de studerende selvstændige psykologiske forsøg, efter en forud tilrettelagt plan, der meddeles de studerende i vejledninger, som de ved forberedelse har sat sig ind i. (Vejledningerne fås på ekspeditionskontoret i sæt a kr.30) - (Og det var mange penge dengang!)

De studerende har under kursus lejlighed til på første hånd at stifte bekendtskab med en række psykologiske fænomener, som de ellers kun

ville have haft lejlighed til at læse om i bøgerne. Desuden får de en førstehånds træning i den psykologiske metodik, der anvendes i sådanne forsøg, i at indsamle og bearbejde de psykologiske data, i behandling af apperatur og i fremstilling af de fundne resultater i rapporter, der fremlægges for og bedømmes af de til kursus knyttede lærere."

Mit udbytte af laboratorieforsøgene var, ud over en tilfredsstillende karakter, at jeg fandt ud af at mit højre øje dominerede over det venstre, at jeg som de fleste andre mennesker fandt størst behag i at dele en linie efter "det gyldne snit", at jeg ret konsekvent foretrak orange frem for lilla, og at jeg ved tilstrækkelig lave temperaturer overhovedet ikke havde nogen galvanisk skinrefleks.

Jeg tør slet ikke tænke på hvor mange arbejdstimer jeg brugte på at nå frem til de erkendelser.

Jeg har svært ved umiddelbart at huske hvornår vi blev introduceret til hvilke fag. Men det lille introduktiondhæfte som blev udgivet i 1966 fortæller mig, at de "anvendte discipliner " kom ind på 1. del og fortsatte på 2. del. Når jeg ikke kan huske, præcis hvilke fag vi havde hvornår skyldes det sikkert min svigtende hukommelse, men siger måske også noget om at der ikke altid var en indbygget logik og sammenhæng i den måde studiet var opbygget på. I hvert fald ikke en logik, der var umiddelbart gennemskuelig for en menig studerende som mig.

Hvornår var det lige at vi blev introduceret til testning, og sprogets udvikling og psykiatri. Og måske nogle flere discipliner som er røget helt ud af erindringen. Det er heller ikke så vigtigt. Det er ikke en studieplan jeg er ved at skrive, men det jeg husker. Det der gjorde indtryk på mig og som blev udgangspunkt for mit arbejdsliv i næsten 40 år.

Jeg mener at socialpsykologi og sociologi blev påbegyndt placeret ret tidligt på studiet, vist allerede på 1. eller 2. semester, men først var eksamensfag på 3. del. Det var ikke store fag. Vi lærte noget om hvordan mennesker opfører sig i grupper, og det var selvfølgelig meget interessant, men jeg forstår godt de mere venstrefløjs politiske og småmarxistiske studerendes frustrationer over at mere politisk farvede diskussioner om individ og samfund var totalt fraværende. Og man kan måske godt undre sig over, at det jeg bedst husker fra sociologiundervisning i opbrudstresserne var to "feltøvelser". Hvoraf den ene var en daglang sporvognstur (ja, der fandtes faktisk stadig sporvogne i København på det

tidspunkt) hvor jeg skulle iagttage og senere skrive rapport om "sporvognsadfærd" og den anden var timelange observationer på Hovedbanegården af "afskeds og modtagelsesdyder". Med følgende rapportskrivning. Det var lidt svært at se meningen med det. Det var i hvert fald ikke lige noget der skærpede den sociale og samfundsmæssige bevidsthed, eller gjorde studiet mere samfundsrelevant.

Måske er dette et passende tidspunkt at slå noget fast. Jeg kunne godt lide at gå på universitetet. Jeg kunne godt lide studentermiljøet, havde det fint med studiekammeraterne og fandt i det store og hele fagene spændende. Ikke mindst det jeg selv kunne læse mig til og senere diskutere med de andre studerende. Og jeg overvejede ikke et sekund at opgive mit studium eller vælge en anden vej. Men det var også meget tydeligt for mig, at der afgjort var plads til forbedring.

Udviklingspsykologien blev min redning. Da først vi kom igang med den, følte jeg mig som en lille fisk der endelig har fundet sit hav.

Først og fremmest havde vi en dygtig og engageret underviser. Inger Bernth var klar i mælet og god til at krydre sin undervisning med eksempler fra det virkelige liv. Faktisk fik vi i årets løb et ganske godt kendskab til hendes lille datter Arendse.

For mig blev udviklingspsykologien som en bølge der bredte sig ud over mange emner og fagområder, og inddrog dem og dannede nogle mønstre som med tiden gav mere og mere mening.

Der var de første lærebøger som detaljeret og nøjagtigt beskrev barnets udvikling, uden særlig megen teoretisering. "Psychologie der frühen Kindheit" og "Child Psychology" var gode og letlæste. Der var den mere teoritunge gennemgang af Freuds, Jungs og Eriksons udviklingsteorier. Der kom indlæringspsykologi på programmet med gennemgang af Piaget og de russiske sprog-og hjerneforskere som Vigotsky og Luria. Som pludselig gav kampen med neurofysiologien en vis mening. Der kom pædagogisk psykologi og flere forskellige indlæringshistorier.

Og senere på studiet kom klinisk psykologi og psykiatri til og dermed hele diskussionen om arv eller miljø, som blev tydelig og relevant når man skulle finde årsagen til psykologiske problemer og psykiske lidelser. Og endelig teoretiske og praktiske beskrivelser af behandling af psykiske problemer.

Jeg opdagede to ting. At flere teorier kunne beskrive de samme fænomener på helt modstridende måder, og alligevel stå relativt uantastede side ved side. Og at de metoder der udsprang af de forskellige teorier kunne udvikles og bruges, tilsyneladende uden hverken at antaste eller tage farve af hinanden.

Konklusionen måtte være at de fleste teorier gav anledning til flere spørgsmål end svar, og at der i hvert fald ikke fandtes nogen endegyldige sandheder inden for psykologien.

Det var som et kæmpestort puslespil med en masse brikker af forskellig form og farve. Og nogle af brikkerne ville aldrig komme til at passe sammen, men det var alligevel vigtigt at få dem allesammen med, for de kunne alle blive en del af det personlige puslespil, som jeg skulle lægge med hver af mine fremtidige patienter, når vi i et behandlingsforløb skulle finde årsager og handlemuligheder i deres liv.

Praktik

Det faglige højdepunkt i min studietid var efteråret 1967, hvor jeg var i praktik og for første gang fik teorierne omsat til praksis.

Jeg var så utrolig heldig at jeg fik en af de eftertragtede praktikpladser på Universitetets Børnepsykologiske Klinik. Her fandt jeg alle koryfæerne inden for børnepsykologi: Wenja Rothe, Birthe Kyng, Alice Teilgård, Ulla Haslund. De var seniorer på klinikken og ud over at fungere som terapeuter havde de også ansvaret for efteruddannelse af et antal kandidater - så vidt jeg husker 5-6 stykker. Og disse kandidater fungerede så igen som vejledere og supervisorer for praktikanterne - 6 styk pr. semester.

Et udmærket hierarkisk system, som blev understreget af, at vi alle sagde De til seniorerne og du til hinanden, mens seniorerne var dus indbyrdes og i øvrigt sagde du til os alle sammen. Men trods dette lidt stive system opfattede jeg klinikken som et varmt og venligt sted, hvor alle behandlede hinanden ordentligt og respektfuldt, og seniorerne ikke var mere ophøjede end at de gerne gav sig tid til at besvare spørgsmål eller henvise til relevant litteratur.

Noget af det mest spændende var de daglige behandlingskonferencer, hvor forskellige patienter blev gennemgået og deres behandling beskrevet og

diskuteret. Det forekom mig at jeg lærte mere på disse konferencer, end jeg havde lært i alle de foregående år på universitetet.

Jeg fik selvfølgelig også selv en patient i samtaleterapi.

Jeg tror aldrig at man glemmer sin første patient. Der er så megen spænding og forventning og ængstelse og uro forbundet med den første gang, man sidder over for en patient og skal etablere den særlige form for professionel intimitet, som er forbundet med terapeutrollen, at det nærmest mejsler sig ind i hukommelsen. Det kan så let gå galt, og det er så vigtigt at det går godt.

Min første patient var 10 år og hed Lene.

Lene var B-tvilling. Det var den måde jeg fik hende præsenteret på. At være B-tvilling betød at hun var den af et sæt tvillinger, der klarede sig dårligst, når de blev sammenlignet. Og sammenlignet blev de hele tiden.

Lene og hendes søster var enæggede tvillinger, og forældrene havde valgt at understrege ligheden mellem dem ved at kalde dem Lone og Lene og i øvrigt konsekvent at klæde dem ens på. Så konsekvent at hvis den ene spildte ned af sig, måtte de begge skifte bluse.

Men de var ikke ens. Langt fra. Lone var lidt kvikkere end Lene, lidt hurtigere til at lære at tale og gå, lidt dygtigere i skolen, da de nåede dertil. Hun var en glad og udadvendt pige med mange kammerater. Lene var tit indadvendt og "sur". Hun brød sig ikke om skolen. Gad ikke lave lektier, havde ingen rigtige veninder. Hun trøstede sig med at spise slik og kager, som hun sommetider stjal penge til fra sin mors pung. Hun var efterhånden blevet noget overvægtig, og da moderen fortsat pressede hende ned i det samme tøj som søsteren gik i, blev det efterhånden meget tydeligt, at Lone nu også var betydelig kønnere end Lene. I den sidste tid havde Lene nægtet at gå i skole, havde voldsomme gråd og raserianfald og var begyndt at true med at ville tage livet af sig. Derfor var hun endt på børnepsykologisk klinik, og i min varetægt. "Jeg forstår det ikke" jamrede moderen "Vi har altid behandlet dem ens!"

Det var nu ikke så svært at forstå, hvad der var Lenes problem. Det var ikke svært at føle sig ind i, når man selv havde haft en søster, der var klogere og kønnere og mere charmerende end en selv. Selv om vi gud være lovet ikke var tvillinger. Jeg kunne helhjertet og uden forbehold tage

Lenes parti. Vi fik god kontakt og jeg kunne mærke at hun havde tillid til mig. Vi fik snakket om alle de ting, der var svære for hende og gjorde hende vred og ked af det. Og hun fik sagt at hun sommetider hadede sin søster og ville ønske at hun var død. Og forældrene med. Og nåede så alligevel frem til at hun faktisk godt kunne lide Lone, som næsten altid var sød overfor hende, hvis bare det ikke var fordi alle bedst kunne lide hende. Og at forældrene også i det store og hele var OK, hvis bare de ville lade være med altid at sammenligne.

Det vigtigste jeg lærte af min første terapipatient var, at det er nødvendigt, men ikke tilstrækkeligt, at få afdækket og snakket om problemerne. At man også er nødt til at handle på den indsigt man opnår, hvis tingene for alvor skal rykke sig.

Så ved afslutningen af terapien lavede Lene, med min hjælp, et manifest som vi præsenterede for forældrene og den psykolog der havde haft kontakt med dem under forløbet. I manifestet stod at Lene fremover ikke ville gå i det samme tøj som søsteren, at hun ville flyttes til en anden klasse og at hun gerne ville have hjælp til at komme i gang med nogle fritidsaktiviteter alene, uden Lone. Desuden ville hun gerne have noget alenetid med sin mor, gerne i form af lidt ekstra hjælp til lektierne. Og så ville hun aldrig mere sammenlignes med sin søster. Sådan. Forældrene var målløse og nikkede spagt ja til det hele. Og så forsvandt Lene ud af mit liv. Efter at have givet mig verdens største knus.

Og så oplevede jeg det, som jeg kom til at opleve utallige gange i mit professionelle liv. At man følger et menneske tæt, et stykke vej. Lærer det at kende, på nogle punkter bedre end man kender sine nærmeste. Og så på et tidspunkt slipper kontakten og aldrig får at vide hvordan det går personen fremover. Det er som at læse i en bog, hvor man får et resume af, hvad der er sket tidligere, følger med i handlingen i et par spændende kapitler og så, når der er allermest skred i handlingen, må se bogen blive lukket i, så man aldrig får slutningen at vide.

Det er terapeutens arbejdsvilkår.

I forbindelse med klinikken var der etableret en "klub", et sted hvor børn med psykiske problemer kunne komme efter skoletid - eller for nogles vekommende i stedet for at gå i skole.

En del af praktikanternes arbejde var at deltage i klubben nogle timer om

dagen. Klubben blev ledet af to erfarne, specialuddannede pædagoger, og det var efter mine oplevelser på "Trepilelågen" både positivt og inspirerende at se, hvor omsorgsfuldt og indfølelsefuldt de tog sig af børnene. Alle børn blev behandlet individuelt og både voldsomme følelsesudbrud og tendens til tilbagetrækning og afvisning af kontakt blev håndteret med rolig professionalisme.

Jeg kunne virkelig godt lide at være i klubben, selv om der selvfølgelig ofte opstod situationer, som jeg var helt klar over at jeg ikke ville have kunnet håndtere særlig hensigtsmæssigt på egen hånd.

Det var derfor både et højdepunkt og en udfordring at skulle deltage i en uges lejr med børnene og de to pædagoger i efterårsferien. Der var vel 12 - 15 børn, og det medfølgende personale bestod ud over de 6 praktikanter og de to pædagoger af klinikens sekretær, en håndfast og praktisk dame ved navn Else, som rygtet ville vide, var den af hele personalegruppen der var bedst til at håndtere en situation hvor et barn havde et større eller mindre uheld i bukserne. Derudover var hun god til at sætte lege igang og rundhåndet med kager og snacks, og alle børnene kendte hende og var trygge ved hende. Så hun var absolut et positivt islæt i voksengruppen. At klinikken så måtte klare sig uden sektærhjælp i en uge var åbenbart et mindre problem.

Det var virkelig sjovt at være på lejr med børnene. Og anstrengende. Det sidste barn sov ved midnatstid og det første vågnede før 5. Og ud over at lege med og beskæftige børnene, forventedes vi at observere dem i de forskellige situationer, de blev sat i, i dagens løb. Observationer som vi udvekslede ved to daglige møder, og lagde planer ud fra. Vi var jo temmelig mange voksne til temmelig få børn, og som hovedprincip var det børnene der bestemte hvilken voksen de helst ville være sammen med og knytte sig til. Men selvfølgelig forsøgte vi at få dem nogenlunde fordelt så hver voksen havde et par børn som sit primære ansvarsområde.

Jeg blev næsten fra dag 1 valgt af en lille lyshåret Liselotte, som jeg kendte fra klubben, men egentlig aldrig var kommet nærmere ind på livet af, fordi hun mest holdt sig til den kvindelige pædagog. Men nu ville hun altså have mig og vi kom til at tilbringe en betydelig del af ugen bogstavelig talt hånd i hånd.

Liselotte var 10 år og bange for alt. Hun var bange for mørke, og edderkopper og fremmede mennesker og larmende børn og for at gynte

højt og for mad hun ikke kendte og ..., listen var endeløs. Hun havde ikke villet gå i skole siden sommerferien, fordi hun engang lige før ferien var kommet til at tisse i bukserne i en håndarbejdstime, fordi hun ikke havde turdet spørge, om hun måtte gå på toilettet.

Efterhånden var situationen blevet så tilspidset, at hun stort set kun ville gå derhjemme i hælene på sin mor, og det havde været et stort skridt for hende, at hun var begyndt i klubben og var blevet tryk der. Og et endnu større, at hun overhovedet var taget med på lejr. Men nu var hun der og havde åbenbart besluttet at jeg skulle være hendes skytsengel. Vi forsøgte selvfølgelig at overtale hende til at forsøge sig med nogle af de ting, som hun hævdede at hun ikke turde, og på et tidspunkt resulterede det i at hun opfandt et mantra der hed "Jeg tør, hvis du tør". Og så blev jeg jo nødt til at turde. Så vi legede mørkeskjul og gyngede på den store gyng, og hoppede i sjippetov og kravlede i træer - altid med mig først og derefter hånd i hånd. Og efterhånden turde Liselotte rigtig mange ting. Og jeg fik også taget et par udfordringer op.

Den største udfordring kom da vi en dag, hvor det havde regnet i stride stømme fra om morgenen, tog ud til en skrænt, som var græsklædt og mudret og meget velegnet til at kure ned af på bagdelen, når man havde regnbukser på. Børnene kurede og smattede af hjertens lyst og Liselotte stod øverst på skrænten og havde mægtig lyst til at prøve, men turde alligevel ikke. Til sidst kom det så: "Jeg tør, hvis du tør" og så var jeg jo altså nødt til at turde. Så vi tog hinanden i hånden og kurede hylende og hvinende ned af skrænten. Nu var der så lige det problem at jeg i modsætning til børnene ikke havde regnbukser på, så da vi kom ned var mine cowboybukser gennemblødte og min bagdel en kage af mudder og græs. Liselotte var vældig tilfreds med sig selv og jeg roste hende i høje toner fordi hun havde turdet tage turen ned. "Men se hvad der er sket med mig" sagde jeg så, og viste hende mine mudrede bukser. Liselotte kiggede lidt på mig og så sendte hun mig det største grin jeg indtil da havde set på hendes ansigt og sagde: "Det tænkte jeg nok. Du har jo ikke regnbukser på. Det var derfor jeg ville se om du turde."

Og så kurede hun iøvrigt på skrænten sammen med de andre børn, indtil vi skulle hjem, mens jeg stod i mine våde bukser og spekulerede på om hun egentlig ikke havde snydt mig lidt.

Et andet af de børn som jeg havde ansvar for, var den 12årige Nils, som på et eller andet tidspunkt havde fået den ide, at han ikke ville skifte bukser.

Han havde gået hele hele sommeren i det samme par shorts, dag og nat, og det var ikke lykkedes hans mor at få dem af ham længe nok til, at de kunne blive vasket. Nu var vi langt henne i oktober og shortsene var alt for kolde at færdes ude i, rent bortset fra at de efterhånden var ekstremt ulækre. Men Nils gav sig ikke. Hans mor havde pakket både rene underbukser og flere par lange bukser til ham, men nej. Nils beholdt sine shorts på.

Lige indtil Lillian, en usædvanlig køn og meget bestemt lille dame på 11 år satte ham stolen for døren. Vi havde bemærket at Nils var tydelig betaget af Lillian, men også at han ikke rigtig turde nærme sig hende. Men en eftermiddag fik han åbenbart taget mod til sig, og vi hørte ham spørge hende, om hun ville være med til at spille bordtennis. Lillian kiggede op og ned af ham, rynkede på sin nydelige lille næse og erklærede: "Ikke så længe du har de ulækre bukser på. Du lugter". Nils forsvandt lidt slukøret ud af rummet, men nogle få minutter efter dukkede han op igen, iført et par rene cowboybukser. Vi voksne tabte underkæberne, men Lillian tog bare et bat og sagde: "Nå, skal vi så spille". Og så gik de igang. På resten af lejren var de uadskillelige, og Nils gik i bad og skiftede tøj, som om det aldrig havde været noget problem. Ung - meget ung - kærlighed kan åbenbart flytte bjerge.

Ret kort tid efter at vi var kommet hjem blev både Liselotte og Nils udskrevet fra klubben, og de blev endnu et par af de historier, som jeg aldrig fik slutningen på.

Jeg var virkelig glad for at være i praktik på klinikken, og jeg kunne næsten ikke holde ud at jeg skulle sige farvel til den og vende tilbage til universitetet efter juleferien.

Så derfor blev jeg meget begejstret, da en af seniorpsykologerne spurgte mig om jeg havde lyst til at arbejde som "hulledame" for klinikken når min praktiktid var forbi. Det der med "hulledame" kræver vist lidt forklaring. Før computernes tid, kunne det godt være svært at finde relevante oplysninger i et stort patientmateriale, hvis man f.eks ville lave statistiske analyser eller finde sammenhænge og lovmæssigheder. Der var derfor blevet udviklet et system, hvor man skrev en række oplysninger om hver enkelt patient ind på karton kort og derefter klippede huller i forskellige rubrikker, der beskrev, alder, køn, diagnose osv. Ved en system af metalpinde der kunne stikkes ind gennem hullerne kunne man så bogstavelig talt trække alle de kort ud, der tilhørte bestemte kategorier: alle drenge eller alle patienter, der var født et bestemt år, eller alle med en

bestemt diagnose, eller hvad det nu kunne være. Og mit arbejde blev altså at udfylde disse kort og klippe huller de rigtige steder.

Det lyder måske kedeligt, men det var det overhovedet ikke. For det gav mig jo adgang til at læse alle patientjournalerne, med anamneser, diagnoser, behandlingsforslag, resultater af behandlingen og så videre. Det var virkelig spændende og gav mig oven i købet mulighed for at begynde at samle materiale og gøre mig overvejelser om mit speciale, som jeg havde besluttet skulle være inden for klinisk børnepsykologi.

Og som en ekstra bonus havde jeg så stadig min gang på klinikken og kunne spise frokost og snakke med "koryfæerne" og de andre ansatte. Det var rent win-win. Og så fik jeg endda penge for det - ikke en fyrstelig betaling, men nok til lidt ekstra smør på brødet.

Men det var så også dette arbejde og mit fortsatte engagement i klinikken, der var en væsentlig årsage til at jeg kom lidt sidelæns ind i studenteroprøret og besættelsen af Psykologisk Laboratorium. At jeg aldrig blev en rigtig aktivist, men nærmest en lidt langsom medløber.

Studenteroprør

Når jeg her mange år efter kigger tilbage på den del af studenteroprøret som jeg blev vidne til og i et vist omfang del af, så har jeg en tydelig fornemmelse af, at der var forskel på den agenda som "inderkredsen" havde og det, der var min motivation for at deltage.

Der foregik meget, som jeg slet ikke var klar over i årene op til studenteroprøret, og det er mit helt klare indtryk, at den relativt lille gruppe af ældre studerende som var studenterpolitisk aktive, og som på mange måder forsøgte at fremføre deres krav om mere indflydelse og mere samfundsrelevante studieplaner, i virkeligheden var en temmelig lukket gruppe, som ikke gjorde meget for at invitere andre, yngre studerende ind. Det er også mit indtryk at de ikke blot havde en klar studenterpolitisk målsætning men også en, måske lidt mindre tydelig, alment politisk holdning.

I hvert fald var det den samme gruppe som, da de året efter studenteroprøret fik tilbudt stillinger som undervisere på det nystartede Psykologisk Institut i Århus, oprettede et studium, der blev kørt ud fra

klart marxistiske grundprincipper.

Jeg var ikke marxist og jeg havde egentlig ikke nogen klare ideer om at studiet skulle være mere samfundsrelevant eller samfundskritisk ud fra en marxistisk grundholdning.

Når jeg blev begejstret over at se bannere med "Bryd professorvældet" og med glæde og entusiasme deltog i besættelsen, var det primært ud fra en gennem flere år opbygget frustration over arrogante professorer og dårlige studieforhold. Og lige på det tidspunkt hvor studenteroprøret brød ud og kulminerede i besættelsen, var jeg egentlig ganske godt tilfreds med mit studieliv. Jeg havde lige været i praktik og oplevet at de ting jeg havde lært kunne omsættes i praksis, og nogle af de nye fag der var kommet på skemaet var både relevante og spændene. For eksempel var det langt mere spændende at prøve psykologisk testning af i praksis end det havde været at lave mærkelige laboratorieforsøg og eller køre i sporvogn.

Så for mig lå det ikke lige i kortene, at oprøret skulle manifestere sig i foråret 1968.

Det er umuligt for mig at beskrive besættelsen og de begivenheder der udspillede sig i forbindelse med den i kronologisk rækkefølge. Egentlig husker jeg mest hele studenteroprøret som stemninger og enkelte episoder, og det må så blive den måde jeg beskriver det på. De nøjagtige detaljer kan man finde i adskillige beretninger på nettet. Og lad det så være godt med det.

Der havde ulmet et oprør på Psykologisk Laboratorium i flere år. På et tidspunkt var der blevet indført en talsmandsordning hvor de studerende på hvert semester havde en talsmand med direkte kontakt til ledelsen. Men det var aldrig rigtig kommet til at fungere efter hensigten, og det var fortsat professorerne, der bestemte alt. Og de var helt klart ikke til sinds at give nogen del af deres magt fra sig. Det første tegn på oprør, som jeg havde oplevet personligt, var helt tilbage i 1964 ved en af de første forelæsninger, jeg deltog i.

Professor Frans From kom ind i lokalet, som sædvanlig 5 - 10 minutter efter det akademiske kvarter, og nogle af de studerende rejste sig, mens en del blev siddende. Professoren stod lidt og kiggede ud over forsamlingen og sagde så, på sin temmelig selvhøjtidelige facon: "Her på stedet er det skik og brug, at når professoren kommer ind i et lokale, så rejser man sig op.

Ikke af respekt for personen, men for embedet!". Hvorefter han forlod auditoriet igen. Lidt efter kom han så tilbage - og som ved en stiltiende aftale blev alle siddende denne gang. Situationen blev aldrig kommenteret, men en lille sprække i professorvældet var slået. Men episoden blev desvære enkeltstående. Helt frem til april 1968 rejste vi os fortsat op for professorerne, når de ellers gjorde sig den ulejlighed at dukke op.

I de følgende år havde jeg naturligvis deltaget i diskussioner om studiet og dets fremtid, og fulgt med i de tiltag, der blev gjort fra den mest aktive gruppe studerende, for at opnå mere indflydelse. Og havde måttet konstatere, at det ikke havde ændret ret meget ved noget.

I det halve år jeg var i praktik havde det fyldt det hele for mig, og det kom derfor bag på mig, at situationen var blevet så tilspidset, da jeg i foråret 68 igen var begyndt at komme regelmæssigt på universitetet. Selv om jeg oprigtig talt var mere optaget af mit job som "hulledame".

Men det var helt bestemt et stort øjeblik, da jeg kom ind på universitetet en dag i april og blev mødt af store bannere med "Bryd professorvældet" og "Medbestemmelse nu". Nu skete der noget. Nu skulle vi vise at vi havde ret. Og jeg deltog med stor begejstring i den store og meget larmende fest der blev holdt i Studiegården, med det dobbelte formål at motivere folk til at fortsætte oprøret og forstyrre de igangværende forelæsninger så meget som overhovedet muligt. "Burnin' Red Ivanhoe" havde fået 1500 kr for at spille til festen og der var øl til alle. Så var det hele ligesom skudt i gang.

Jeg nåede ikke at deltage i det stormøde, der resulterede i selve besættelsen - var nok ovre at "hulle" den dag, men da jeg var blevet hidkaldt for at hjælpe med til at holde skansen, var det en sær og sjælden oplevelse at være bag barrikaderne. Der var en særlig stemning - en blanding af eufori og nervøsitet, for ingen vidste, på det tidspunkt, hvordan universitetes ledelse ville reagere, om de for eksempel ville tilkalde politiet for at få Laboratoriet ryddet.

Men det der egentlig slog mig mest var, hvor velorganiseret det hele virkede.

Der var oprettet en børnehave for de studerendes børn, hvor de blev passet af "besætterne" på skift, samtidig med at børnehaven var et sted hvor man kunne observere børnene, notere sig deres sproglige udvikling eller sociale legemønstre, for eksempel. Egentlig en god ide som der dog aldrig blev

fulgt op bagefter.

Men ellers var der organiseret mad og drikke og overnatningsmuligheder, og vagtplaner, så folk der havde ting de skulle passe uden for universitetet, kunne få "fri". Og så var der selvfølgelig en endeløs serie møder, hvor de studerende, der havde kontakt med ledelsen, afrapporterede, hvordan forhandlingerne gik. Der var nogle der havde kontakt til pressen, og studiegrupper hvor den fremtidige studiestruktur blev diskuteret ud fra de oplæg der var kommet fra aktivistgruppen.

Det var et stort øjeblik, da vi fik besøg at Universitetets rektor, Mogens Fog, som uden for referat sagde: "Hvis jeg havde været ung idag, ville jeg have gjort det samme". Til pressen udtalte han, at han aldrig ville bifalde voldelige aktioner. Dermed havde han ikke sagt for meget, og man kunne da også med god samvittighed sige, at vores aktion ikke var voldelig, selv om den involverede en del opstabilede bænke og borde på trappen op til Laboratoriet.

Fog var gammel modstandsmand fra krigens tid, og det var helt tydeligt at hans sympati lå på rebellernes side. Det var utvivlsomt også hans fortjeneste, at demonstrationen kom til at forløbe så fredeligt som den gjorde. Han undlod, trods kraftge opfordringer fra mange sider, at bringe politiet ind i billedet, og gjorde et stort arbejde for at dæmpe både de gamle forstokkede og yderst krænkede professorer og de unge brushoveder, der sad bag barrikaderne i Studiegården.

Og så var der den store demonstration på Frue plads hvor vi virkelig fik fornemmelsen af at der var mange der sympatiserede med aktionen. Efterhånden gik de tilbagemeldinger, vi fik fra møderne med ledelsen, mere og mere i retning af, at de studerendes ønsker ville blive hørt. En ny studieordning ville blive udarbejdet, og de studerende ville få plads og indflydelse i styregruppen. Og efter 5 dages besættelse blev barrikaderne stille og roligt pillet ned, kontorerne blev pænt ryddet op og en buket røde tulipaner stillet ind som afskedshilsen. Og både lærere og studerende kunne vende tilbage til deres arbejde. Men psykologistudiet ved Købehavns Universitet blev aldrig det samme igen.

Og det er egentlig det, jeg husker bedst af hele besættelsesforløbet. Den euforiske følelse af at vi havde vundet. At vi havde ret. At vi havde haft ret hele tiden. Også selv om jeg egentlig stadig ikke havde nogen helt klar fornemmelse af i hvilken retning udviklingen ville gå. Senere på året ved

universitetets årsfest lavede Finn Ejnar Madsen sin happening med at overtage talerstolen og holde sin lille tale om klasesamfundet og universitetets elitære rekruttering og styreform, og endnu senere kom besættelsen af rektors kontor med indlagt rygning af hans cigarer. Begge de to episoder virkede i min optik mere spektakulære end nødvendige og jeg har svært ved at se, hvad der egentlig blev opnået ved dem. Ud over avisomtale og berømmelse.

Det var nogle dramatiske uger - selv for en menig medløber, men snart tog dagligdagen over igen, både på studiet og hjemme på kollegiet.

Egentlig nåede jeg aldrig at høste frugterne af de forandringer vi havde opnået. Det tog selvfølgelig et stykke tid inden de ændrede studieplaner slog igennem og jeg var så langt fremme i mit studium, at de knap nok nåede at berøre mig. Den mest umiddelbare konsekvens var, at Lise Østergård, som var den første professor på KU i klinisk psykologi, optrådte temmelig mopset i tiden efter besættelsen. Og det var lidt ærgerligt for hun var en person hvis arbejde jeg havde stor respekt for, og jeg er ret sikker på at det ikke var hende som "Bryd Professorvældet" i særlig grad var rettet mod. Nå, det gik alligevel. Faget var spændende og Lise Østergård formidlede det fremragende.

Noget anderledes havde jeg det med psykiatrien. Undervisningen i psykiatri foregik på Rigshospitalet, så en gang om ugen traskede jeg fra Universitetet over Dronning Louises bro og ud til Riget. Grundlæggende syntes jeg at faget var både fascinerende og spændende, og jeg læste med stor interesse de anbefalede lærebøger og lidt til, men jeg brød mig ikke om undervisningsformen.

Undervisningen foregik ved at en psykiater gennemgik en konkret patient med hensyn til anamnese, diagnose og behandling. Så langt så godt, men så blev patienten bragt ind på podiet ved siden af psykiateren og stillet en række spørgsmål, som skulle afdække, hvordan hans sygdom gav sig udtryk. Det forekom mig at patienterne blev udstillet på en måde, som jeg fandt meget ubehagelig, og selv om jeg vidste at de selvfølgelig havde givet deres tilsagn til at medvirke, havde jeg mange gange på fornemmelsen, at de ikke havde kunne gennmtænke hvor udstillede de blev. Over for en flok glanende studerende.

Jeg anede på det tidspunkt selvfølgelig ikke at jeg senere i mit arbejdsliv, i de mere end to årtier hvor jeg kørte parløb med psykiatrien, skulle komme

til at overvære utallige "patientdemonstrationer" af samme slags. Indtil den dag hvor jeg havde samlet ancennitet og mod nok til at boycotte dem og stille spørgsmål ved deres anvendelighed.

Jeg har et enkelt meget ubehageligt minde fra psykiatriundervisningen. Ved en forelæsning havde psykiateren valgt at gennemgå en mand, som led af eftervirkninger af et langvarigt kz lejr ophold under krigen. Allerede ved gennemgangen, inden patienten overhovedet var kommet ind i lokalet, fik jeg det så dårligt at jeg måtte forlade auditoriet og sætte mig udenfor. Alle de associationer, som beskrivelsen af, hvad han været igennem, gav mig, fremkaldte simpelthen det første sidste og eneste angstanfald, jeg nogensinde har haft. Det var aldeles forfærdeligt, men nu vidste jeg da i hvert fald hvordan det føltes.

Lidt om familien. Og livet i al almindelighed.

Der er noget, der egentlig kan undre mig her så mange år efter. I den periode hvor jeg var i praktik, tilbragte jeg mange timer hver dag sammen med de andre praktikanter og i perioden omkring besættelsen oplevede jeg en stærk følelse af fællesskab og solidaritet med mine medstuderende. Men i virkeligheden havde jeg meget lidt kontakt med dem. Eller, den kontakt jeg havde, inskrænkede sig til de timer, jeg tilbragte på universitetet. Der kunne jeg godt snakke og diskutere med de andre studerende og drikke en kop te eller spise en rædselsfuld frokost på "Kannibalen", men jeg havde intet at gøre med dem herud over. Hele mit sociale liv lå på kollegiet. Jeg mener at kunne huske at jeg var med til et par fester i studenterforeningen, men jeg foretrak absolut de sociale arrangementer på Tårbæk Kyst. Og når jeg tænker efter omgikkes jeg i de 6 år på kollegiet stort set ikke andre end mine medkollegianere, og så familien naturligvis.

Apropos familie. Mette og Henning var blevet færdige med at studere og var flyttet fra kollegiet og ud i eget hus, med stor have, i Skovlunde. De havde fået deres andet barn Anders, og jeg var selvfølgelig meget glad for de to små.

Annemette var et meget specielt barn. Næsten uhyggelig kvik. Da jeg var ved at lære om sprogudvikling, læste jeg et sted at et barn på to år i

gennemsnit ville have 2,2 ord pr. sætning. Det ville jeg lige prøve af på min dengang toårige niece, og da jeg en dag ringede til Mette for at bekræfte en aftale vi havde om, at de skulle komme ud og spise hos os og gå tur i Dyrehaven, bad jeg om at få Annemette i røret, så jeg kunne tælle ord. Og hun klemte på med stor begejstring: "Og vi kommer ud til dig på søndag og vi skal have pasgetti og pudding til dessert og der er så mange dyr". Jeg sad og slog streger på min blok, indtil jeg opgav og blot måtte konstatere at ungen var et geni. Hvilket jeg i øvrigt fik yderligere bevis for, da jeg et par semestre senere brugte Annemette og slagterens dreng Lars som forsøgskaniner, da jeg skulle øve mig på testning af børn. Annemette røg ovenud af alle skalaer, når det gjaldt de sproglige prøver - intet under at hun endte som journalist.

Jeg passede Mettes børn igennem et par børnesygdomme, da de udearbejdende forældre havde svært ved at få det til at hænge sammen ved længere tids sygdom - et meget kendt problem - og jeg kan også huske, at Hans og jeg nogle gange passede Anders, som var en kær og tillidsfuld lille fyr. Det jeg husker bedst er egentlig hvor tomt der var i den lille lejlighed, når han var blevet hentet, og jeg gik og ryddede skakbrikker og forskelligt husgeråd op efter ham. Jeg var skruk som en liggehøne.

Men det var også tydeligt for mig, at selv om min søster, i hvert fald set udefra, havde opnået alt det, som jeg gennem hele min opvækst havde set som naturlige ønskemål: en god uddannelse, en mand med en god indtægt, eget hus og bil, to dejlige børn og sågar en venlig Lassie-hund, så nærede jeg ikke gnist af misundelse mod hende. Det var så tydeligt, at jeg var på vej et andet sted hen. Måske ikke særlig veldefineret endnu, men det stod meget klart for mig, at der var mange ting, jeg skulle have prøvet af, inden jeg var klar til "Villa, Volvo og Vovse".

Jeg holdt selvfølgelig stadig meget af min søster og hendes familie, men det var som om vi levede lidt i hver sin verden - og jeg var godt tilfreds med min.

Min far og mor tog som sædvanlig alt hvad jeg foretog mig med knusende ro. Jeg tror at de sommetider må have rystet lidt på hovedet af mig, men de nøjedes med at gøre det, når jeg ikke var til stede. Og jeg tror at de var overbeviste om, at min sunde fornuft og gode opdragelse i sidste ende ville gøre udslaget.

1968 er et år jeg aldrig glemmer. Mest selvfølgelig fordi det var det år

hvor ideerne om at forandre verden for første gang fik et konkret udtryk i studenteroprøret. Men også fordi det var det år, hvor to nye chokbølger blev sendt gennem verden. Den 4 april blev Martin Luther King myrdet og i begyndelsen af juni led Robert Kennedy samme skæbne. Det var så forfærdeligt at det i hvert fald for en tid, var tæt ved at overskygge det, der foregik på den hjemlige scene. Men på en eller anden måde bar de to begivenheder også ved til et bål der allerede brændte. De blev på hver sin måde martyrer i en kamp som vi anså for at være rigtig og retfærdig. Kampen for racemæssig ligestilling og for bedre kår for de dårligst stillede og kampen for en fredelig løsning på verdens problemer.

Selvfølgelig var det en forenkling. Der kunne siges meget om især Robert Kennedys politik, som langt fra altid havde været i tråd med tresseroprørets ideelle forstillinger. Men måske var det netop noget af det, der kendetegnede tresserne, forenklingerne. I enhver periode med oprør og opgør er der vel brug for forenklinger. Og enhver bevægelse har brug for både helte og martyrer.

Og så var 1968 i øvrigt også det år hvor vi i samlet flok dog fra kollegiet til Gladsaxe teater og så "Hair". Og kom hjem fulde af eufori og musik, og med en fornemmelse af at have fundet meningen med livet.

1969 - og et mirakel

1968 blev til 1969. Jeg var, så vidt jeg husker, oppe til eksamen i et par fag i januar. Måske spiller min erindring mig et puds, men jeg tror faktisk at jeg var til eksamen hvert halve år gennem hele min studietid, frem til 3. del.

Hans var i gang med sit sidste år på Polyteknisk, og skulle bestå nogle eksaminer og skrive sin store afsluttende opgave i løbet af året.

Men et par uger ind i februar fandt jeg ud af at miraklet var sket: jeg var blevet gravid.

Jeg kommer aldrig til at glemme det øjeblik hvor jeg fik beskeden fra lægen. "Tillykke fru Lauritsen. De er gravid". Det var før man kunne købe graviditetstests i metermål på apoteket, så jeg havde været ved lægen

dagen før og havde afleveret prøver af diverse kropsvæsker, og da det også var før mobiltelefonernes tid, måtte jeg ringe til lægen fra den fælles telefon i dagligstuen på et aftalt tidspunkt. Så nyheden var ude over det meste af kollegiet, næsten inden jeg havde nået at fortælle Hans og den øvrige familie det.

Og dermed måtte hele vores planlægning, eller i hvert fald min del af den, tages op til revision. Lægen havde skønnet at barnet ville blive født lige omkring 1. oktober. "Det er et nytårsaften barn" havde han sagt uden antydning af smil. "Dem har vi mange af". Sådan set passede tidspunktet mig meget godt, jeg ville kunne afslutte 2. del i juni og derefter skulle jeg i gang med at skrive speciale, inden jeg skulle tage 3. del. Så hvis jeg brugte et eller to semestre mere på specialet, kunne det sagtens kombineres med at have et lille barn.

Hvad der var mindre hensigtsmæssigt var, at Hans skulle aflevere sit speciale inden jul - altså under tre måneder efter at barnet var ankommet. Men alt det skulle vi nok finde ud af - foreløbig glædede jeg mig bare vildt og vanvittigt til at blive mor.

Jeg elskede at være gravid - elskede tanken om at der groede et lille væsen inden i mig, selv om det selvfølgelig også gav nogle gener. For eksempel kunne jeg efter nogle måneder kortlægge hele det indre København efter hvor de offentlige toiletter befandt sig, fordi ungen i lange perioder insisterede på at hoppe på min blære.

Det hele blev endnu bedre af, at en af mine bedste veninder, Hanne, blev gravid næsten samtidig med mig, så tæt på, at hun faktisk havde termin kun en uge senere. Hanne havde boet på kollegiet en kort overgang, men boede nu i et lille hus i Tårnbæk få hundrede meter fra kollegiet. Hendes kæreste og barnets far var amerikaner, og havde forladt USA for at undgå at blive indkaldt og sendt til Vietnam. Jeg tror han var kommunist - sådan i amerikansk forstand, men først og fremmest var han vred og bitter på sit land over den meningsløse krig, der kostede så mange ofre og ikke så ud til at føre nogen steder hen.

Men nu skulle han være far, og hans største bekymring i den anledning var, at han ikke kunne rejse hjem til sine forældre og vise barnet frem. Hanne var ligesom jeg mest optaget af graviditeten og vi førte endeløse samtaler om forskellige interessante graviditetssymptomer og planer for den fremtidige yngelpleje. Jeg er sikker på, at det var godt, at vi havde

hinanden, for jeg tror oprigtigt talt ikke at andre - ingen gang de implicerede fædre, ville have kunnet holde os ud. Efter et par måneder sluttede et tredje medlem sig til vores lille gruppe, da Annette, en tredje pige der boede på kollegiet, også blev gravid. Annette var en fantastisk sjov og dejlig pige. Hun boede ligesom Hanne sammen med en amerikansk "desertør" fra Vietnamkrigen, Elbert.

Elbert var en smuk sort mand med et grin, der kunne høres over hele kollegiet. Jeg er ikke i tvivl om at de glædede sig til barnet, men jeg kan huske Anettes halvt humoristiske klagesang, da hun skulle hjem og fortælle sine forældre: 1. at den spiral som hendes stedfar, der var læge, havde sat op, ikke havde virket efter hensigten og at hun altså var blevet gravid. 2. at faderen til barnet var amerikaner og mere eller mindre flygtet fra sit hjemland, og dermed med meget usikre fremtidsudsigter, og 3. at barnet, når det kom, ville være chokoladefarvet. Jeg tror nok at de ellers temmelig konventionelle overklasse forældre tog det pænt. Og i hvert fald var Rune, som den lille dreng kom til at hedde et af de smukkeste børn jeg nogensinde har set, og helt klart i stand til at smelte ethvert mormorhjerter.

Men forløbig var vi altså gravide. Og en prøvelse for vores omgivelser.

I slutningen af juni gik jeg op til de afsluttende eksaminer på 2. del. Jeg kan stadig ikke huske, hvilke fag jeg egentlig var til eksamen i - men det var i hvert fald inden for klinisk psykologi. Det jeg husker bedst fra den skriftlige eksamen er, at vi sad oppe på et stort loft som universitetet åbenbart havde lejet sig ind i, lige under taget, og at det var drønende varmt. Jeg havde heldigvis taget rigeligt med drikkevarer med, for ud over mine øvrige velsignelser led jeg også af en voldsom tørst. Men indtagelsen af drikkevarerne medførte det uundgåelige, at jeg skulle tisse ca hver halve time. Den venlige ældre dame, som fungerede som eksamensvagt, fulgte mig tålmodigt den lange vej til toilettet hver gang det blev nødvendigt, men så mere og mere urolig ud for hver gang, og stillede flere og flere nervøse spørgsmål til mit velbefindende. Det gik efterhånden op for mig, at hun var bange for, at jeg ville lægge mig til at føde midt i eksamenslokalet, og det hjalp ikke ret meget at jeg forsøgte at berolige hende med at der var 3 måneder til D-dag. Vi var vist begge lige lettede da de 5 timer, eksamen varede, var overstået.

Jeg arbejdede ikke den sommer. Vi var i sommerhus med mine forældre og besøgte også svigerforældrene i det hus i Kølkær, som de var flyttet ind i, efter at Hans' far var blevet pensioneret. Hvad jeg ikke vidste på det

tidspunkt var at han faktisk var alvorligt syg af kræft. Jeg syntes nok at han virkede noget tavs og indesluttet, men tænkte egentlig at det var fordi tilværelsen som pensionist ikke passede ham særlig godt.

Samtidig var mine egne forældre også i gang med at bryde op. Far havde besluttet, at han ville gå tidligt på pension. Han var fyldt 64 og syntes at med de store forandringer, der var sket i skolevæsenet i løbet af de sidste år - og med endnu flere på vej, skulle der yngre kræfter til. Mor var lidt spids omkring det - men hun havde på den anden side altid sagt, at han var den fødte pensionist - så det kunne vel ikke komme helt bag på hende. De havde besluttet sig for at forlade Roskilde og i stedet tilbringe deres pensionisttid i Grenå, som de havde så mange gode minder fra. Jeg tror at de begge syntes at det ville være svært at forblive i Roskilde som almindelige pensionister, efter Fars mange år i en ganske højprofileret stilling. Deres flytning var sat til 1. oktober, så det føjede endnu et element af spænding til nedkomsten, om jeg ville nå at føde, mens de stadig var nogenlunde i nærheden.

Jeg har aldrig gået meget op i biler, og det forklarer nok, at jeg simpelthen ikke kan huske, hvornår det var vi for første gang blev bilejere. Men jeg er ret overbevist om, at det havde noget med det fremtidige barnebarns ankomst at gøre, at vi overtog Hans' fars gamle lysegrønne Taunus, sikkert på yderst favorable vilkår. Jeg kom aldrig til at køre den selv, det var 6 år siden at jeg sidst havde siddet bag et rat og jeg havde ikke spor imod at lade Hans være chauffør, hvis jeg selv kunne slippe. Men nu var vi altså blevet selvkørende.

Det var en lang varm sommer. Jeg har et tydeligt billede af at sidde ude på den store altan med udsigt over Øresund og strikke babytøj, og hengive mig til fantasier om om det fantastiske barn der lå og småsprællede i min mave. Jeg malede en lille barneseng, som vi havde arvet, gul og satte sjove klistermærker på. Jeg syede rødternet sengetøj og en puslepude af voksdug. Jeg syede et fint vægtæppe med motiver fra "Peter Plys". Og jeg glædede mig.

Da sommerferien var forbi begyndte Hans for alvor at rykke på sit speciale. Det medførte blandt andet at han skulle foretage nogle målinger, som var så følsomme, at det var nødt til at foregå om aftenen, når der ikke var andre studerende på Polyteknisk. Så vi kørte derud hver aften, medbringende te på termoflaske og en lille madpakke, og Hans målte og jeg tog notater, med arme, der skulle strækkes mere og mere efterhånden

som ugene gik, for at nå forbi den store mave og ind til bordet. Det var faktisk enormt hyggeligt.

Når vi om aftenen parkerede bilen på parkeringspladsen uden for Polyteknisk, holdt der som regel et livligt bemalet folkevognsrugbrød, med "Savage Rose" skrevet med stor skrift på den ene side, parkeret. De må have haft adgang til et øvelokale et sted derude. Vi hørte aldrig noget til dem, og de var som regel væk, når vi var klar til at køre hjem. Men jeg har sommetider tænkt på, om Anisette og Thomas Koppel indimellem har undret sig over, hvad den eneste anden bil på parkeringspladsen - en gammel lysegrøn Taunus - egentlig lavede der!

Engang i løbet af den sommer landede den første mand på månen. Et stort skridt for menneskeheden, men i mit univers temmelig uvæsentligt sammenlignet med det lille menneske som voksede i min mave og som snart skulle lande i Tårnbæk.

Den varme sommer blev til et varmt efterår. Jeg gik til fødselsforberedelse og kontrol på en fødeklinik i Charlottenlund - et lidt fisefornemt sted, som bar præg af at have været en temmelig eksklusiv privatklinik, indtil den var blevet gjort kommunal et par år tidligere. Det fisefornemme viste sig først og fremmest ved nogle meget fornemme brochurer som bl. a. bekendtgjorde at de fødende var under tilsyn af professor et eller andet, hvilket åbenbart skulle virke særlig betryggende på de vordende forældre.

Da august var blevet til september, gik jeg til kontrol en gang om ugen og var begyndt at blive temmelig utålmodig. Da jeg to onsdage i træk, af den sammen jordemor, havde fået at vide, at jeg ville føde i løbet af weekenden - hvilket altså ikke var sket, besluttede jeg at forsøge at få en "second opinion" ved at komme en anden ugedag. Så den følgende tirsdag drog jeg afsted, kun medbringende min pung, en rød strikkestrømpe og en bog til at fordrive ventetiden med. Det var den sidste dag i september, men stadig så varmt at jeg kun havde en tynd lys og meget rummelig sommerkjole på.

Da jeg nåede frem til jordemoderen, som i øvrigt var den samme, som jeg havde mødt de foregående to onsdage, blev jeg bedt om at hoppe op på briksen, jordemoderen foretog en overfladisk undersøgelse og sagde med en efter min mening unødvendig frisk stemme: "Ja det er godt i gang, du kan godt gå over på klinikken og føde". Jeg lød muligvis temmelig dum da jeg svarede: "Øh, men hvordan gør jeg det?". "Det skal du ikke spekulere

på, det går helt af sig selv", svarede hun trøstende, og så greb jeg min bog og min strikkestrømpe og trissede over på klinikken, hvor jeg kunne meddele den første sygeplejerske, jeg mødte, at jeg var i gang med at føde, men at jeg gerne lige ville ringe hjem først. Min taske, som havde været færdigpakket i en måned, stod i lejligheden, og Hans var taget på Polyteknisk. Så meget for vores omhyggelige planlægning.

Jeg fik ringet til kollegiet og givet besked til den kollegianer, som tilfældigvis tog telefonen, om at få fat på Hans så hurtigt som muligt og sende ham og tasken til Charlottenlund, hvis han havde planer om at deltage i sit første barns fødsel.

Fødslen var af en førstegangsfødsel hurtig og nem. Dog ikke hurtigere end at Hans - og tasken - nåede frem i tide, og ikke nemmere end at jeg mindst en gang nåede at tænke, at det var dog forbandet, så ondt det gjorde, og var det virkelig meningen, at det skulle gøre så ondt hver gang, for jeg havde faktisk tænkt mig at få mange børn.

Vi vidste selvfølgelig ikke - det vidste man ikke dengang - om det var en dreng eller en pige, der var på vej, men da først det var blevet konstateret at vi var blevet forældre til en fin lille dreng, var det som om al glæden samlede sig om dette - at det var en dreng. Jeg er sikker på at i hvert fald jeg ville have oplevet det på præcis samme måde, hvis det var blevet en pige.

Vi havde allerede aftalt at barnet, hvis det blev en dreng, skulle opkaldes efter Hans' far og hedde Peter. Det blev endnu vigtigere for Hans, fordi hans far var alvorligt syg og netop i dagene efter at jeg havde født, gennemgik en alvorlig og potentielt livstruende operation for kræft i den ene lunge og omkring hjertet. Han overlevede - havde mange år til gode, og jeg fik først at vide, hvor alvorligt det havde været, da det hele var godt overstået .

Så jeg kunne ubekymret glæde mig over den lille nye - og at kalde ham Peter passede mig fint - det var et af de navne, der stod højt på min prioriteringsliste.

Vi var selvfølgelig rundt på gulvet af lykke over den fine lille dreng. Mine forældre udsatte deres afrejse til Grenå, som skulle være foregået den 1. oktober, og nåede at komme og se det nye barnebarn, inden de rystede det sjællandske støv af deres fødder.

Jeg skulle efter den tids skik og brug blive på klinikken i 5 dage. Jeg forstår godt rationalet bag ved, at man nu sender barselskvinder hjem få timer efter fødslen, og jeg forstår også, at nogle kvinder foretrækker at føde hjemme. Et lille nyt barn hører selvfølgelig først og fremmest hjemme i sin nære familie, og der er ingen grund til at sygeliggøre en sund og naturlig fødsel. Og det er selvfølgelig vigtigt at faren fra starten er med til at tage ansvar for barnet og opbygge lige så tætte bånd som moren til den lille. Alt det forstår jeg og går ind for.

Og så er der alligevel et sted i mig en lille fornemmelse af, at fødsler er et kvindeanliggende - en oplevelse som man kun helt kan dele med andre, der har prøvet det samme - andre kvinder. Og jeg vil uden blusel sige, at jeg ikke for noget ville have undværet dagene på barselgangen med det lille nye barn og de andre nybagte mødre.

Hvis man ikke har oplevet det, tror jeg ikke at man kan forstille sig stemningen på en barselsstue. En stemning der er en blanding af eufori og udmattelse, af stolthed over veludført arbejde, og en total optagethed af de små. Og intimiteten. De kvinder man ligger sammen med på en barselsstue, oplever man en nærhed og grænseløshed i forhold til, som jeg i hvert fald ikke har oplevet andre steder.

En intimitet, der kommer af, at vi alle er fuldstændig opslugt af, og stort set ude af stand til at tale om andet end babyer og barsel. Af at vi allesammen har hår, der trænger til at blive vasket, fordi det ikke er til at få tid og energi til at gå i bad. At vi alle er iført forvaskede, mælkeplettede hospitalsnatskjorter, uformelige bind og alt for store underbukser. Og hospitalsstrømper der hænger i ål. Og så er det egentlig lige meget, om man er en velhaverfrue fra Charlottenlund eller en brødløs studerende fra Tårnbæk.

Vi var 4 kvinder på min stue. Tre af os var førstegangsfødende, den fjerde havde en lille dreng i forvejen og måtte derfor tjene som orakel og ekspert hver gang en af ungerne fik en rød plet eller en af mødrene fik ondt et nyt sted.

Jeg husker egentlig bedst at vi grinede ufattelig meget, og at vi allesammen var blevet syet, så vi skiftevis lo og jamrede og bønfuldt hinanden om ikke at komme med flere morsomme bemærkninger, fordi det gjorde så ondt at grine. Vi sammenlignede og beundrede hinandens børn og aldrig før har 4 så fuldendte små skabninger befundet sig i samme

rum.

Et absolut højdepunkt indtraf, da den i brochuren omtalte professor kom på stuegang, som ekspert og garant for klinikkens høje faglige standard. Vi havde allesammen fået rent sengetøj og rene natskjorter på, og var beorderet til at ligge stille i vore senge og helst også sørge for, at ungerne holdt mund under professorbesøget.

Og efter en del nervøs ventetid dukkede han op. En høj mager mand med store hornbriller. Han trådte ind på stuen, kiggede sig omkring, bemærkede det tændte loftsllys og udtalte: "Hvad, hvad. Brænder man lys, midt på den blanke formiddag?". Derefter løftede han sin professorale hånd, slukkede lyset og forlod stuen. Og det var det. Om der var det rigtige antal børn og om de for eksempel havde alle deres arme og ben, lod ikke til at interessere ham synderligt. I hvert fald ikke i forhold til lysregningen.

Vi gik selvfølgelig i et meget smertefuldt og ukontrollabelt grineflip, og den ellers meget effektive sygeplejerske, der havde ledsaget professoren, så afgjort ud som om hun også måtte undertrykke et eller andet, inden hun ilede efter ham, videre til de næste stuer.

Klinikken gik, som det var meget almindeligt dengang, ind for ro, renlighed og orden. Det betød at børnene om dagen lå i deres små vugger ved siden af mødrenes senge og om natten blev kørt ind i børnerummet, hvor de var under opsyn af en nattevagt, og kun blev kørt ind til mødrene når det var ammetid. Det var strengt forbudt at have børnene i sengen, ud over når de blev ammet, og vi havde dem selvfølgelig i sengen hele tiden. Vi åbnede døren til gangen på klem, så den af mødrene, der lå nærmest, kunne holde øje med om der var en sygeplejerske på vej, og så snart hun gav signal røg ungerne ned i vuggerne og vi lå og så uskyldige ud. Tænk at vi fandt os i det - store voksne mennesker.

Børnene skulle ammes på klokkeslet. Målet var, at de allesammen skulle lære at spise hver 4. time og præcis 10 minutter ved hvert bryst. Jeg ved ikke, om der var nogen der lærte det - jeg går ud fra at vi allesammen, så snart vi kom hjem, fandt vores egen rytme. Peter viste sit oprør mod autoriteter ved, når han blev "lagt til" som det hed, at suge sig fast som en sugemalle, spise intenst i 5 minutter og derefter falde i en dødlignende søvn. "Du må vække ham" sagde sygeplejersken meget bekymret. "Ellers får han slet ikke nok at spise". Jeg mente nu, at når ungen sov så godt, var

han nok mæt, men den gik ikke. Jeg måtte prøve med både kilden under tærne og forsigtig rusken at vække den slumrende baby. Intet hjalp. Han sov. "Så må vi kontrolveje ham", besluttede sygeplejersken. Og ved næste måltid blev Peter omhyggeligt vejjet før måltidet og igen 5 minutter senere, da han var faldet i søvn igen. "Han har spist alt for meget" sagde den bekymrede sygeplejerske nu. "Du må tage ham fra noget før. Hans mave kan ikke tåle det". Så ved næste måltid forsøgte både hun og jeg at få sugemallen til at slippe ved at stikke en finger ind i mundvigen på ham. Han ignorerede det totalt. Sugede sig bare bedre fast, slap efter 5 minutter og faldt i søvn. Derefter opgav sygeplejersken, og Peter og jeg aftalte, at vi blæste på systemet og lod ham spise som det passede ham. Hvilket fungerede glimrende.

Et andet udslag af ro, renlighed og rytme doktrinen var, at der kun var besøgstid to timer om dagen og ingen, ikke engang fædrene, kunne komme uden for besøgstid. Jeg tror at det var hårdere for fædrene end for os. Vi havde jo børnene. Og hinanden.

Dagen efter at jeg havde født, kom Hans på besøg og sagde lidt forlegent: "Øh, når du nu sådan har født, er der ikke noget med, at du skal have en gave?". Det syntes jeg lød som en fremragende ide, som ikke blev væsentligt dårligere af, at Hans fortsatte: "Øh, har du nogen penge". Det mente jeg nok at jeg havde, fandt min pung frem og gav Hans, hvad der var i den, til det gode formål.

Dagen efter kom Hans igen, våd i håret og opstemt, og fortalte at han lige havde været til fodboldtræning. "Og jeg var nødt til at give en omgang til hele holdet - så jeg har altså ikke fået købt noget til dig". "Men" fortsatte han så glad, "jeg har taget dem med ind for at besøge dig". Og ind på stuen væltede - ikke et helt fodboldhold - men så mange, at der blev meget trangt i rummet. De var alle i vældig godt humør og sparede ikke på hverken lykønskninger eller beskrivelser af den kamp de lige havde spillet. Efter et stykke tid kom en af sygeplejerskerne ind, tog et overblik over postyret og gennede hele holdet ud. Inklusive faderen. Jeg sad tilbage - ligesom lidt overrumplet. Resten af stuen grinede, så de bogstavelig talt var ved at gå op i syningerne. Gaven har jeg vist stadig til gode.

Selv om Peter og jeg havde hygget os vældigt på klinkken, var det dejligt at komme hjem til kollegiet. At kunne bestemme alting selv, og at kunne putte Peter i barnevognen og gå tur til havnen eller i dyrehaven.

Men bortset fra det var der totalt kaos på hjemmefronten. Hans var på det afsluttende stadium af sit speciale. Han arbejdede næsten i døgn drift, og jeg hjalp til og renskrev på maskine, når jeg kunne finde tid og overskud til det. Hans' lillebror Ove kom og boede i kollegiets gæsteværelse, så han også kunne hjælpe til med at renskrive og tegne kurver. Guderne må vide til hvad. Så der sad vi i den lille stue som efterhånden blev godt tilrøget af de to herrer, som røg både cigaretter og pibe i timevis. At Peter overlevede i det klima ville man ikke tro i dag, men han tog tilsyneladende ikke skade af mosten. Når han blev urolig lagde Hans ham over sine knæ, mens han arbejdede og der lå Peter så og faldt i søvn til skrivemaskinens klapren, og lyden af Hans' stemme når han læste tal op, der skulle føres ind i de skemaer, Ove sad og opstillede.

Det var faktisk meget hyggeligt. Og der var en særlig tryghed ved at gå i seng, når jeg var ved at falde om af udmattelse, og vide at Hans og Ove passede på Peter i værelset ved siden af, så jeg kunne sove roligt indtil næste amning.

Peter og jeg tilbragte mange timer hver dag nede hos Hanne, som fik sin lille Anja en uges tid efter at jeg var kommet hjem fra klinikken. Vi spiste kiks og drak te og snakkede om børn og barsel og efterfødselssymptomer og verden i almindelighed, og jeg passede Anja, så Hanne kunne komme i bad og få vasket hår.

Det var på mange måder nemt at have et barn på kollegiet. Selvfølgelig var faciliteterne ikke de bedste, med kun en håndvask i lejligheden og bad og vaskemaskine i kælderens, men der var altid masser af åbne arme, hvis jeg havde brug for at blive aflastet lidt.

Peter var enhver førstegangsførelses drøm. Han var et smukt barn, som havde arvet mine brune øjne og sin fars smilehuller. Og ingen kunne stå for hans store tandløse grin. Han voksede med nærmest eksplosiv hastighed, og var ved enhver sammenligning med andre babyer altid den største og mest fremmelige. Hvad kunne man ønske sig mere. Joh, måske at han ikke de første 3 måneder skulle have mad hver anden time natten igennem. Men noget skulle ungen jo have at vokse af. Da først jeg havde gjort op med alle ammeeksperterne og var begyndt at give ham en solid flaske mælkeblanding ved sengetid, sov han som en engel - hvis altså engle vågner friske som kviddrende småfugle klokken kvart over 5 om morgenen.

Hans fik skrevet sit speciale færdig. Peter vænnede sig til at sove fredeligt i sin barnevogn på altanen mange timer hver dag. Jeg begyndte at samle og læse litteratur til mit speciale og julen nærmede sig. Jeg glædede mig til at holde jul med mit eget barn for første gang, selv om det ville være lidt underligt ikke at skulle til Roskilde i julen, men til Fars og Mors nye hus i Grenå. Selve juleaften skulle vi holde i Kølkær - Hans' far var stadig ikke rask, og det lå nok lidt i luften at det kunne være hans sidste jul. Hvilket jo altså lykkeligvis viste sig langt fra at være tilfældet.

Jeg ved godt at det er temmelig småligt af mig, men der er en enkelt ting, som jeg husker med særlig tydelighed fra den juleaften. Kort før jul havde Hans insisteret på, at vi fik en kaffemaskine. Jeg syntes at det var en åndssvag ide, eftersom jeg på det tidspunkt overhovedet ikke drak kaffe og oprigtig talt ikke syntes at der var plads, hverken i vores meget lille køkken eller vores meget snævre økonomi, til sådan en indretning. Men Hans fik sin vilje og kaffemaskinen indtog vores hjem.

På grund af den nye baby og den snævre økonomi havde Hans og jeg aftalt, at vi ikke ville give hinanden julegaver, og da juleaften oprandt viste det sig, at de få gaver, jeg havde fået, alle bestod af ting og tøj til barnet. Det var sådan set også i orden, men så var det at min svigermor kom hen og spurgte, hvad jeg havde fået, og da jeg svarede, at jeg mest havde fået noget til barnet og at Hans og jeg havde aftalt og så videre - kom hun med den uudslettelige bemærkning - "Nå ja, nu har du jo også lige fået en kaffemaskine".

Note: Jens Ulrik har for nogle måneder siden, ganske på eget initiativ, indkøbt en meget avanceret kaffemaskine til vores fælles hjem. Sådan en der kan lave både cappuccino og espresso. Jeg drikker gerne kaffen, men har indtil videre vægret mig ved at lære, hvordan man betjener maskinen. En slags hævn?

Julen kom og gik. I juledagene var vi hos Far og Mor i Grenå. Jeg skulle lige vænne mig til de nye spisestuemøbler - Mor havde fået opfyldt et længe næret ønske om blank maghony - og til at hyggemøblerne hang anderledes, end de plejede, men ellers var det hyggeligt nok.

Nytårsaften forløb fredeligt - med et barn der skulle ammes hver 2. time var der ikke plads til de store udskejelser - og så var 60erne forbi.

De farverige, forvirrede, oprørske og fantastiske tressere var forbi.

Lige i øjeblikket følte det ikke sådan. Den største omvæltning for os havde selvfølgelig været at blive forældre, og flere forandringer var på vej. Hans ville blive færdig som ingeniør i begyndelsen af det nye år og skulle derefter aftjene værnepligt som militærnægter. Men vi skulle blive boende på kollegiet, og jeg havde lavet de første aftaler med min vejleder omkring specialeskrivning. Så i hvert fald for mig så det ud som om livet ville fortsætte i nogenlunde den samme gænge som før 1969 blev til 1970, med kollegieliv, universitet, mand og barn.

Og så er 60erne slut

Og nu er det så at det store dilemma opstår.

For det her er mit skæringspunkt. Det var tresserne jeg ville skrive om, og det har jeg gjort. Og det er nu, jeg kunne konkludere og finde de afsluttende bemærkninger. Men, men, men. Det er ikke så nemt. For lige om hjørnet ligger 1970, og med det, nogle meget store ydre forandringer i mit, Hans' og Peters liv. For det første at vi forlader kollegiet og kollegielivet, og for mit vedkommende at jeg definitivt må tage afsked med Universitetet og studiemiljøet, og for os alle tre, at vi skal finde ud af at fungere som kernefamilie uden for kollegiets trygge rammer.

Så måske er jeg nødt til, for at få en ordentlig afrunding, at tage i hvert fald en del af 1970 med.

Det startede meget festligt med, at Hans blev færdig som ingeniør, og i den anledning lod sin søn få sin første slurk øl, serveret på en teske. Efter ungens ansigtsudtryk at dømme bragte det ham ikke i fare for en senere udvikling af alkoholisme.

Derefter blev det noget mindre festligt, da Hans skulle bo i Kompedallejren i nogle uger, som en del af sin militærnægtertjeneste.

Jeg kom på en eller anden form for "soldaterunderstøttelse", hvilket betød at jeg fik en beskedent månedlig kompensation for, at min forsørger var indkaldt. Det var første og eneste gang i mit liv, at jeg var på den form for offentlig forsørgelse og det var unægtelig meget lærerigt. Ud over det faste månedlige beløb kunne jeg ansøge om ekstra bevillinger til konkrete ting. Men det krævede, at jeg selv mødte op på socialkontoret i Lyngby og forelagde mit ønske - eller måske rettere dokumenterede et virkeligt

behov.

På et tidspunkt var Peter både begyndt at skubbe sig rundt på maven i et imponerende tempo, og at sætte sig op ved egen hjælp, og da han ved hjælp af disse færdigheder flere gange havde været på nippet til at stå på hovedet ud af sin lille gule seng, gik jeg til socialdamen for at ansøge om hjælp til at købe en tremmeseng. Jeg husker ikke damen som særlig imødekommende, det var sikkert hendes job at sørge for, at der flød så få penge som muligt ud af kommunekassen. Men det hjalp gevaldigt, da jeg slap Peter, som ellers havde siddet på mit skød under samtalen, løs på gulvet, og han i en ret linie mavede sig hen til hendes bogreol og med stor begejstring gik i gang med at hive alle de tidsskrifter, der lå på den underste hylde, ned på gulvet. Og at gumle på dem. I løbet af forbløffende kort tid fik jeg bevilliget penge til både sengen og en høj stol, mens socialdamen kastede nevrøse blikke hen på barnet og kommenterede, at han sandelig var en livlig lille fyr.

Hans kom tilbage til kollegiet, og begyndte at arbejde på "Institut for fredsforskning", hvilket han var rigtig godt tilfreds med. Jeg passede barn og læste og var så småt begyndt at skrive de første udkast til mit speciale. Men der var opbrud på kollegiet. De fleste af "de gamle" som Hans var startet sammen med, og som jeg havde kendt gennem hele mit kollegieliv, var ved at have afsluttet deres studier og skulle enten til at søge job eller aftjene værnepligt.

Jeg husker meget tydeligt den sidste gang vi "åbnede Bakken".

Efter den traditionelle middag havde jeg overladt Peter i Anettes varetægt. Hun havde født Rune få uger før og deltog ikke i festlighederne, og Hans og jeg var fulgt med hver sin gruppe af kollegianere op til Bakken.

På et nogenlunde tidligt tidspunkt begyndte jeg at gå hjem for at afhente Peter. Sven kom hen og begyndte at følges med mig, sagde meget venligt og omsorgsfuldt, at han ikke syntes, at jeg skulle gå hjem alene, og så gik vi småsnakkende gennem forårsnatten. Jeg husker den samtale så tydeligt. Sven spurgte mig - ægte interesseret - hvordan det var at have fået et barn, og jeg forsøgte at beskrive den helt fundamentale glæde det gav i ens liv. Det blev en samtale der handlede om glæde, men samtidig var der meget vemod i den, fordi vi også kom til at tale om opbruddet på kollegiet, om vennerne, der var rejst eller stod i begreb med at rejse og om, hvordan vi snart ville være spredt for alle vinde. Og om hvad årene på kollegiet havde

betydet for os.

Egentlig tror jeg, at det var den aften efter Bakkeåbningen, at det helt gik op for mig at kollegietiden var ved at være forbi. Og at ingenting nogensinde ville blive som den.

Den sommer skulle jeg for første gang i mange år ikke op til eksamen, og da Hans fik ferie tog vi med Anette og Rune på sommerferie i hendes forældres sommerhus. Peter benyttede lejligheden til at lære sig at kravle. Han kravlede som en terrængående kampvogn, uforfærdet og ustoppelig. Vi var naturligvis meget stolte af ham, men måtte samtidig se i øjnene, at hans nyvundne færdighed kombineret med en umættelig nysgerrighed, gjorde det nærmest umuligt at have ham i den lille overfyldte lejlighed.

Så noget skulle ske. Og det kom til at ske, omend på en lidt uventet måde.

I juli måned fik jeg en henvendelse fra Studiekontoret, som, på vegne af Psykologisk Institut på Århus Universitet, tilbød mig en stilling som amanuensisvikar fra 1. september. Psykologisk Institut var startet året før, primært bemanded med de ældre studerende, der havde været aktive i studenteroprøret i 68, og nu manglede man altså et par lærere mere, så jeg og en medstuderende fik tilbuddet. Egentlig ved jeg ikke hvorfor det lige blev os. Men det blev det altså. Tilbuddet var af den slags, det er svært at sige nej til. Jeg ville få 90 procent af en amanuensisløn, min undervisningsforpligtigelse ville bestå i at vejlede to grupper af førsteårsstuderende, der var ingen administrative forpligtelser knyttet til stillingen, og min egen specialeskrivning ville tælle som forskningsdelen af den. Mine indvendinger om militærnægtermand og manglende bolig, blev fejlet af med, at man nok i Århus skulle sørge både for et militærnægterjob til Hans og en passende bolig til familien. Sådan!

Vi kunne alt taget i betragtning ikke sige nej. Og gjorde det selvfølgelig heller ikke. Selv om det næsten knuste mit hjerte at skulle forlade kollegiet og Tårbæk og for den sags skyld også universitetsmiljøet og København.

Selve flytningen blev mindeværdig. Vi havde bestilt flyttemænd til tidligt om morgenen den dag, vi skulle flytte, og de skulle så køre alt vores habengut til Gellerupparken i Århus, hvor vi havde fået en 3 ½ værelses lejlighed, mens vi skulle køre bagefter i vores egen bil med Peter og det nødvendige udstyr til ham.

Dagen før gik jeg og var, lidt halvhjertet og bestandig afbrudt af en meget aktiv baby, i færd med at hive ting ud af skabe og skuffer og anbringe det i stabler, så det var klar til at pakke i kasser, da Hans ringede og sagde, at han kom senere hjem, fordi han gerne ville blive og drikke en farveløl med vennerne ude fra Fredsforskningsinstituttet. Jeg blev temmelig sur og sagde, at hvis vi skulle drikke farveløl med nogen, så skulle det være de kollegianere, som vi havde boet sammen med i årevis. Hans blev lidt tavs og lagde røret på. Lidt efter ringede han op igen og sagde glædesstrålende, at han havde fået en meget bedre ide. Han ville invitere dem allesammen med hjem til os - og jeg skulle ikke tænke på mad - de ville tage noget med. Og så ankom der ellers en større flok, medbringende grillkyllinger og pomme fritter. Øl blev skaffet fra kælderens, og så blev det efterhånden meget hyggeligt. Vi måtte sidde i sengen og på gulvet og spise, for der lå bøger og tøj på alle stole og borde, men det forøgede kun stemningen. Lidt senere gik vi ned i spisestuen og fortsatte afskedsfesten sammen med kollegianerne, og på en eller anden måde trak det ud, så der pludselig ikke var så forfærdelig længe til det blev næste morgen.

Vi blev vækket af en ret kortvarig søvn, ved at to hærdebrede flyttemænd bankede på, trådte ind og tog et overblik over kaosset.

De sagde ikke meget, men gik hurtigt og effektivt i gang med at pakke alt ned i de medbragte flyttekasser, bøger, tøj, og service. Inklusive tomme ølflasker og tallerkener med kyllingerester på. Vi stod lidt betuttede, men fik efterhånden taget os sammen til at få os selv og Peter gjort klar, og inden vi helt vidste, hvad der havde ramt os, var vi på vej til Jylland, med et par i hast pakkede tasker, i hælene på en flyttebil med alt vort jordiske gods.

Da vi ud på eftermiddagen ankom til Gellerupparken, var det jeg så omkring mig beton og beton og beton. Ens altsammen. Og jeg gøs.

Vi fandt lejligheden. Flyttemændene bar med Hans' hjælp møblerne op, og fik sat dem nogenlunde på plads, efter vores noget ufuldstændige anvisninger. Til sidst tog de alle flyttekasserne og tømte deres indhold ud i en stor bunke på gulvet i den største stue. Klappede kasserne sammen, satte to fingre til kasketten til farvel og forsvandt.

Og så var vi flyttet. Og jeg var blevet jyde og har været det lige side.

Og måske er det her jeg skal forlade os. Som vi står der, i en lejlighed, der

er alt for stor til vores alt for få møbler. Med en udsigt fra de store vinduer, der mest består af byggekraner og store lejlighedskomplekser af beton. Uden et grønt blad i sigte.

Med Peter på armen og alt vort løsøre i en stor bunke på gulvet. Inklusive de tomme flasker og tallerkenerne med kyllingerester.

Med en smertelig fornemmelse af at noget er afsluttet. Noget er forbi for altid.

Men selvfølgelig også med ungdommens optimisme og forventning om, at et nyt og spændende livsafsnit er på vej. At den gode fremtid ligger lige om hjørnet.

I mit sidste skrift - det der handlede om min barndom i 50erne - sluttede jeg af med at stille mig selv det retoriske spørgsmål, om min barndom havde været lykkelig. Og måtte naturligvis give mig selv det retoriske svar, at så enkelt kunne man hverke stille eller besvare sådan et spørgsmål.

Og så alligevel. Egentlig giver det mening for mig, her de mange, mange år efter, at se min barndom i en slags gyldent lykke-lys.

Til gengæld giver det slet ingen mening for mig at stille spørgsmålet om lykke, når det gælder ungdommen.

For set i min optik skal ungdommen ikke nødvendigvis være lykkelig.

Ungdommen skal være levende og oprørsk og idealistisk. Den skal være nysgerrig og klog og skarpsindig - og grænseløst naiv.

Den skal være drevet af et ønske om at ændre og forbedre verden, og begå hjerteskrærende fejltagelser undervejs.

Den skal tro på at alle bjerge kan flyttes, og at det er dens ret at flytte dem.

Den skal være lykkelig og ulykkelig og hele spektret der imellem.

For mig er det sådan ungdommen skal være.

Og det var sådan den var.

*Those were the days my friend
we thought they'd never end
we'd sing and dance forever and a day
we'd live the life we'd choose
we'd fight and never loose
for we were young and sure to have our way.*

Indholdsfortegnelse

Intro	4
Hvorfor er det lige at jeg synes at 60erne er vigtige?	4
Noget om Gymnasiet.	8
USA	11
Men så var der lige en sommerferie.	12
Stadig på vej til USA - med Seven Seas.	14
USA -	17
På vej hjem igen	47
Hjemme igen.	50
Gymnasiet igen.	50
Italien - og Peter	59
Lidt familie - og verden udenfor.	66
Overspringshandlinger.	72
Kollegieliv og studier.	74
Hvad skete - og hvorfor?	74
Tårnbæk kyst kollegiet	77
Ungdomsoprør	100
Verden Udenfor	104
Tilbage til kollegielivet.	117
Universitetet	119
Noget om universitetsundervisning	120
Studenteroprør	136
Lidt om familien. Og livet i al almindelighed.	141
1969 - og et mirakel	143
Og så er 60erne slut	154